

NŐK VILÁGA

AZ

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAPJA.

SZERKESZTI:

DR. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRSÁK:

FANGHNÉ GYÚJTÓ IZABELLA, PERCZELNÉ KOZMA FLÓRA,
RAFFAJ IRMA.

I. KÖTET.

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

KOLOZSVÁR,
NYOMATOTT GÁMÁN J. ÖRÖKÖSÉNEL
1902.

A „NŐK VILÁGA“ I. KÖT. TARTALMA.

	Lapszám.
Ferencz Józsefné. dr. Boros György	1.
Üdvözllet a »Nők Világá«-nak. Ferencz József	2.
Milyen lap legyen a »Nők Világa«? Fanghné Gy. I.	4.
Egy angol nő üzenete Toroczkóra. Lawrence Helén	5.
Egy amerikai anya levele.	6.
Dal a fészekről (Költ.) Tarcsafalvi Albert	8.
Az unitarizmus és a nők. Perczelné Kozma Flóra	8.
A »Nők Világa« érdekében. Raffaj Irma	14.
Az otthon varázsa. Fh. E.	14.
Husvétii hangok. Perczelné Kozma Flóra	17.
Kedves ifjak. (Költ.) Rédigér Géza	18.
Az élet célja. Fanghné Gyujtó Izabella	19.
A »Nők Világa«. (Felolvasás.) Heinrich Józsa	21.
Olvasmányainkról F. E.	26.
Gyermekeink. dr. Boros György	28.
Mik a kötelességei a belső emberi családoknak a nép iránt? Ibolyka	31.
Koncz Judith. Boros György	33.
A divatról. Perczelné Kozma Flóra	37.
Epigramma. Pap Domokos	41.
Uri nők. Egy amerikai	41.
Unitárius nők külföldön. Law. C. Emma	44.
Ne csókolózzatok. Orvos	44.
Mivel ékítsük templomunkat? Raffaj Irma	46.
Célia. dr. Boros György	46, 53.
A magyar nő. Gr. M. I.	49.
Több tért a nőknek. Barabás Lajos	49.
Falusi Gondolatok. Egy özvegy Papné	51.
A nőről. Ujvári László	52.
Herkulesfürdői levél Pákey Edith	62.
Hogyan készül a gombostű?	63.
A »Nők Világa« kézimunka sorsjátékáról. Fanghné Gyujtó Izabella	65.
A Dávi Ferencz Egylet »Nők Világa« sorsjátékára kül- dött tárgyak	66—83.

Templomunk és környéke. Raffaj Irma	68.
Hogyan töltik az angol nők szünidejüket? Egy angol nő	70.
A »Nők Világa« kézimunka sorsjátékáról. Fanghné Gyujtó Izabella	73.
Unitárius nők világa. Perczelné Kozma Flóra	75.
Az estély és sorsjáték lefolyása. Raffaj Irma	86.

NŐK VILÁGA.

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAPJA.

FŐMUNKATÁRSÁK: FANGHNÉ GYUJTÓ IZABELLA, PERCZELNÉ
KOZMA FLÓRA, RAFFAJ IRMA.

Ferencz Józsefné.

Az unitárius nők világának mindig volt egy fejedelem-asszonya. Rendesenszerű, egyszerű, de szeretetben, jóságban és buzgalomban, példányképe minden unitárius nőnek. Ez a fejedelem-asszony volt a püspök neje. Őt nem választotta az egyház közönsége, csak férje, de midőn a férjet a legfőbb helyre fölemelte a választók bízalma, ugyanakkor gondolatában ott volt a leendő püspökné is Mindenki azt óhajtotta, hogy a kinek kezébe adják a főpásztori pálczát, annak legyen az oldala

mellett olyan nő, a ki a főpásztor körül a szeretet melegével fölnevel egy kis házat, az egész egyház symbolumát, melyben ő atyai szeretetét, a legszentebb viszony alapján, minden pillanatban gyakorolván, ugyanazt vigye ki szívével és szavával a nagy családba: az egyházba is.

Ez a mérhetlen nagy előnye van az unitárius és más protestáns püspöknek és a papoknak is, azokkal a püspökökkel

és papokkal szemben, a kik nőtleniségre vannak kényszerítve. Ezért lehetséges, hogy az unitárius egyház egy nagy családnak tekintessék, melyben mindenki tagnak érezze magát és jogot tartson mind ahhoz az örökséghez, a melylyel Isten megáldotta az ő gyülekezetét, abban a lelkipásztorokat, profétákat, szószólókat, éneklőket és imádkozókat.

Most, midőn az unitárius „Nők Világa“ egy kissé megnőve, kilépik a világba, öröm érzelmeink között, önként arra indittatunk, hogy egyházi fejedelem-asszonyunk, a mi szeretett püspöknénk arczképét, mutassuk be, hadd ismerje meg minden híve.

De ez nem volna elég. Kell, hogy szeressék is, mert ő a mi egyházi nagy családjunk anyja. Ő a szerető, nevelő, a gondos, körültekintő anya mintaképe, a ki az anya minden kötelességét ismerve, növelt családjának, az egyháznak és a hazának kedves, hű és minden jóra kész fiukat és leányokat. Hat szép gyermekkel áldotta meg Isten, három fiúval és három leánnyal. Egyik leánya, még mint fésző bimbó, letöretett, de a többi már munkás tagja a nagyobb családnak is.

Püspöknénk az ő szive jóságával nem szorítkozik csak övéire, hanem áldoz a közjónak is. Lelkes, munkás alelnőke a kolozsvári Jótékony Nőegyletnek. Tagja a Mária-Valéria árvaház választmányának. Alelnőke Dávid Ferencz Egyletünknek. Mindeu szives szolgálatra, fáradságra, áldozatra is kész. Közélebről tett, püspöki férjével együtt, alapítványt az unitárius kollegium konviktusának. Azelőtt is ott láttuk, ezután is ott fogjuk látni nőink lelkes seregének élén, a jóttevésben nem fáradva el, a szeretetben bővölködvén: hittel, kitartással. Tőle vegyen példát minden unitárius nő, mert akkor egyházunk fölvirágozik, hitünk munkás és áldó hit lesz.

Boros György.

Üdvölet a „Nők Világá“-nak.

Az »Unitárius Közlöny«-ből már rég ismert »Nők Világa« ugyancsak az »Unitárius Közlöny« melléklapjaként, de attól most már elkülönítve, önállóan jelenik meg.

A miben élet van, annak nőni, fejlődni, terjeszkedni kell. A kis bimbó kifeslik, virág lesz. A gyenge oltovány gyűrűt gyűrűre rak, megerősödik, koronát hajt, gyümölcsöt terem. A madárnak szárnya nő, kirepül a fészekből, hol megtollasodott, dalával betölti a hegyet és völgyet, a mezőt és ligetet. Mindez a természet törvénye.

E tövénynek engedelmeskedve kelt ki a »*Nők Világa*« is bölcsőjéből, az »*Unitárius Közlöny*«-ből s kezdi meg pályafutását. Legyen útja szerencsés! Fakadjanak nyomában éltető források! És a hova betér, hirdesse az Úrnak kedves esztendejét! Gyűljenek körébe nagyok és kicsinyek, ifjak és öregek, szeretettel csüngve a szeretettől dobogó női szivekből feltörő szavakon! Mert a »*Nők Világa*« egyházunkban a nők szószéke lesz.

Pál apostol nygan azt írta volt korinthusi hiveinek: »*A ti asszonynépeitek hallgassanak a gyülekezetekben.*« Hát én nagyon becsülöm az apostolnak a keresztény vallás érdekében kifejtett nagy munkásságát. De ezt az értelmét még sem tudom a magamévá tenni, e felfogásában még sem osztozom s alig hiszem, hogy ezzel az apostol is el ne szólotta volna magát, sőt bizonyos tekintetben maga alatt is levágta a fát. Hiszen a mire tanításaiban ő maga is oly nagy súlyt helyezett, ugyancsak korinthusbeli hiveinek ezt írván: »*Hogyha a Krisztus fel nem támadott, hiába való a mi predikálásunk és hiába való a ti hitetek is,*« a Krisztus feltámadásáról, a keresztény vallás emez alapvető hittételéről szóló tannak is első hirdetője nő volt; mert az írárok szerint Mária Magdalena vitte meg először az örömhírt a mesterök halálát sirató tanítványoknak,

A nőemánczipáczióznak nem vagyok minden fenntartás nélkül barátja. A nők és férfiak munkaköre között mindig voltak és mindig lesznek különbségek. De vannak munkakörök, a melyektől a nőket elzárni nemcsak hogy nem helyes, hanem magára az ügyre nézve hátrányos, sőt annak egyenesen kárára van. S ezek között a munkakörök között, bizonyára, első helyen áll a vallásos érzés ápolása. Avagy ki beszélhet a hitről oly meggyőzőleg, mint a nő, a ki hitével hegyeket tud megmozgatni? Ki táplálhatja a reményt a szivekben, oly mértékben, mint a nő, a kinek reménysége soha el nem fogy? És kitől tanul

hatnók meg jobban a szeretetet, mint a nőtől, ki maga a szeretet! Valóban semmiről sem mondhatjuk el jogosabban, hogy ez a »*Nők Világa*«, mint a vallásról.

Csak rajta hát egyházunknak buzgó és lelkes nő-apostolai, kiket Isten nemcsak a vallásos érzés teljességével, hanem annak kifejezésére, hirdetésére tehetséggel is megáldott, indulatok bátran és bizalommal a megkezdett munkára. Én lelkem melegével üdvözlöm a »*Nők Világa*« fenkölt lelkü szellemi vezetőit, valamint annak már meglevő, vagy leendő munkatársait a messze időkig.

Kolozsvárt, 1902. januárius hóban.

Ferencz József

Milyen lap legyen a „Nők világa?”

A magyar irodalomban többféle nőknekszánt lapot, folyóiratot ismerünk. Vannak divatlapjaink, melyek szóban, képből utasítják a nőket, hogyan öltözködjének, készíttessék vagy készítsék ruháikat, hogyan állítsanak elő díszes, művészi kézimunkákat. Mások a világban lefolyt nevezetes eseményeket magyarázzák, mutatják be képekben s melléje verseket, regényeket, elbeszéléseket közölnek mulattatásul.

Ezeken kívül vannak lapjaink, melyek a háztartás, kertészet, fehérneművarrás tanítását tűzték ki célul és ez irányban igen sok szépet, szükségeset nyújtanak.

De egy ága az irodalomnak, melyet pedig külföldön, különösen Angliában, Amerikában olyan nagy számban művelnek, *nők által, nők számára szerkesztett valláserkölcsi lapokat*, a mi magyar irodalmunkban hiába keresünk.

Pedig bármilyen szükségesek legyenek amazok a mi asszonyaink, leányaink számára, különösen azokra nézve, a kik vidéken lakva, csakis ily uton értesülhetnek a világ, a civilizáció haladásáról, még sokkal nélkülözhetetlenebb az utóbbi irány, mely a nőnek benső, szívbeli életére terjeszti ki figyelmét, magasabb, eszményibb irányba fejleszti ki tehetségét, gondolkodásmódját.

A vallás közös kincse az egész művelt emberiségnek, de legdrágább, legbecsesebb a női léleknek, a melynek annyi fájdalom, csapás, megpróbáltatás közt, a mit az élet küzdelmei reámérnek, a vallás nyújtja a legnagyobb, olykor az egyetlen vigasztalást.

A vallás és erkölcs úgy tekinthető, mint két egybeforrott ikertestvér, a melyek egymás nélkül nem lehetnek. Mert a hol vallás nincs, ott erkölcsöt is hiába keresünk s az erkölcsös érzések a vallás eszméjét is ugyszólván magukban rejtik.

Lapuuk feladata legyen első sorban valláserkölcsei érzelmek ébresztése, valláserkölcsei elvek terjesztése, hirdetése, ebbe természetesen belefoglalva a keresztényi szeretet, a jóttevés különböző módzatait, tanait.

De hogy egyhanguvá ne váljuuk, a mennyire terünk engedí, nőket érdeklő másnemű közleményeknek is megnyitjuk lapunkat. A gazdasszonyiség, kertészet és más házidolgok körébe vágó czikkekkal, erkölcsös irányu apró elbeszélésekkel, költeményekkel óhajtjuk tarkítani — a mennyire annak szűk tere engedí — lapunkat és ilynemű dolgozatok beküldését olvasóink részéről is szívesen fogadjuk. Hogy pedig a most még igen kicsire szabott tér, idővel mind tágasabbá váljon, az leginkább az olvasó közönség buzgalmától függ, mert minél számosabban gyülekeznek hiveink zászlónk alá, minél többen sereglenek össze célunk támogatására, annál többet nyujthatunk mi is.

Kérjük hát vallásfelekezetünk asszonyait, leányait, tegyenek meg lapunk érdekében úgy szellemi, mint anyagi téren, a mit tehetnek s legyenek a szent cél érdekében hű pártolói nem anyagi haszonra alapított, hanem a nők szellemi, vallási életének gyarapítására törekvő, önzetlen vállalatunknak.

Fanghué Gyujtó Izabella.

Egy angol nő üzenete Toroczkóra.

Miss Lawrence, az angol kiránduló társaság egyik legrokonszenvesebb tagja, a toroczkói kirándulásról szíves volt beküldeni lapunknak a következő sorokat:

„A toroczkói látogatás képe mindig élénken fog maradni emlékezetünkben, mint kiválóan érdekes jelenet. A legszívesebben köszönjük azt a valóban fejedelmi fogadást, a melylyel fogadtak, s a mely sokkal több volt mindennél, a mit remélhattunk és a mire méltók voltunk. Önök előzékenyen azzal indokolják, hogy a mi nemzetünk a multban rokonszenvet és segílyt nyujtott a magyar nemzetnek. Örvendünk, hogy ez a rokonszenv még mindig fennáll és oly erős összekötő kapocs. Az a fogadás mutatja, hogy a magyaroknak megvan egy ritkán található erényök: a háládatosság erénye.

De minket, leginkább, mint unitáriusokat fűznek össze a kötelékek. Mi eljöttünk, hogy meglátogassuk önöket mint idősebb testvért, abban a hitben, a melyhez való ragaszkodásukból mi új erőt és bátorságot nyertünk.

Eljöttünk, hogy üdvözljük önöket az angol unitáriusok nevében s míg egyfelől reméljük, hogy ittlétünk buzdítólag hatott önökre, hogy az igazság lobogóját előre vigyék, másfelől biztosíthatjuk, hogy az önök templomában látott nagy sereg, az egyszerű, szép és komoly istentiszteletük, a mely szívünket mélyen meghatotta, oly mélyen hatott szívünkbe, hogy mindnyájunknak segítségünkre lesz otthon.

Némely helyen mi is csak egy nehányan vagyunk és az unitarizmushoz való hűség még ma is állás és előny feláldozását jelenti. Sokan vannak, a kik mindig készséggel hirdetik, hogy az unitarizmus nem a tömeg vallása, hanem egy-két elszigetelt gondolkozóé; hogy az nem alkalmas a világ üdvét munkálni. Ha valaha szükségünk lesz bizonyítékra, vagy ha szívünk megtörik, akkor csak vissza kell gondolnunk a templomjukban látott istentiszteletre, a népnek megelégedett és komoly vallásos buzgalmára, s a hitünk mindig új erőt nyer.

Isten áldja meg derék papjaikat és segítse, hogy folytassák nemes munkájukat. Vajha az örök világosság mindig fénylene, hogy a mi Atyánk dicsőíttessék.

London.

Lawrence Helén.

Egy ámerikai anya levele.

Tizenegy gyermekem született, s közülök tizen élnek. Szép leányaim és derék fiaim vannak. Mindeniket szeretettel neveltem keblemen, és őriztem még a gondolatjától is a rosznak. Voltam beteg, sokszor küzdöttem szegénységgel, nélkülözéssel, sokszor állottam a kétségbeesés szélén, de érettők és előttük csak jót tenni és jót szólni igyekeztem mindig. Életem czélja az volt, hogy gyermekeimnek gondolkozása legyen tiszta, élete istenfélő.

Most látom, hogy a nagyja és a neheze még hátra van. mert lám, mihelyt kibocsátom őket szárnyaim alól, mindjárt, talán az első lépésnél, a legrosszabb társaságba, a legveszedelmesebb környezetbe jutnak nemcsak a fiuk, hanem a leányok is.

Ugy szeretném elmondani, hogy érzek és hogy gondol-

kozom ebben a dologban, de én csak egy *földmives felesége vagyok*, nagyon gyarló iskolázásban részesültem.

A legidősebbik fiam most 18 éves, s már el kell bocsátanom munkába. A fairtó telepeken mindig lehet munkát kapni és elég jól is fizetik. A fiu erősen vágyik, s nem tarthatjuk vissza, miután oly sokan vagyunk és szegények.

Ezek a telepek, a tiszta lelkületű ifjaknak, valóságos poklok. Kártyázás, rút beszéd, szitkozódás, itt napirenden van. Azok az emberek csupán trágár historiákkal mulattatják egymást. Már most mi lesz? Akármilyen jól neveltem is a fiamat, lehetetlen, hogy el ne romoljék. A reggeli imádság helyett esküdözés és aljas beszéd, templomi ének helyett hitvány kalandok elmesélése járja.

Ellehet képzelni, milyen szörnyű bánat és fájdalom anyai szívemnek látni, hogy romlik el az én ártatlan jó fiam. Hát egész életem, munkám és igyekezetem mind hiábavaló volt? Miért nem gondoskodik ez a gazdag ország munkás iskolákról? Ennek az országnak jó polgárok kellenek. A rossz fiuknak alkalmat nyújtanak, hogy a javító intézetekben tanuljanak mesterséget, de a tisztességes szülők gyermekeinek nem lehet, nincs hol.

Az én fiam nagyon gyarló iskolázásban részesült, csak a milyent a falusi iskolában kaphatott. Egy tisztességes levelet nem tud megírni. Ily készülettel csak a munkások közé állhat. Ha csak három évig tanulhatott volna egy jó szakiskolában, a tisztességes emberek közé kerülne. E miatt oly nagy az én aggodalmam.

Sokszor gondolom el, miért nem segítnek rajtunk a gyermektelen gazdag emberek. Mi adnók a gyermeket, ők adhatnák a pénzt. Tíz fiu s ugyanannyi leány jól nevelve, egészen megváltoztatná egy helységben a szellemet.

Még azt is megemlítem, hogy itt közelben senki sem lakik. A legközelebbi család tíz mérföldre van innen. Itt nincs templom, nincs iskola. Sokszor hat hónap alatt sem látunk egy embert itt az erdőben, a hol az uram erdőőr. A kis házamat szeretem, ha szegényes is, és mi családomban oly boldogok vagyunk. Én megtanítottam gyermekeimet dolgozni, engedelmeskedni, becsületes lenni és ismerni a bibliát. Egyedüli baj, hogy nem kaptak elég iskolázást.

Ebből láthatja a szerkesztő úr, hogy az anya nem tehet meg mindent, s hogy azt is, a mit megtesz, elronthatja a szegénység. Egyszer máskor megküldi nekem egy barátom a Christian Registert, s én azt nagyon élvezem. Szeretem látni, hogy az

emberek kezdik elhagyni a régi babonát, de nem szeretem, ha elhagyják az Isten szeretetét és tiszteletét. Isten, a mi jó Atyánk tartott meg engemet oly sok baj között. Áldom szent nevét.
Egy anya.

Dal a fészkekről.

Szegény vagyok, nem tagadom	Egyik-másik elszáll rendre
S nem is ütöm dobra,	Idegen bokorra
Annyi az én büszkeségem:	S bánatot hoz, ha majd gondom,
Bízva bízom	Édes gondom
Dolgos két karomba.	Le kell venni róla.

A karomba, az eszembe	Hiába fogy a verejték,
És nem senki másba,	Hiába, hiába . . .
Nem rútítom be lelkemet	Szűntén leszen az én szívem,
Hajlongással	A mezőnek
Mások pitvarába.	Szélben ingó nádja.

Nyílegyenes az én szívem,	. . . Izzadás a szülék sorsa
Csupa csak a fészken	S nem is tudja senki,
Hajlik ide, hajlik tova —	Ki fészekhez nem tört galyat:
Négy pelyhes kis	Hogy lehet azt
Fiokám van nékem.	Oly nagyon szeretni.

Tarcsafalvi Albert.

Az unitarizmus és a nők.

(Irta és a budapesti D. F. Egylet 1901. decz. 22-én tartott felolvasó ülésén felolvasta: Perczelné Kozma Flóra.)

Minden egyháznál és felekezetnél működnek és szerepelnek asszonyok is. Részint vallásuk iránti ragaszkodásból, részint a jótékonyság szellemétől áthatva, hogy egyházukkal szövetkezve enyhítsenek az általános testi és lelki nyomoron, néhány esetben pedig, csak a szereplési vágytól ösztönözve. De egy felekezet asszonyainál sem tapasztaltam azt a fanatikus szeretetet és ragaszkodást, a milyennel az unitárius nők viseltetnek vallásuk iránt, azt a szinte csodával határos vonzódást, mely mindannyiunkat szorosan összefűz és valósággal *egybeolvaszt* egyházunkkal.

Mert talán egy sincs közöttünk, ki gondolkodás nélkül le ne tenné a tőt és czérnát, ott ne hagyná a különben éberem örzött családját, konyháját és minden házi gondját, ha *egyházáról* vagy *vallásáról* van szó. Egy sincs közöttünk, ki habozás nélkül fel ne kelne betegágyából és ki ne vonszoltatná magát

erővel is, ha az a naiv hit támad a lelkében, hogy talán még ő is lendíthet valamit annak szent ügyén!

És ilyenkor tollat ragad nagy buzgalmában, még olyan is, ki talán egy életen át csak főzőkanalat forgatott; vagy szónoknak csap fel egyszeribe a legszótalanabb és félénkebb asszony, hogy *jól* vagy *rosszul*, de minden áron védelmére keljen szerett egyházának!

Hogy van-e azután valami haszna ennek a nagy buzgalomnak, sőt néha nem rontunk-e épen meggondolatlan fellépésünkkel a dolgon, ez már más kérdés! En csak e, sokak előtt talán *természetellenes*, vagy épen *ellenszenves* túlbuzgóság okára szeretnék ez alkalommal, csak röviden, rámutatni.

Egy egyháznak a tanai sem egyeznek meg anuyira a *belső* hittel, egy vallásnak a szelleme sem azonos oly mérvben a *léleknek ösztönszerű vallásával*, mint a mi szabadelvű egyházunké; mert ennek még a profetája is azt mondja:

„A hit Isten ajándéka;“

Miután azonban ez az „ajándék“, már ős időktől fogva, és első sorban a *mi* lelkeinkbe, a *női szívekbe* van letéve, csoda-e, ha az egyszerű unitárizmusért, mi nők, lelkesedünk legjobban, hogy abban is *saját egyéni* hitünket keressük és ápoljuk mindekfelett!

Mert szerintem, a *női lélek* csak azzal a vallással azonosíthatja magát igazán, a melynél az ő fötényezője, a *szív* játsza az első szerepet.

A melyben nincs bosszuálló Isten, nincs eredendő bűn, vér-áldozat, *előre* elrendelt büntetés, vagy örök kárhozat, hanem egy oly irgalmas felsőbb hatalmat ismertet meg velünk, a milyen irgalmasat csak a *szívünk* sugalmazhat nekünk!

A női lélek hite csak azzal a vallással olvadhat igazán egybe, a melyben nincs merev dogma, nincs természetellenes és az Isten következetességének *ellentmondó* csoda, hanem egy oly *magaslatra* helyezi Istenét, a mily magasra csak emelheti egy hálás *női szív* az övét!

Mert nagyon szomoru világot vetne az a XX. századra, ha még *ma* sem tudnának a nők magasabb eszméért lelkesedni, és *ma* sem tudnának *magáért az eszméért* lelkesedni, ha csak az nem valami misztikus burokban, valami gyermekes mese alakjában jelenik meg előttük!

Nagyon szomoru világot vetne az a korra és társadalomra, ha a női lélek még *ma* is oly szegény és sivár lenne, hogy csak miszticizizmussal, homályos titokzatossággal, tömjénfüsttel és külső dekorációkkal lehetne belőle *hitet* és *ihletet* kicsikarni!!

Ha nem lenne *saját magában* annyi fenkölség és *erő*, hogy *egyedül* is fel tudjon emelkedni Teremtőjéhez; és ha még ma sem birna annyi intelligentiával, hogy az Isteneszmének a *legmagasabbját*, az *egység* fogalmát meg tudja érteni!

Nagyon szomorú dolog lenne, ha a mai világban, a *liberalizmus* korszakában, midőn mindenben és mindenütt, a férfakkal együtt, mi nők is a kornak megfelelő *felvilágosodott* eszmékkel tartunk, midőn a *tudományok*, a *művészetek*, az *ország-házában* meghonosodott magasabb és szabadabb irányt, mi is velők együtt méltányolni tudjuk, sőt még a *magunk kis házában*: otthonában is csak ez elfogultságtól nyert igazságszerető szellemet ápoljuk, hogy akkor épen a legkomolyabb és legszentebb helyen: az *Isten házában* ne tudnánk ezen eszmékért lelkesedni!

Hogy épen csak *annak az egyháznak* a működését ne tudnók kellően méltányolni, mely *ezen* az eszméken épült fel!

Sőt inkább a női lélekre csak azon egyháznak a működése hathat igazán felemelőleg, mely nem a külsőségekre, nem a pompára, fényezésre, külső czeremoniára, vagy hatalmi érdekrekre fekteti a súlyt, hanem első sorban azzal kívánja szolgálni Istenét, hogy annak minden gyermeke számára faj- és valláskülönbség nélkül, *egyforma* lelki jogokat és igényeket iparkodik kivívni, meg lévén arról győződve, hogy az istentiszteletnek ezen *legegyszerűbb* neve, legméltóbb egy *keresztény* és *protestáns* egyházhoz.

Mert bármily nagy legyen is a szecsesszio korunkban és bármennyire abszurdumnak lássék a mai fényűző, pazar és felesletesen érző világot tekintve, merész állításom: a *női* léleknek, a szó teljes értelmében vett női léleknek, jellegzetessége mégis csak mindig vallásunknak három főalapvonása: az *egyszerűséghez* való vonzódás, az őszinte *igazságszeretet* és a *szívnek mélysége* lehet.

És ez a csodálatos találkozása, egybeolvadása és *összhangja* a külső és belső hitünknek, ez erősíti lelkünkben annyira a vallásosságot és ez adja meg nekünk *azt* a lelkesedést, mely, az én fogalmam szerint, más egyház tagjainál nem létezhetik.

Hiszen tudom én, hogy a legtöbb ember kisebb vagy nagyobb mértékben ragaszkodik vallásához, bármelyik egyházhoz tartozzék is, és hogy ebben a férfiak sem képeznek kivételt; csakhogy hány és hány embernél tapasztaljuk azt is, hogy az náluk csak *megszokásból* vagy kötelességszerű *illemből* történik.

Ily esetben már aligha találánk összhangot az *egyház és lélek*, a külső vallás és a belső hit között, mert legtöbbször szomoruan tapasztaljuk, hogy a sok felesleges dogma és szük-

ségtelen sallang még azt az isteni ajándékot is kiölni készül a lélekből, melyről a mi Dávid Ferenczünk oly lelkesen szónokolt.

Veszélylyel fenyegeti még azt a belső és magától támadó hitet is, melyre különösen *nekünk* oly igen nagy a szükségünk, mert ez a női léleknek egy oly kiegyesítő részét képezi, hogy talán nem is tudnánk élni nélküle.

Mi nem születünk azzal a nagy lelkierővel, mint a férfiak, a mi életünk nem az a folytonosan elfoglalt, nehéz munkát végző, vagy a nagy világban *nagy* célokért küzdő pálya, melynek mindegyike, már magában véve is, egy öntudatlan imádság, egy *hatalmas* vallás a sorscsapások és a fájdalom elviselésére.

Mi asszonyok ösztönszerűleg görcsösen ragaszkodunk az örök *jó, szép és nemes*, az *Istenség* eszméjéhez. Mert mi *mindenben*, a mi *mélyebb és felemelőbb* hatást gyakorol reánk, e hitünknek támogatását látjuk; legyen az zene, költészet, az egyszerű családi élet, vagy néha csak egy-egy szál virág. . . .

Hányszor erősödött már a mi hitünk Beethoven vagy Chopin zenéjétől; hányszor nyerte vissza lelkünk a már-már felbomló összhangot egy-egy művészettel megírt költemény, vagy más irodalmi munka, olvasása közben, egy-egy hatalmas alkotásu festmény láttára.

Nekünk elég csak az a tapasztalat, hogy *ugyanazokkal* a hangokkal, *ugyanazokkal* az érzelmekkel és eszmékkel találkozunk *mások* műveinél is, mint a milyenek a mi egyszerű lelkünkben forrongnak; elég, ha azt a csodálatos harmoniát tapasztaljuk, mely a *saját lelkünk* és egy-egy *idegen*, talán a rég mult időben élt ismeretlen lélek, alkotása között létezik, hogy a sokszor körülöttünk uralkodó hidegebb és materialistikusabb irány daczára is *hidjunk!*

Mi bennünk a családjunk és hozzánk tartozóink iránti ragaszkodás oly mély és *évről-évre* erősödő, hogy nem tudunk az *örök* elválás gondolatába belenyugodni; nem elégedhetünk meg azzal a kötelességteljesítéssel, melyet itt e földön, talán csak nagyon rövid ideig, végzünk el érdekükben. És viszont nem elégedhetünk meg azzal a hittel sem, hogy ők is csak ideig-óráig támogatnak bennünket; mert mi asszonyok, akár a konyhában foglalatoskodjunk, akár *anathomiát* vagy *philosofiót* tanulmányozzunk, mi mind az örökélet eszméjéért harczolunk! Már a bennünk gyökerező *szeretet* biztosítja számunkra e hitet.

Talán csak mi értjük meg igazán *Chateaubriandt*, ki minden érvelés és philosophálás helyett, szereteteinek halálára, a velök átszenvedett kinokra mutat és csak e rövid mondattal okadatolja hitét:

„J'ai pleuré — et j'ai cru!“

De ennek a *belső* hitnek, ennek a lelkünkben támadó meggyőződésnek semmi köze a dogmához, a mások által és századok előtt megállapított tantételekhez, szertartásokhoz, vagy időnként fel-fel merülő különféle vallásos kultuszokhoz; mert ezt a ki „ajándék“-képpen nem vette, kathekizmusból, vagy éppen *divatból* soha meg nem tanulhatja. De viszont, a kinek a szívében e hit egyszer gyökeret vert, attól többé soha senki és semmi el nem veheti.

Ez a léleknek ösztönszerű egy-Isten hívése, unitárizmusa! Abban az ősz eredeti egyszerűségben és természetességben, a hogyan azt bizonyára maga a Teremtő jónak látta, az arra fogékony lelkekbe ojtani, még pedig igazságosan: *rang és osztály* különbség nélkül, mert a legimpozánsabban és a legáldásthozóbban nyilatkozott meg örök időkre, az egyszerű ácsmester fiának szívében: a mi Urunk Jézus Krisztusban.

Hála a reformatio befejezett munkájának, ennek a *krisztusi* egyszerű vallásnak, ennek a *lelkünk*ből fakadó *belső* hitnek, a külső képviselője a mi felvilágosodott *unitárius* egyházunk!

Csak mi asszonyok érezhetjük igazán, mennyire *teljes* volt az a munka, a mely a *szívnek* egyszerű vallását szentesítette, és mennyire *befejezettnak* tekinthető az a reformatio, mely a *folytonos tökéletesedésre* adta ki a jelszót!

Nincs egyházunk tanai között egy tétel sem, melyet a hívő és haladni vágyó lélek át ne érezne, és viszont nincs lelkiismeretünkben egy oly ösztönszerű érzélem, vagy sejtelem sem, melyet ennek szószéke nyíltan és őszintén ne hirdetne.

Ez az oka annak a nagy szeretetnek és tiszteletnek, melyet mi unitárius nők, érzünk egyházunk iránt. Ez az oka annak a nagy buzgalmunknak, mely néha szinte tulságosan is nyilvánul.

Mert ha *egyházunk* tanait támadják, ha *külső* vallásunkból úznak gúnyt, mintha saját *lelkiismeretünknek* tisztaságában, vagy megbízhatóságában kételkednének, pedig nekünk asszonyoknak az egyedüli erősségünk, a megpróbáltatások között, a tiszta lelkiismeretre támaszkodó *egyéni* hitünk.

Ha azt a hitetlen, csak *rajongó képzelődésnek*, a bigot pedig *eretnekségnek* tartja, egyaránt fáj az nekünk mindkettő; mert mi teljes szívünkben érezzük, hogy az sem *sok*, sem *kevés*, hanem *épen elég* arra, hogy lelkünket egy *élet* viszontagságai és nyomorai között is fenntartsa és megóvja.

De nemcsak nekünk elég, hanem elég egész környezetünknek, kihat egész családunkra, kihat gyermekeink lelkére, jövőjére, mintha csak mi anyák lennénk az Istentől arra kiszemelve, hogy *tovább és tovább* plántáljuk az Ő *ajándékát*.

Mi tanítjuk meg gyermekeinket imádkozni; mi tanítjuk meg őket az Istent „lélekben“ és „igazságban“ imádni, ösztön-szerűleg nem a dogmákra, nem a külső formákra, hanem csak a mi *egyszerű* vallásunkra tanítva meg őket. Mi magyarázatjuk nekik szabad óráinkban, hogy sohasem a születés, sohasem a faj, vagy rang, hanem mindig az *egyéniség* határoz, és így mi egyengetjük számukra legelőször azt az utat, melyre a *testvériség* eszméjétől áthatva, vezeti őket később az *egyház*.

Ha tehát hálásak vagyunk mint *asszonyok* a szabadelvű egyház működése iránt, mennyivel inkább lehetünk azok mint *anyák*; tudva, hogy a mit ültettünk és őriztünk gyermekeink lelkében, kegyelettel ápolja azt tovább az egyház.

Nem kell attól félnünk, hogy egy-egy könnyörtelen hitcikk, egy-egy merev dogma tönkre teszi a mi lelkiismeretes munkánkat, vagy esetleg diszharmoniót idéz elő a fiatal lelkekben. Nem kell attól félnünk, hogy ellentmond majd a kathekizmus a többi tanulmányoknak, és hogy a mít épít az *egyik*, lerontja azt rögtön a *másik*! Nem kell attól tartanunk, hogy nem ért egyet a *pap* és a *tanító*, hogy nincs összhang a *templom* és az *iskola* között. Nem kell izgatottan várnunk, hogy melyik lesz majd a győztes, és attól sem kell kétségbeesve rettegnünk, hogy vajjon hát melyik lesz a kettő közül az *áldozat*! a *vallás* vagy a *tudomány*? a *hit* vagy az *értelem*? mikor mind a kettőre oly igen nagy a szükség az életben!

Hanem elégedetten és megmatottan szemlélhetjük mi anyák, mint támogatja és erősíti *egyik* a *másikat*, hogy *teljes harmoniában*, következetesen és egyesített erővel folytassák gyermekeinkkel azt az utat, melyhez még a mi *anyai szívé*nk adta meg az irányt!

Csakis *ez* lehet az oka annak a nagy ragaszkodásnak és bizalomnak, melylyel mi anyák viseltetünk az unitárizmus iránt; és csak *ez* lehet az oka annak a ténynek is, hogy az unitárius eszmékért való küzdelemben a nők és anyák mindig részt vettek és a mig csak tartani fog *ez* a küzdelem, részt fognak abban mindenkor, hűségesen venni

Nem szereplési mániából, nem feltűnési vágyból, hanem igaz és őszinte meggyőződésből.

Mielőtt tehát kis felolvasásomat befejezném, csak röviden még azon reményemnek adok kifejezést, hogy talán sikerült egyszerű szavaim által bebizonyítani azt a tényt, hogy *egyházunk* tanainak igazságáért harczolva, a *női lélek* és *szív* hitéért harczolunk szüntelen!

A „Nők világa“ érdekében.

Megvan a »Nők világa« mint önálló lap s remélem és hiszem, meg fog felelni kitűzött céljának, meg fogja nyerni a kedves olvasók tetszését, kivívja megelégedésüket. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Megjelenik, de csak négyszer egy évben, annyiszor is csak úgy, ha lesz miből, ha akad annyi áldozatkész, nagylelkű hitrokon, pártoló, hogy a szükséges szellemi és anyagi támogatást összeadja

Meglesz ez is, nem kétlem, de arra kellene és kell törekednünk valamiképpen, hogy állandósítsuk a lapot, gyakrabban kapjuk, minden hónapban, mint a „Közlönyt“ Ábrándnak minősitem azt a vágyamat, hogy bár önálló lappá fejleszthetnők!

A jövőnek alapját azonban, a jelenben kell megvetni, ezért felhivom minden D. F. egyleti tagtársnak, minden olvasónak, érdeklődőnek a figyelmét, gondoljon a jövőre! . . . Nyujtson segédkezet, kövessen el mindent, hogy egy *olyan alapot teremthessünk*, mely a kiadási költségeket fedezze.

Figyelmükbe ajánlom leánytársaimnak, hogy a farsangon rendezendő összejöveteleken, multságokon használjanak fel minden kínálkozó alkalmat valami kis pénz biztosítására. Különösen eszükbe juttatok egy régi, mulattató, e mellett hasznos játékot a *tombolát*. A tárgyakat ajándékozásból gyűjtjük s így egyesek csekély áldozatából nagyobb összeg bekerül.

Ajánlom még, csináljunk valami kézi munkát, a mi nem kerül sokba, de értékesé teszi a rátett munka. Egy futó, védő, faldisz, divánpárna, festmény, faragás, szötemény, most divatos point lace csipke stb. megteszi a szolgálatot. Az e célra szánt dolgokat küldjük ki Kolozsvárra a D. F. egylet választmányának, kérjük meg, hogy értékesítse valami módon s az így befolyt pénzből létesítsünk „Nők Világa alapot“, a szives adakozók neveit pedig a tárgy és értékének megnevezésével esetről esetre közölje a lap.

Én e célra felajánlok egy point-lace kötényt és nyakendőt

Raffaj Irma.

Az otthon varázsa.

„Mir denütt jó, de legjobb otthon.“ — Régi magyar közmondás.

Hogy igazat adhassunk e közmondásnak, hogy derült, rózsás legyen otthonunk, hogy szeresse azt a család minden

tagja: sokféle, sokszor nehéz, de mindig kedves kötelességeket kell teljesítenünk. Kijut a munkából a család minden tagjának, apraja-nagyja hozzájárul, hogy a varázs teljes legyen; de legtöbb gondja van mégis az édes anyának, ki már kora reggel elkészíti az izletes reggelit s Isten áldását kérve a napi munkára, ad a jó házi czipóból urának, gyermekeinek.

Ki ne ismerné Petőfi gyönyörű költeményét, melyben azt mondja:

Miért aggódol, lelkem jó anyám,
Hogy kenyeretek barna, e miatt?
Hisz' meglehet: ha nincs ide haza,
Tán fehérebb kenyérrel él fiad.
De semmi az! csak add elém anyám,
Bármilyen barna is az a kenyér:
Itthon sokkal jobb ízű énnekem
A fekete, mint máshól a fehér. (Fekete kenyér.)

És midsőn a férj a munkára, a kis gyermekek az iskolába sietnek, mennyi dolga van a jó háziasszonynak s segítőtársának, szép, hajadon leányának az otthon elrendezésével. Nem a mindennapi takarítást, törülgetést értem, hiszen ez a közmondás, hogy „rend a lelke mindennek“, úgy is kitörülhetetlenül be van vésve minden magyar gazdasszony szívébe; de értem azt a csínt, bájt, kellemet, melyet csak a nők tudnak megadni az otthonnak. Első sorban is a virágok várnak gondos, ápoló kézre, ügyes rendezésre. Mert nem szabad ám hiányzani egy pár cserép virágnak, még a legszegényebb kis lak ablakából sem; de nem kellene hiányoznia, kivált nyáron, a terített asztalról, az apa íróasztaláról, az anya varrőszögletéből egy pár illatos szegfűnek, rózsának, vagy izléssel elrendezett festői mezeivirág csokornak sem. A fiatalok kedves kötelessége legyen e végből a kert ápolása is, tanuljon a leány, a fiu Tompától, a természet e nagy kedvelőjétől, ki boldognak mondja magát, mikor így énekelhet;

Majd újult kedélylyel kis kertembe térek,
Nézvén a virágot: teljes lesz-e vajjon?
Ezt beoltom, amazt megöntözöm, nyesem,
Lehullt indáikat helyreigazítom. (Falusi órák.)

Az édes anya pedig így inti leányát:

Szeresd a virágot és ne féltsd szivedet,
Mert ki azt szereti, rossz ember nem lehet.
A virág s az erény két atyafi-gyermek,
Egy szívből egymással nem ellenkezhetnek.
Petőfi. (Az árva leány.)

Ha készen vagyunk a virágokkal, tegyük fel a frissen mosott és vasalt, horgolt csipkefüggönyt az ablakra. Mindjárt észrevesszük, mennyivel derültebb lett kis szobánk: A besuhanó napsugarak a falra vetik a csipke mintáját s szeszélyes játékot űznek vele; majd felkeresik a művelt család szobájából hiányozhatlan könyvpolczot s ott szeretnék kibetűzni az aranyos feliratokat. Miket találtak ott, mit tanultak, mit élveztek a kíváncsi sugarak? Majd elmondjuk a következő alkalommal!

Fh. E.

Jótekonyság. A „Nők világa“ a jótekonyság csarnoka is. A női szív résztvevő, könyörülő és háládatos. A falusi gazdasszonynak egy darab barna kenyere és egy csupor teje van, de azért tud adni annak a szegény asszonynak, a ki nyáron a kapálásban, aratásban, tilólásban megsegítette. Az ilyen jótekonyságot senki sem jegyzi föl, de azért nem megy feledésbe, mivel Isten előtt semmi sincsen elrejtve.

Mindenkihez, ki e sorokat olvassa, egy pár szavunk van. A „Nők világa“-t megindítottuk önzetlen, nagy buzgósággal. A szerkesztőség és a dolgozótársak telve vannak szebbnél szebb tervekkel, eszmékkel. Minden irányban volna egy egy hasznos, szép és megtanulni érdemes gongolatjuk. Ha csak négyszer, tehát egy negyedévben egyszer adhatjuk, az alap hiánya miatt, felét sem tudjuk megvalósítani. Eddigi olvasóink kisegíthetnek a hajból következő egyszerű módon: nőismerőseiket rábirják a Dávid Ferencz Egyletbe lépésre. *Ha összes leányaink, kik képezték felsőbb és polgári iskolákat végeztek, belépnek, biztosítva lesz a lap gyorsabb megjelenése.* Ha ezek elfogadják a jelen számban ajánlott módozatok valamelyikét, megteremtjük a *»Nők világa«* állandó alapját. Ime kedves nők, itt az alkalom, mutassuk meg, mit vihet ki nemes szívláng alatt, az elszántság hatalma és és az érczakarat.

A „Nők Világa“ alapjára Perczel Ferenczné Budapest, 46 koronát adományozott; ígérték női kézi munkákat: Raffaj Irma Uj-Székely, özv. Krolopp Józsefné őrnagyné Brassó.

Adományok folytatását lásd az Unitárius Közlönyben.

TARTALOM: Ferencz Józsefné. (Arczképpel) Boros György. — Üdvözlét a »Nők Világa«-nak Ferencz József. — Milyen lap legyen a »Nők világa?« Fánghné Gyujtó Izabella. — Egy Angol nő üzenete Torockkóra. — Egy ámerikai anya levele. — Dal a fészekről (Költemény.) Tarcasfalvi A. — Unitarizmus és a nők. Perczelné Kozma Flóra. — A »Nők világa« érdekében. Raffaj Irma. — Az otthon varázsa. F. E. — Különfelék —

NŐK VILÁGA.

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAPJA.

FŐMUNKATÁRSOK: FANGHNÉ GYUJTÓ IZABELLA, PERCZELNÉ
KOZMA FLÓRA, RAFFAJ IRMA.

Husvéti hangok.

„Semmiről sem mondhatjuk jogosabban, hogy ez a „Nők világa“, mint a vallásról.“ Ezeket mondja nekünk „Üdvözlét“-ében a mi szeretett és mindnyájunk által nagyrabecsült főpásztorunk, azzal buzdítva bennünket a további munkára, hogy hiszen Krisztus feltámadásának hírére is először *asszony: Mária Magdaléna* vitte meg a tanítványoknak.

Közeledvén husvétnak szent ünnepe, nem tudom megállni, hogy e szép gondolat alapján ne próbáljak pár szót intézni a mi kedves unitárius nőolvasóinkhoz, kik szerencsésen „feltámadott“ vallásunknál fogva első sorban vannak arra hivatva, hogy úgy a *felvilágosodott vallásos eszmék* hangoztatása, mint a vallásosságnak *helyes* gyakorlása által hirdessék a „feltámadást!“

Mi unitárius asszonyok *családunk, háztartásunk és egyéb kötelességeink* által úgy elvagyunk foglalva, hogy bizony akárhány közülünk csak *ritkán* juthat vallásos összejöveletekre; nekünk csak kevés külső szertartásunk van s miután a külsőségekre amúgy sem fektetünk nagy súlyt, nem is *különíthetjük* el vallásunk gyakorlását a megszokott, rendes életmódtól!

Nekünk arra kell törekednünk, hogy még a legkisebb cselekedetünk, a legapróbb gondoskodásunk és gondolatunk, mely a reánk bízott *mindennapi* munkára irányul, legyen egy neme a folytonos *istentiszteletnek*. Nekünk meg kell arról győződve lenni, hogy egy jól és kedvvel elvégzett *házi* dolog, egy összeszólalkozásnak türelmes és békés elintézése, egy beteg hozzánk tartozónak hűsége ápolása, egy szívből adott alamizsna, egy jó tanács vagy bátorító buzdítás, mellyel felebarátainknak szolgálatot teszünk és ez által könnyeket törölünk — *hétköznapijainkat* is *ünnepnappokká* szentelhetik!

Különben se feledjük soha, hogy minket Krisztus nem a *halálával* váltott meg örök időkre, egy csapásra és valljuk meg őszintén, reánk nézve nagyon is könnyű szerrel, hanem első sorban *kötelességeket* szabott ránk: az *életét* hagyta számunkra hátra hogy azzal szerezzünk *magunknak és másoknak* „megváltást!“

Nekünk nincsenek vezeklő heteink, nincsenek kiszabott penitentiáink, minket nem *oldoz* fel senki, ha vétkezünk, — nekünk *saját erőnkéből* kell minden kis tévedés után felemelkedni, hogy az Istentől bocsánatot nyerhessünk. Nekünk nincsenek házi oltáraink, nincsenek feszületeink; szobánk falait nem díszítik szentképek, szenteltvíz tartók, nekünk ismét csak arra kell törekednünk, hogy a ki átlépi küszöbünket: *ezek nélkül is megérezze* Istennek közellétét és a megváltónak békés szellemét. Nekünk arra kell törekednünk, hogy már a vendéget fogadó cselédségnek *elégedett* arczából lehessen a *házban és családban* uralkodó békés összhangra következtetni.

És ha így rendezve be életünket, így végezve minden dolgunkat: elérkezik végre a várva várt pillanat s felöltve ünneplőnket, megilletődéssel készülünk husvét napján az Isten házába, — *kétszeres ünnep* ez minékünk, mert nyugodt lelkiismerettel érezzük, hogy nem a hideg dogmát, nem a *holt* hitet, hanem mint *Mária Magdaléna* az *élő* „feltámadott“ Krisztust hirdetjük!

Perczelné Kozma Flóra.

Kedves ifjak . . .

Kedves ifjak, szép leányok;
Tündér szárnyan merre szálltok? . .
A tavasznak búve-bája:
Értetek van mind kitárva.
Itt virág hív, ott madárdal,
Titokzatos szent álmokkal . . .
Üde forrás harmat csöppje,
Vadon erdő levegője,
Lomb zúgása, repkény árnya:
Jöttöteket egyre várja . . .

Örüljete a tavasznak:
Bájai csak *egyszer* nyílnak . . .
Táncoljatok, játszodjatok,
Virágokat szakgassatok.
Harmat szikkad, madár röppen,
Édes álom tünedékeny . . .
Pusztá lesz az erdő arcza:
Küzdelmes a létel harcza! . . .
S lombhullással. a sir árnya;
Jöttöteket egyre várja. . . .

Szabéd, 1902. márcz. 8.

Rédiger Géza.

Az élet czélja.

Az élet czél nélkül üres és rideg valami. Legyen meg minden napunknak a maga feladata, melyet betölteni törekedjünk. Mindennap azzal a feltett szándékkal fogjunk napi teendőnkhez, hogy jobbat, nagyobbbat hozzunk létre, mint tettük az előző napon. Mert az életben nincsen megállapodás és ha nem emelkedünk a tökéletesség felé, okvetlenül a hanyatlás lejtőjére jutunk.

Nincs ember hiba nélkül, mindenkinek megvannak a maga fogyatkozásai s hogy ezeket megismerjük, belássuk ez már egy lépés a tökéletesség felé s ha naponta azt tűzzük czélul magunk elé, hogy egy ilyen hibáról, fogyatkozásról leszoktassuk magunkat, ez már egy oly czél, melyre igazán érdemes törekednünk. Ha aztán sikerült hibáinknak egy részétől megmenekülnünk, igyekezzünk helyettük jó tulajdonságokra szert tenni, magunkat a felebaráti szeretetben, másokért való feláldozásban, önmagunk megtagadásában gyakorolni, egy szóval igyekezzünk a társadalom hasznos, számottevő egyéneivé lenni.

De ne higgye senki, hogy ezt csupán csak a magunk erején elérhessük. Isten teremtménye, erre csak Isten segítségével lehet képes. Vezéreljen tetteinkben hát az Isten iránti szeretet, az Isten iránt való félelem.

Hozzá, a Mindenhatóhoz kell hát folyamodnunk, imádkozva hozzá fordulnunk, hogy adjon erőt, kitartást feladatunk kivitelére.

És hol tehetnők ezt jobban, mint a templomban, abban a házban, a mely Isten tiszteletére épült, a hol lelkünk áhitatát nem zavarja a külvilág zaja, a hol teljes szívünkkel imádkozhatunk a Mindenhatóhoz és a hol a lelkész beszéde vezérfonalul szolgál bizonytalan lépteinknek a helyes utra való terelésében, gondolatainknak nemes irányba való fejlesztésében.

És ezért — kívált mi asszonyok — látogassuk szorgalmasan a templomot, emelkedjünk Istenhez imádkozással, éneknek hangjában. Különösen ez utóbbit nem ártana komolyabban venni, behatóbban gyakorolni. Mert az ének igen nagyon hozzájárul az áhitat fejlesztéséhez, az ének szárnyain az ima mintha egyenesebben szállna a Magasság Urához. Vagy lehet-e magasztóabb, lélekemelőbb valami, mint a vallásos ének, a mely erőteljesen zeng fel a templomok boltozatához, a honnan a visszhang erejé-

től még hatalmasabbá növelve száll vissza a hallgatóság közé az erős férfi kar hangja.

Mert sajnos! nálunk még csak férfiak ajkán zendül fel a zsoltárének, a nők — kevés kivétellel — álszeméremből, vagy a szokatlanság hatása alatt nem igen vegyülnek bele a templomi éneklésbe. Pedig ha már így is lélekemelő annak a hangzása, mennyivel szebb, szívrehatóbb lenne, ha az érczes férfi hang közé a szelidebb, finomabb női hang vegyülne.

Ne hagyjuk hát, hogy holmi elavult szokás, álszemérem lezárva tartsa ajkainkat, kövessük angol hitrokonaink példáját és csendüljön fel templomainkban az asszonyok éneke. Kezdjék az egyházakhoz tartozók, a papok nejei, leányai, a fiatalabbak úgyis többé, kevésbbé mind tudnak énekelni, hisz minden iskolában tanítanak már manapság karénekeket. S ha ők megkezdik, nem-sokára követik majd a többiek s mi szép lesz, ha majd férfiak, nők ajkáról együtt hangzik fel a templomokban a szent ének!

Ez is egyike azoknak a céloknak, a melyekre törekednünk kell a magunk tökéletesítésében. Egyszerű, csekély dolog bár, de azért nevezetes tényező a vallásos életben, melynek a fejlesztése minden igaz keresztény feladata, s főleg az nálunk, unitáriusoknál, a kik kisebb számunknál fogva kétszeres erővel kell, hogy vallási érzelmeink fejlesztésén munkálkodjunk.

Ezért hát ne vesztegessük az időt, mert az idő nagy adomány, mindennap egy kis élet, s egy elvesztegetett nap egy elvesztegetett életet jelent

Fanghné Gyujtó Izabella.

Mindazt, a mi az életben szép, jó és nemes, az önmegtartás hozta létre. Ettől származik nemcsak a mi az életre szükség, hanem az is, a mi annak a díszét adja meg. *Melville.*

Isten úgy rendelte el, hogy a boldogság — mint sok más jó dolog — kerüljön nekünk valamibe. Azt akarta, hogy az erkölcsi bevégeztség és ne a véletlen szüleménye legyen.

Gasparin.

Légy igaz, sohase szégyeld azt tenni, a mi helyes; ha valamit helyesnek tartasz, maradj meg szilárdul mellette.

Eliot György.

A nők világa.

Irta **Heinrich Józsa**, a kolozsvári nőképezde igazgatója, Felsővartatótt a Dávid Ferencz Egyetben.

Homeros egyszerűen szépnek mondja őt, a hős Alkinoos bájos leányát Nausikat. Szépnek, vidámnak és szeretetreméltónak. Megragadó egyszerűséggel és fontoskodó komolysággal gondoskodik e bájos királyleány apró házi teendőiről, melyek oly nagy mértékben foglalják el lelki világát. Egy napon apja ruhái okoznak neki gondot; lesiet társnőivel a tengerpartra, hogy a drága lepleket a játszi hullámokban öblögessék, majd elégedetten és örömmel teregetik szét a patyolatot a köves parton. A bevégzett munka után kezdődik csak a víg leányélet. A zajgó ár zöldelő partján tánczra kerekedik a víg leánysereg; majd levetik fátylaikat és lapdajátékkal mulatoznak, míg végre a fejedelmi serj Nausikaa dalával bájolja el kísérőnőit.

Gondolkozásában egyszerű és természetes, érzelmeiben őszinte, minden tettetés nélkül, cselekedeteiben mindig méltóságos, úgy emelkedik ki Nausikaa örök ifju alakja Homeros halhatatlan soraiból.

Penelope mellett Nausikaa vonja leginkább magára figyelmünket, s ha Penelopeban a hitves erények megtestesülését tiszteljük, úgy szívünk egész melegével vonzódunk a vidám gondatlanság, az úde báj csudálatraméltó kifejezőjéhez, Nausikaa-hoz. Mily egyszerű a lelki világa! Egyszerű — de nem szegény. A szeretet, a női szív eme éltető eleme, hatja át egész lényét; atyja iránt, társnői iránt, majd a bolyongó Odysseus iránt megnyilatkozik szive vonzódása; érzelmeit nem palástolja, őszintén szól azokról és ezen keresetlen őszintesége még drágábbá teszi őt előttünk. A szeretet sugallja neki azt a gondoskodást, a melylyel atyja házát vezeti, a melylyel elüzi atyja homlokáról a gondszülte sötét felhőket; a szeretet könnyíti meg minden tettét és nemesíti munkáit és midőn a tengerparton a ruhákat mossa, arra is a szeretetből fakadó büszkesége kényszeríti, mert úgy találja, hogy apjához, a fenséges Alkinoashoz csak h'ítisztaságu leplek méltóak.

Vidám derűtsége környezetére a napsugár éltető hatását gyakorolja, dalának behizelgő hangjával elbűvöli hallgatóit. Félelmet nem ismer, gyanakodás nem fér szívéhez, gög, szivtelenség ismeretlen fogalmak előtte. Szűztiszta ártatlanságában, mindenben a jót látja, minden tettében a gyöngédség és igaz emberszeretet tükröződik vissza.

S habár évezredek tündek el Nausikaa földi léte fölött — erényei mai napig is a fiatal leányok legszebb ékességei, a női

világ legdrágább kincsei Homeros fenséges egyszerűségben, hamisítatlan természetességben élő nő alakjai mindenkor eszményképei maradnak az igazi nőiességnek.

Heroszai gyakran nyersek, sőt felfogásunk szerint néha vadak is, de nemesebb és szeretetreméltóbb nőkkel a mai kor sem dicsekedhetik. A rokonszenv minden megnyilatkozása: a részvét, a hűség, a barátság, a szeretet, az önfeláldozás épen úgy lelhető fel Andromache, Penelope, Nausikaaban, mint a derült kedély illatos virágai: a gondtalan jókedv, a vidámság, az élet örömei iránti fogékonyság, minden szép és kellemes, a mit Hellasz derült ege fakaszthat a romlatlan szivekben.

Egyszerű életviszonyok között élve, e nők lelki világa is csak egyszerű lehetett. A családi tűzhely életük középpontja, minden gondolkozásuk főleg a körül csoportosul; érzelmeik leginkább a családi élet örömeiből, bánatából fakadnak; cselekedeteik is leginkább a család boldogulására irányulnak. Ritkán lépnek a nyilvánosság elé, ritkán van alkalmuk idegenek előtt feltárni lelki világukat. Csak egyeseknek adatott meg az alkalom hősiek erényeknek tanujeleit adni, a melyek azonban legtöbbször az övéik iránti mély szeretetben lelik kiindulási pontjukat. A létért való küzdelemben nincsen részük, kenyérkereső életpálya előttük ismeretlen, s ha férnek is lelkükhöz gyarlóságok, gyengeségek, vagy mondjuk bűnök, — azokat inkább női hűségük okozzák, mint mélyebbre ható okok. Tudjuk azonban, hogy az emberi nem haladásával az életviszonyok sem maradtak oly egyszerűek és Homeros idylli világát csakhamar az eszmék és anyagi érdekek harcrai váltják fel. A játszi gondatlanság, a pajzán vidámság, a dal és a táncz mosolygó rózsafüzérei ezentúl is állandó ékességei maradnak az arany ifjuságnak; az orsó és a fonószék, a tű és a főzőkanál elmaradhatatlan jelvényekké válnak a szorgos családanya soha nem pihenő kezeiben. Azonban az idők változataival a családi életről való felfogás mindinkább tisztul, magasztosabbá vált és azzal együtt a nő helyzete is mindjobban kiemelkedik az általánosságból; kötelességek háramlanak rá, a melyeknek pontos teljesítésével kivívja magának a tiszteletet, erényeinek tündöklésével a hódolatot, a melylyel a büszke Római a matronát illeti. A nő többé nem csupán játékszer, gondolatvilága eszmékben gazdagszik, egyénisége mind jobban kibontakozik a környezetből és jellemmé szilárdul. A kereszténység szent tanai végre teljesen felszabadítják a nőt alárendeltségéből s megadják neki a jogot lelki világát gyarapítani, önállóan gondolkozni, érezni és akarni. Szellemi önállóságáért küzd a nő sok évszáz óta, eleintén észrevétlenül, öntudatlanul lépett az eszmék küzdő terére és végzetlenül lassan

volt is a haladása, míg törekvései végre mindinkább öntudatosokká váltak és az elmúlt évszáz mind zajosabban hangoztatta a nőemancipatio sokak előtt oly gyűlölt és nevetségessé tett nevét.

Talán egy fogalomról sem oly eltérők a nézetek, mint a nőemancipatióról. Vannak, a kik az emancipált nőt csak a szivarral a szájában, félig férfias öltözetben, kávéházakban fesztenül mulatozva képzelik el, — mások meg pápaszemes, tudákos, minden női kellemet nélkülöző nőt látnak benne; mindenestre valami abnormis lényt, a ki a természet szabta határait túllépve, az emberi nem harmonikus életében csak zavaró diszonancia. Nem jó uton járnak pedig azok, kik ily felfogás mellett a nőemancipatiót vagy gyűlölik, vagy megvetik; téves a nézetük, téves a következtetésük. A testvériség, egyenlőség, szabadság eszméi, a melyeket a Megváltó szent igéi hirdetnek, adták az első impulsust a nőemancipációhoz; hisz fogalmukban benne van az a joga a nőnek, hogy ő is a tökéletesedés felé épen úgy törekedhessék, mint a férfi. Tehát nem azoknak a határoknak túllépése, a mit a természet a nőnek kijelölt, jelenti a nő emancipációját, hanem annak a jognak kivívása, hogy szívét, lelkét mivelhesse, szellemi erejét felhasználhassa, erkölcsi világát megteremthesse és felvilágosodott értelemmel, nemesített érzelemmel és szilárd akarral méltó és egyenjogu tagja legyen az emberi társadalomnak. A komoly irányu mozgalmak, a melyek az úgynevezett nőkérdés megteremtése és fejlesztése érdekében megindultak, soha nem is foglalkoztak mással, mint azon módok fejtegetésével, a melyekkel a nő befolyása a társadalomra biztosítandó és azon eszközök kiderítésével, a melyekkel a nő kenyérkereső törekvései előmozdítandók volnának. Nem akar a nő vetélytársa lenni a férfiaknak, de az egyedül álló, kenyérkeresetre szoruló nő oly állást akar a társadalomban elfoglalni, a mi őt, mint művelt, tanult egyént megilleti. S végül törekvése első sorban odairányul, hogy a szociális életben azt a befolyást biztosítsa magának, a mit maga a természet is kijelölt a számára: hogy a tágabb értelemben vett családban is azt a helyet tölthesse be, a mit mint nő és anya a saját családjában pótolhatatlanul foglal el. Azért leginkább a nevelésre, árvaügyre, minden humanus törekvésre igyekszik befolyását biztosítani, mint olyan ügyekre, a melyek legközelebb állanak a családi élethez.

Ezen törekvésekből láthatjuk, hogy a komoly gondolkozásu emancipált nő nem vágyik a családi tüzhelyet kerülni, nem akarja önállóságát a legszentebb jogai feláldozásával kivívni, sőt arra iparkodik, hogy szellemi tőkét a legtágabb

értelemben vett családban minél behatóbban érvényesíthesse. Ezen törekvései még szokatlanok, mert újak; évszázadok alatt meggyökerezett felfogással és előítéletekkel kell szembeállaniok, s nemcsak a férfiuban, a ki nem jó szemmel nézi a nővilág eme mozgalmát, talál gyakran ellenfélre, de valljuk meg, a legmegrögzöttebb elleneit saját nemében leli. Azonban meg vagyok győződve, hogy mint minden igazságos dolog, úgy előbb-utóbb a szó nemes és jól felfogott értelmében vett nőemancipatio teljes győzelmet fog aratni daczára a sok ellenségének, a kik vagy azért ellenzik eme a socialis életet mindenesetre nagy mértékben átalakító mozgalmat, mert kenyérkereső pályájukat féltik, vagy azért, mert nem tudnak felemelkedni arra az álláspontra, a hova az emancipatio a nőt helyezi. Nem lehet szándékom ezen az egész művelt világon megindult és vívmányokban már is oly gazdag törekvéseket mélyebben fejtegetni, csak még azt akarom felemlíteni, hogy a társadalomnak többféle szempontból lehetne oka örvendeni annak, hogy az egyedül álló nő számára az emancipatio által tér nyíltott napjait hasznosan tölteni és a hozzátartozóit azáltal egy gyakran alig elviselhető anyagi és erkölcsi nyűgtől megszabadítani. Minél inkább előtérbe lép az emancipált nő, annál inkább háttérbe szorul „a vén leány” örökös nyugösködésével, kutyaival, macskáival, kánári madarával és mit tudom én hány ezerféle rigolyáival. Ezt a fajt hála az emancipatióknak már csak elavult vigjátékokból fogjuk ma-holnap ismerni, mert a mai kor egyedül álló nője hasznos foglalkozásban tölti napjait s így sem másnak, sem magának nem kénytelen többé teherré válni.

Mint minden törekvésnek, a min a véges emberi ész fáradozik, úgy ennek a nyugalomnak is vannak tulhajtásai, ferde kinövései, a melyekkel nem érthet egyet az, a ki a természet örök törvényeit szem előtt tartja. Nem lelkesülhet azokért a nőkért, a kik önállóságuk bebizonyítására a férfiak egyik-másik rossz szokásait utánozzák, a kik az édes otthon varázsát tagadni merik, a kik valóban az emberi nem humanikus életében csak zavaró diszonanciák.

De ki tagadná meg a tiszteletet attól a nőtől, a ki becsületes munkájával biztosítja megélhetését, támasza, sokszor fenntartója elaggott szüleinek vagy kisebb testvéreinek? Ki soha nem feledkezik meg azokról a törvényekről, a melyeket a társadalom évszázadok óta szentesített és a ki a munkájában, a vallásában, a kötelességeinek hű teljesítésében kárpótlást keres azokért az örömekért, a miket a gondviselés jónak látott tőle megtagadni.

Nem zavaró disszonancia az olyan nő élete, mert saját lelkében is megtalálta a kellő harmóniát, a mi a küzdelmeihez szükséges erőt és kitartást biztosít számára.

Az idők folyása, a művelődés előrehaladása átalakította sok tekintetben a nő világát. A családi körből kiszólitotta őt a kor szelleme az élet küzdterére; vidám gondatlanság helyett komoly munkát követel tőle a megélhetés kérlelhetlen szigora; gondolatvilága nem szorítható többé kizárólagosan apró-cseprő házi teendőkre, gondjai gyarapodtak, ezerféle követelményekkel áll szemben, a melyek éles ítéletet, biztos következtetést igényelnek. Kedélye erősebb hullámvásznak van kitéve, a melynek elsímitását csak edzett akarat eszközölheti.

Azonban változatlanul hódolnak még ma is azon erényeknek, a melyek Homeros nőalakjait ékesítik; nevelési rendszerünk ma is oda igyekszik hatni, hogy mindazon jó tulajdonságok, a melyeknek összességét „nőiesség“ névvel szoktuk jelölni, állandó gyökeret verjenek az ifjú szívekben. A nőtől ma is azt kívánjuk, hogy csesekedeteinek rugója a szeretet, érzelmeinek koronája a vallásosság legyen. A családi tűzhely szentségét gondosan őrző nő, a gyermekeit önfeláldozó szeretettel ápoló anya, férje küzdelmeiben kitartóan résztvevő hitves előtt ma és mindenkor hódolva hajol meg a közvélemény. A társadalom ezerféle követelményekkel fordul a nő jószívéhez: tőle várja a nyomor enyhítését, az árvák és elhagyatottak gondozását, a vallás-erkölcsi érzelmek ébrentartását; megkívánja tőle áldozatkészségét a haza oltárán.

Husz évszáz érlelte meg mind eme feladatokat, a melyeknek megfejtését a gyöngéd női kezekre bizza; husz évszáz küzdelmei és viszontagságai adták meg a női jellemnek amaz ellentétek lánczolatát, a mely gyakran kifürkészhetetlen rejtélylyé teszi a modern nőt. Gyöngédség és erély, odaadás és önállóság, naiv bízalom és engedékenységi szilárd akarat csudálatos harmóniává olvadtak össze lelki világában. Azonban, hogy ezen összhang kellő társaságában kifejlődhessék, szükséges a gondos vezetés, az eszmék felvilágosítása, a célok kitűzése, a követendő irányok jelölése. Az a társadalom, a mely oly sokféle követelménnyel lép a mai korban a nő elé, lesz hivatva arra, hogy őt vezérelje és támogassa, jó szándékaiiban megerősítse, kétélyeit eloszlassa kijelölje az utat, amelyen haladnia kell, hogy az üdvösséget elérhesse. Azért csak örömmel üdvözölhetünk minden oly társadalmi mozgalmat, a mely akár az élő szó hatalmával, akár a sajtó közbenjárásával céljául tűzte ki a nő gondolatvilágát gazdagítani, lelke fogényságát a

szép jó és igaz iránt folytonosan ébren tartani, érzelmeit nemesíteni, hogy mindezen törekvések által minél fenköltebbé válják a nők világa.

Olvasmányainkról.

A szoba könyv nélkül
olyan, mint a test lélek
nélkül. *Cicero.*

Ki tagadhatná e mondás igazságát, különösen a jelen korban, midőn tudjuk, érezzük és szüntelen hirdetjük, hogy olvasni, tanulni, művelődni kell mindenkinek, ki hasznos tagja akar lenni a társadalomnak, hasznos polgára a hazának! Az általános műveltség megszerzésére korántsem elég az iskola, nem elég az különösen nőknél, kiknek az idő rövidsége miatt az iskola csak az irányt jelöli meg, melyen majd egymagukra kell tovább haladniok; csak az érdeklődést ébreszti fel a fiatal szivekben azíránt a sok szellemi kincs iránt, melyet később maguknak kell felkutatniok, kikeresniök az irott kincses tárból, a jó és helyesen megválasztott könyvekből.

Hála az elmúlt százévben tett óriási kulturális haladásnak, megtakarított filléreinkből ma már könnyen rendezhetünk be magunknak egy pár év alatt csinos kis könyvtárt, mely egyéni izlésünknek, szellemi szükségletünknek megfelel. Könyveink igaz, jó barátaink lesznek, nem szeszélyesek, soha sem változékonyak, hanem komoly tanácsadóink, tanítóink, vigasztalóink maradnak mindenkor. Mentől gyakrabban lapozgatunk bennök, mentől több időt töltünk társaságukban, annál jobban megismerjük őket, annál mélyebben hatnak lelkünkre, annál több szépre és nemesre tanítanak. Tompa, Arany és Petőfi költeményeivel megismerkedünk már az iskolában, de igazán szeretni csak akkor tudjuk, ha érettebb ésszel újra, meg újra átolvassuk azokat. A gyermek lelkét az események érdeklik; a felnőtt már érez, elmélkedik s boldog, ha érzéseit, gondolatait visszatükröződve találja a költészet halhatatlan mestereinek műveiben.

Éppen így vagyunk a regényirodalom terén is. A tizenhárom éves kis leány, kinek irodalom-történet tanára átolvasás végett oda ad valamely komolyabb történeti regényt, kétségbe van esve, nem szereti, semmi szépet sem talál benne s vállatvonva ezt mondja: »Nem értem. Unalmas!« s ezzel félreterzi a könyvet. De ha egy pár év múlva újra elő veszi, akkor már mohón élvezi a regény meséjét, a benne elmondott szerelmi történetet s gyorsan siet a kifejlés, a vég felé, átlapozva azokat az ugynevezett »unalmas« részeket, melyekben magyaráz, fejteget az író Ekkor már

»érdekes« a regény, mert bájos, szép a hősnője s a hős sok küzdelmen megy keresztül, míg végre egyesülhet szíve választottjával. A kedves könyvet azután még sokszor átlapozza és minden alkalommal több szépet, több megragadó részt talál benne. A mese, a bonyodalom, a vég már nem izgatja, azt már úgy is tudja, de most kezdi csak igazán megismerni a mesterművet, most tud gyönyörködni a jellemek hú festésében, a szép leírásokban stb. Most lett igazán sajátjává, valódi szellemi kincsévé e könyv, melyet mintegy jó barátot, szeret, tisztel, becsül. Az ilyen becses könyvnek ott kell helyet foglalni a többi remek-írók mellett az otthon könyves polczán; e könyvet még kölcsön sem szívesen adjuk, mert úgy könnyen elkallódik, hisz mindenki megszerezheti magának; ha le tud mondani egy pár színes szalagsokorról, nyakfodorról s a futó divat ezer apró hobortjáról, melyeknek az árán minden hónapban vehet pár értékes, szép könyvet.

De az a legnagyobb baj, hogy a magyar közönség egy része még ma is mindenre szívesebben és könnyebben adja ki a pénzt, mint könyvre, melyet szükségtelen lomnak tart. Ha olvasni akar, a kölcsönkönyvtárak piszkos, bacillusokkal telt kötetéhez fordul, vagy kölcsön kéri a könyvet valamelyik ismerősétől s tíz eset közül legalább ötben nem adja vissza, csupa feledékenységéből vagy nembánomságból: »Hiszen *csak* egy *könyv* volt,« s ezzel megnyugtatja lelkiismeretét. Az igazi könyvbarát ép ezért nem szívesen válik meg, még rövid időre sem, könyveitől, melyeket megkimél, gondoz és hiven megőriz.

Megkísértem összefoglalni azon legszebb és egyszersmind leghasznosabb könyvek jegyzékét, melyeket ott szeretnék látni minden magyar család dolgozó szobájában.

A biblia, mint a keresztény világ szent könyve, gyönyörű tanítások, mély bölcselkedések tárháza.

Remekíróink közül legalább Vörösmarty, Tompa, Petőfi és Arany művei.

A magyar nemzet története

A magyar irodalom története.

A föld és népei, György Aladártól, földrajzi, ethnographiai és természetrajzi ismereteink gyarapítására.

Jóskától: Abafi. Utolsó Báthory, Csehek Magyarországon II. Rákóczy Ferencz.

Eötvöstől: Gondolatok. Karthausi. Nővérek. A falu jegyzője. Magyarország 1514 ben.

Kemény Zsigmondtól: Gyulai Pál. Zord idők. Rajongók.

Jókaitól különösen régebbi regényei közül: Az új földesúr. A magyar nábob. Kárpáti Zoltán. Egy az Isten. És mégis mozog a föld. Kőszívű ember fiai.

Utoljára hagytam, ép azért mert legfontosabbnak tartom, az imakönyvet, melynek helye ott van a hálószoza asztalán vagy az éjjeli szekrénykén. Ezt lapozgassuk, ha hálát akarunk adni Istennek jótéteményeiért, és ha sujtó keze ért, akkor is ebből merítünk erőt, ebben keressünk vigasztaló szavakat, gyógyító irt a fájó sebre.

F. E.

Gyermekeink.

Mit teszünk érettük, és még mit meg nem tennénk, csak-hogy boldogok lehessenek! Onnan a bölcsőtől kezdve, a hová az édes anya úgy tekint, mintha menyországa volna benne, lépésről lépésre ott lebeg körültek a szülői szeretet

Az anya megosztja velök falatját. Megosztja a szó teljes értelmében. Nemcsak megosztja, hanem kiveszi szájából a sajátját s odaadja neki és soha eszébe sem jut, hogy ő éhen maradt. Az, a ki vérével táplálta ott a bölcső körül, hogyne adná oda falatját is szívesen!

A fecskefészek a szülői szeretet költészete. A kedves fecsképar már napfeljötté előtt fölkel és egész napon át szakadatlanul gyűjti a táplálékot. A szellő nem éri utol gyorsaságukat, a virágos rét nem tudja lekötni figyelmüket. Nekik semmi sem szép, semmi sem jó, csak a mit azok az apró pelyhesek szeretnek. Nekik semmi sem édes, csak az a legyintés, a mit a nagyfejú, tátott száju apró nép tollatlan szárnyától kapnak. Az a meleg ölelés, a mikor a kis falánk rácsapja puha csőrét a csicsergő szülői ajkakra.

A madárszülő egy év alatt elvégezi a nevelés súlyos gondjait. Az ember soha. A meglett férfi, ha 40, ha 50 éves is, épen olyan édes „fia“ az édes anyának, mint a 4-5 éves. S az unokák anyja bizony csak „édes leányom“ marad még mennyi korában is.

S mindez miért van így? Azért, mert az emberi szülő szeretete nemcsak testi, hanem lelki szeretet is. Ő töle lelket s s ebben egy olyan embert is kap az a kis gyermek, a kinek a nevelése soha sem végződik be, mivel a lélek növekedésének nem vet határt, csak az örökkévalóság; művelődésének nem szab mértéket, csak a tökéletesség.

Ezért oly nehéz feladat a gyermeknevelés. Ezért marad mindig megoldatlan kérdés: hogyan neveljük gyermekeinket?

A szülői foglalkozás nagy mértékben irányítja a szülőknek a gyermekek iránti nevelőgondját. Nagyon sokan, kivált a mi mezei munkával foglalkozó embereink, nagyon hamar arra

gondolnak, hogy a gyermeknek a gazdaság folytatásában segídek-
kezni kell, mert ingyen nem élhet. Igazok van, a gyermeket
munhához kell szoktatni, de tévednek, ha azt hiszik, hogy a
fáról tavasszal gyümölcsöt lehet szedni, holott még csak virág
van rajta. A fa tanítsa meg őket arra a szent leczkére, hogy
ha a virágot a durva kéz letépi, vagy a fagy lesorvasztja, vagy
a vihar leveri, aratás, vagy szüret idején nem lesz, mit leszed-
jenek.

Bizony a gyermekért áldozni kell, sokat és mindig, a míg
csak élünk. Az talán még legkevesebb, ha testi erőnket, nyu-
galmunkat, pihenésünket, kényerünket adjuk nekik. Lelkünket
kell odaadnunk. Gondolkozó, helyesen ítélő lelket kell nekik
adnunk, s ahoz szeretetet a nagy, az igaz, a szép, az örökké
tartó, az égi dolgok iránt. Olyan kincset adjunk nekik, a melyet
a rozsdá és a moly meg nem emészt. A vallás örökéletű, szent
kincseit. A vallás, mely hinni tanít a jó diadalában, a becsület
főnségében, a mely azt az üdvözítő tudatot kölcsönzi, hogy
soha sem vagyunk egyedül, sem elhagyva, sem árván, sem se-
gitő nélkül. A vallás, a melyből lelkünkbe megy át az a
tudat, hogy mi Isten gyermekei, tehát testvérek vagyunk, az a
vallás olyan örökség, a mely soha el nem fogy.

A szülő a csecsemőkortól kezdve éreztetheti gyermekével
a vallás boldogító hatását. De ha viszonyaik oly mostohák lenné-
nek, hogy azt a legáldóbb boldogságot meg nem szerezhették
nekik. gondoskodjanak, hogy legalább másoktól szerezzék meg.
Itt a lelkipásztorra gondoljanak legelőször. Jusson eszökbe az
a nagyon érdekes és kedves gyermeki kör, midőn a lelkész az
urasztalához készítette és oktatta szeretettel, gyöngédséggel s
erősítette a hitben.

A ki ettől a megszentelő alkalomtól megfosztaná gyerme-
két, az a virágnak kitörölné himporát, megízetlenítné mézét.

Nálunk a *konfirmálás* van erre a megbecsülhetlen szerepre
rendelve. Most foly ez a munka és tartani fog a lélek kitölté-
sének ünnepéig. Megközelíti az ezeret a konfirmáló kis unitá-
riusok száma. Ha mindenikbe új lelket, új erőt, és erős hitet
tudnának csepegtetni azok a lelkipásztorok! Oh milyen fölséges
tavaszi ébredés lenne.

Ha ezt mindenik évben hasonlóan cselekednék, oh akkor
az egyszerű unitárius hit apostolai sereggé nőnének, mert hát
az első apostolok is a tanítványokból lettek. Mi bízunk lelki-
pásztoraink nemes, apostoli buzgalmában s éppen azért segítsé-
gökre is igyekezünk egy kis *emlékkönyvvel*, melyet a búcsu
pillanatában átuyujtanak mindenik tanítványuknak emlékül

Unitárius Konfirmációi Emlék a Dávid Ferencz Egylettől. Ez a czime az izléses kis zsebkönyvnek. Terjedelme 3 $\frac{1}{2}$ ív. Tartalma: A főpásztor szavai. *Ferencz* József unitárius püspöktől. Imádkozni kell, költemény *Nagy* Lajos főjegyzőtől. Imádság Dr. *Boros* György tanártól. Lelkünk magába száll. Báró *Petrichevich Horváth* Kálmán főgondnoktól *Jézus* mondása. Leányomnak. *Perczel* Ferenczné Kozma Flórától. Fiamnak. *Rédiger* Géza lelkésztől. *Jézus* mondása. Unokám konfirmációjához. *Fanghné* Gyűjtő Izabella. Van egy élő forrás. Költemény *Tarcsafalvi* Alberttől. Vallásunk *Ürmösi* Kálmán lelkésztől. Gyermekeknek szája. Költemény *Sántha* Károlytól. A szeretet az élet világossága. Egy angol író. *Pál* apostol intése. Baráti levél. *Raffaj* Irmától. Fogadás. Költemény *Ferenczi* Kálmántól *Jézus* mondása. Imádság Dr. *Boros* Györgytől. Te, ki mindig voltál. Költ. *József* János tanítótól. Ha a szellem. B. Gy. Tudnivalók egyházunkról. Dr. *Boros* Györgytől. Szeretlek Istenem. Költ. *Józan* Miklós lelkésztől. Imádság idegen helyen. B. Gy.-tól *Pál* apától intése. Dávid Ferencz Egylet. B. Gy.-tól. Gondolatok *Deák* Miklós-tól. Elbocsátó lelkészi beszéd konfirmációkor. *Kisgyörgy* Sándortól. Ima. Költemény. *Iszlai* Márton tanítótól. Unitárius püspökök névsora. Unitárius könyvek és Lapok.

A czimek rendesen vagy igen sokat, vagy igen keveset mondanak. Ebből a tartalomból annyi kivéhető, hogy az unitárius gyermekek legfőbb örei: a főpásztor, főgondnok, főjegyző, az anya, atya, nagymama, barát, lelkészek mondanak utavaló szíves tanácsot, buzdító, bátorító szót, föllendítő dalt. Tehát állandó, szívhez szóló és a szív mellett hordozható kedves emléket kap minden konfirmáló.

A kis könyvet ajándékképpen kell adni minden lelkész kezébe, hogy ő adhassa a gyermekeknek emlékül. A Dávid Ferencz Egylet 20 fillérért adja, de minden 100 darabra 20 darabot ingyen ad. A fiókegyleteknek még ezen felül is minden lehető módot megad arra, hogy a buzgó emberek támogatásával egyetlen konfirmálót is el ne bocsássonak emlékkönyv nélkül.

Hogy gyermekeink boldogok lesznek a kedves emlékekkel, azt el lehet képzelni.

Boros György.

A kötelesség teljesítése sohasem haszontalan dolog, még akkor sem, ha nem látjuk be a következményeit, vagy ha azok különböznek is attól, a mire mi számítottunk, reméltünk.

Gaskellné.

Mik a kötelességei a belsőemberi családoknak a nép iránt?

A példaadás.

Mindnyájan tudjuk, hogy a népben mekkora az utánzási hajlam. Igazában nincs is eredeti gondolata, akarata, nagyon a vérben van, hogy magát vezettesse papjai, tanítói, előljárói által. Mi több és rosszabb, nemcsak utánoz, hanem valósággal majmol.

Ez nem leszólása, kicsinyítése a népnek, hanem egy nagy betegségének felismerése, melyet kicsiny körömben gyógyítani igyekszem s mely betegségekre leginkább szeretném az illetők figyelmét felhívni.

Tárgyamtól eltérnék, ha ez állításaim igazságát bizonyítani kezdeném. Hogy igazam van, azt elismerhetik mindnyájan, a kik kivált egy városhoz közel fekvő községben megfordulnak. Czifrálkodás, kifordított beszéd, urizálás, nagyozolási vágy, közügyek és vallás iránti közönyösség stb. mindmeggannyi gyom, melyet pusztítani kell, ha végromlásukat megakadályozandó, a valláserkölcsei élet mezejére visszaakarjuk terelni őket.

A belsőemberi családok kötelességének ismeri mindenki, ismerjük magunk is, hogy mint a néppel legközvetlenebbül érintkezők, teljes igyekezettel tartsuk meg, vagy térítsük meg őket az igaznak, jónak, szépnek helyesnek és egyszerűségnek utjain, hogy ezeken haladva megmaradjanak a vallás igaz követőinek. Mert csak az egyszerű, igaz emberek vallásosak a szó valódi értelmében.

Azért saját életünkkel mutassuk meg, adjunk példát, miként kell egy igazi keresztény embernek és családnak élni, halni. Úgy éljünk, érezzünk és cselekedjünk, hogy minket követve és utánozva, mindig a helyes uton járjanak az utánunk jövők.

Egyszóval, legyünk mintaéletűek, hogy példányképek lehessünk.

Kötelességünk tehát belsőemberi családoknak egymás iránt és a társadalmi életben az *ismerkedés, a barátkozás*; a nép között a *példaadás*.

Ibolyka.

Semminemű szenvedély nem rontja meg inkább a magasabb törekvéseket, mint a nagyrabecsült önzés. *Macdonald.*

Némely ember megvan elégedve, ha nem teszen rosszat. De nem gondolni rosszat, csak ez ér valamit. *Macdonald.*

Minden nemes jellem alapja a telyes őszinteség.

A tökéletes lelki szabadságot csak az önmegtagadás gyakorlása folytán nyerhetjük
Barret.

Boldog husvéti napokat kívánunk kedves olvasóinknak.

Legyen ünneplésük áldott a családban és az egyházban.

A Nők világába szívesen veszünk falusi leveleket. Nagy öröm lenne a szerkesztőségnek, ha vidéki nőink megírnák *óhajtaikat, gondolataikat*. Irják meg, mit kívánnak látni a nők világában. Ugy-e így felelnek ezekre a szavakra: »én nem szoktam írni.« Pedig a fiának, barátjának, testvérének, anyjának hányszor írt! Fogadja be lapunkat barátjának és mondja el neki ügyes-bajos dolgait. Különösen azt, hogy mi nehézségei, gondjai vannak a háztartás, a gyermeknevelés körül. A »Nők Világa« főmunkatársai, mint tapasztalt nők, szívesen megadják a fölvilágosítást, utbaigazítást. Olvasóink legyenek hozzuk teljes bizalommal.

A Nők Világa — e mi kis lapunk — érdekében sok szépet tehetne minden nőolvasó. Kedves nők tegyünk kísérletet. Tegyünk egy komoly elhatározást, hogy teszünk valamit érte először ott a magunk körében, azután nagyobb körben. Egy szegény kis leány fölsegélése, jó utba igazítása, egy elvasókönyvvel, lappal ellátása jótétemény. A »Nők Világát« egy évre rendeljük meg annak a szegény ismerősnek, a kinek amugy is oly sívár az élete! Vagy gondoljunk egyebet, de tegyünk valami jót! A mult szám mellé csatolt fölhívását a főt. püspöknek, mint a D. F. E. alelnökének és a titkárnak szíveskedjenek kézbe venni, kitöltetni és beküldeni.

Kolozsvárt a Nők Világa érdekében szépen halad a munkásság. Ujjabban Ürmössy Jenőné Benczur Elza urnő Bárából küldött két szép fafestményt. A kolozsvári leányok csaknem kivétel nélkül részt fognak venni a »Nők Világa« alapjára rendezendő tombola vagy sorsjátékon. A jótékony játékot a D. F. E. nőválasztmánya fogja rendezni, s ha annyi tárgy gyűl össze, még a tavaszon igen élvezetes estélyünk lesz. Kérjük a kedves nőket egy kis kézimunkát, vagy más tárgyat szíveskedjenek elővenni és beküldeni a rendező bizottság elnökéhez Boros Györgynéhez, Kolozsvárra, (Rózsa-utca 2 sz.)

TARTALOM: Husvét hangok. Perczelné Kozma Flóra — Kedves ifjak. (Költmény.) Rédiger Géza. — Az élet célja. Fanghné Gyujtó Izabella. — A nők világa — Olvasmányainkról. F. E. — Gyermekünk. Boros György. — Mik a kötelességei a belsőemberi családoknak a nép iránt? Ibolyka — Külföldiek.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt

NŐK VILÁGA.

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAJJA.

FŐMUNKATÁRSÁK: FANGHNÉ GYUJTÓ IZABELLA, PERCZELNÉ
KOZMA FLÓRA, RAFFAJ IRMA.

Koncz Judith.

— Arczképpel. —

Székely-Kereszturrról kies völgy, lengő kalászos, nyíló virágok és jól mivelt földek között vezet az út egy dombtetőre. A nyár szépségein elandalodik a kebel, életet sziv magába a kifáradt tüdő és imádkozni tanul a boldogságban ringó lélek. Az első megállásról Kis Solymos derék székely községen akad meg a szem. Csöndes és nyugodt körulte minden, pedig erős viharok nyomai láthatók még az utakon is. De — úgy látszik — a jó Isten kedveli e völgy lakóit. Az is bizonyos, hogy ők nem hálátlanok az égi Atya iránt. Még a gondos és buzgó székelyek között is ritkán lehet oly tökéletesen szép, egyszerűen nemes és tiszta templomot látni, a milyen a kis solymosi unitáriusoké. Itt igazán bőviben van az áhitatnak és boldogító érzésnek tápláléka!

Itt született 1867-ben nagysolymosi Koncz Pál és neje Nagy Ágnes ötödik gyermeke (negyedik leány) Judith.* Anyja 1869-ben, atyja 1871-ben meghalt. A kis leány tehát már gyermek korában árván maradt. Testvér-nénje Mihálcz Károlyné vette magához Vajda-Hunyadra. Ő nevelte. Ő lett második anyja.

A székelynemes Koncz család nemcsak ős unitárius család volt, hanem olyan buzgó, a milyen a székelyek között is ritkán lehet találni. A nagy alapító Koncz János neve messze tündöklék a legnagyobbak között is. Egy püspök, több és számos jóttevő emléke magával ragadja a rokon szíveket. A Koncz-család leszármazását Nagy Sándor kissolymosi lelkész úgy állítja össze, hogy Koncz Miklós volt a közös törzs, kitől származott János, városlévi mester s ennek fia a nagy alapító János Miklóstól származott Mihály, ettől Pál kinek leánya volt Mártonfi Gergelyné Koncz Juliánna, szintén egyik nemes alapító. A K. Juliánna testvére Pál volt a K. Judith édes atyja.

* Nagy Sándor kissolymosi lelkész ur tudósítása szerint 1860-ban született, de miután ő is azt írja, hogy 3—4 éves korában árván maradt 1867-et tartottam valószínűbbnek a nevelő anya bemondása után.

Aztán ott Kis-Solymoson egy pár száz lépésre a faluvégétől, hol minden gyermek megfordul naponta, egy egyszerű emlékoszlop állandóan hirdeti a nagy alapító Augustinovits Pál emlékét, dicsőségét. A kis leány nem értette meg mit jelentenek az emlékkőre vésett ezen szavak: „örök hálát érdemlő emléke.“ De bizonyos titkos sejtelem mindig sügta szívének: jól cselekesznek azok a kik a szegény ifjakról megemlékeznek.

A Koncz Judith szívét egész életében fogva tartotta az az érzés, hogy ő hű lesz szép nevéhez és jó lesz a szegényekhez.

Mihálcz Andrásné és férje a Judith nevelő szülői „vallásos példás életökkel irányt adtak a fejlődő gyermek-leánynak.“ A vajdahunyadi ev. ref. iskolában tanult. „Nénje oldalán megtanulta a házi, gazdasszonyi teendőket s később, hogy felerdült és elérte a nagykorúságot, szülőitől örökölt vagyonát ő maga kezelte s gyarapította. Került minden hiuságot, mulékony izgalmakat, ezek helyett üres óráiban magát hasznos olvasmányokkal mívelte és példás erkölcsös életet élt. Egyháza iránt kis korától kezdve rajongó szeretetet tanusított, hitében szilárd volt s ha olykor-olykor valamely jótékony adakozásra hívták föl, megtakarított filléreiből juttatott minden nemes célra.“ *

Élete csöndes volt, mint a völgyi forrás vize, de jótékony mint a reggeli harmat. Szép vagyonát gondozta, gyarapította, mert az lebegett szeme előtt, hogy majd jó hasznát fogják venni a szegények. Általános örökösévé a magyarországi unitárius egyházat tette tanulók segélyezésére

Nénje Mihálczné urnő, midőn a mult év őszén Tagart kisasszonynyal meglátogattuk, kedvesen és gyöngéden emlékezett jó testvére s többször kifejezte, hogy egészen a saját belátása szerint cselekedett midőn végrendeletét tette. Mihálczné rábizta, hogy tetszése szerint járjon el, s Judith szívét követte, az unitárius tanuló ifjuságot jegyezte el magának örökre. Ez az ifjuság nem is lesz hűtlen hozzá. Lám már az első év tavaszán elvitte koszoruját és ráhelyezte a jóltevő sirjára!

A jótékonság gyümölcsének élvezete soha sem volt jobban szemlélhető, mint most, midőn a gyermekeket terített asztal várja a kollegium földszinti termeiben. Milyen kimondhatatlan áldás, hogy édes tejet, meleg levest és tápláló húst adhatnak elejökbe a kegyes jóltevők alapítványából. A Koncz Judith szíve repesne az örömtől, ha látná azokat a szegény székely fiukat a kiknek még most sem jut meleg ruhára, de hála Istennek már jut melegítő és tápláló eledelre annyi, hogy egy kevés pótlással mindenik terített asztal mellé ülhet.

* Dr. Kőváry Ernő vajda-hunyadi orvos ur szíves közlése.

KONCZ JUDITH.

Elképzeljük mily öröm fogná el a Koncz Judith, meg nagynénje Juliánna szívét ha látnák 160 tanulónkat az ebédnél!

A „Nők Világa“ olvasói bizannyal kedvesen fogják venni a Koncz Judith képét ezek mellett a sorok mellett. Fájdalom, hogy a régi és kissé kopott fénykép nem adja vissza elég hiven azt a szelíd, jóságos arcot, a melyet Kőváry Endre festő az E. K. Tanács terme részére készített. Így is megjegyezzük magunknak és örvendünk, hogy a jóságos nők száma egy ily derék taggal szaporodott. Olvassuk el végrendeletét:

Végrendelet.

1. Alulírott Koncz Judith halálom esetére felmenőim hiányában és leszármazók nem létében, rendelkezni akarván vagyonomról, leelőször is temetésemre nézve azt rendelem, hogy arról Mihálcz Andrásné Koncz Klára nővérem, vajdahunyadi lakós gondoskodik és pedig oly képpen, miszerint a vajdahunyadi takarékpénztár részvénytársasági 6000 koronás betéti könyvem alapján a nevezett pénzintézetől ezerkétszáz (1200) koronát halálom után temetési költségként azonnal felvegyen, a kolozsvári unitárius egyháznál háromszor harangoztasson, és onnan két szónok-lelkészt eltakaríttatásom végett táviratilag meghívjon; a halotti menetnél pedig a helybeli gyári zenekar működjék közre, koporsómnak vételárára legalább kétszáz korona fordíttassék, abba fehér selyemruhában fehérvirág koszorúval fektessenek és a koporsót négylovas gyászkocsi vigye, rajta négy koszorúval, melyek közül az egyik nemzeti szalagos »kedvenczem« szalag felirással legyen, a másik koszoru szürke szalagján »éljen« felírás, a harmadik koszoru rózsaszínű szalagján »fehér rózsza« és a negyedik koszoru fehér szalagján »piros rózsza« felírások ékeskedjenek; egyezőval a temetés vagyonomhoz és rangomhoz mért legyen, testem pedig az evangélikus református sírkerthben nyugodjék.

2. A vajda-hunyadi takarékpénztárnál levő készpénzemnek a temetési költségek levonása után maradandó feleslegét, vagyis négyezer-nyolczszáz koronát és ennek még fel nem szedett kamatját, valamint a vajda-hunyadi és a nándor-vályai telekkönyben nevemre bejegyzett ingatlanokat örökségül hagyom a kolozsvári unitárius consistoriumnak azzal, hogy ezen örökség kamataiból illetve jövedelméből első sorban Koncz családbeli azután az ezzel rokonságban levő családok unitárius vallásu, végül más erdélyi unitárius vallásu ifjak tanulmányaikban fölségélyeztessenek.

3. A nándori telekkönyvben nevemre jegyzett ingatlanokat halálom után örököljék két egyenlő részletben Sinka Mihályné Koncz Eszter alpesti lakós és Mihálcz Andrásné Koncz Klára vajda-hunyadi lakós, mint testvéreim, oly kötelezettséggel azonban, hogy az előbb nevezett köteles Pásztói Koncz Lina bernádi (kisküküllő-megyei) az utóbb ne-

vezett Sóvér Adolfné Koncz Julla kissolymosi (udvarhelymegyei) lakó-soknak halálom után azonnal egyszáz (100—100) korona készpénzt kifizetni.

Kelt Vajda Hunyadon ezerkilencszázegy évi augusztus hó tizenkettedik napján, Koncz Judith s k.

A végrendelet kiegészítésül a következő tájékoztat adjuk. A hagyatékot Molnár Sándor az unitárius egyház jogtanácsosa tárgyal-tatta le. A rokönok iránt minden előzékenységet igyekezett kifejtteni, mert az unitárius vallás közszelleme azt kívánja. A hagyatékban meg-találtatott készpénz takaréketét 4800 korona. Ebből a gyógyítási költ-ség, közjegyzői díjak s költségek levonása után befolyt az egyház pénz-tárába 3068 kor. 21 fillér. Ingatlanokból eladás útján a) a nándor-vályai birtokból 6000 kor., a vajdahunyadiból 1500 kor együtt 10 568 kor Nándor vályán és Vajdahunyadon még eladatlan birtokból remél-vető 5 - 6000 korona. Így hát az összes hagyaték tenni fog 16000 -- 17000 koronát. — Emléke legyen áldott !

Boros György.

A divatról.

Ösi szokás, hogy a *nők világában* a *divat* is szerepeljen és hogy női lap divat-ismertetés nélkül meg ne jelenhessék! De azért ne tessék megijedni, mert én igazán nem a „legújabb nyári divat“-ról akarok beszámolni, mert hála Istennek, ha kis lapunk nem is szegődött a többi protestáns felekezetek egy-oldalu bibliaís lapjaihoz, azért még eddig a divat szolgálatába sem állott be!

Ezzel világért sem azt akarom állítani, hogy nincs szükség divatlapokra, mert határozottan meg van ezeknek is a hasznos és praktikus oldaluk: és ezek útmutatása folytán sok czélszerű és szép dolgot tanulunk meg, de miután divatlapokkal úgy is el vagyunk bőségesen látva, és valljuk meg őszintén, bárhová lépjünk, tekintsünk vagy figyeljünk, úgy is többnyire csak a *legújabb divattal* találkozunk, miért vesződnénk még mi is divat-kérdésekkel, mikor a mi egyszerű kis lapunk úgy sem a nők zömének világát képviseli.

Semmi esetre sem állítom én, a ki a kornak megfelelő, észszerű és az *egyéni szabadságot előmozdító* minden újításnak szinte tulságosan lelkes híve vagyok, hogy a külső divatban is ne haladjunk a korrall s annak czélszerű, okos és szép újításait

ne örömmel sajátítsuk el; sőt még az alkalmatlan, czélszerűtlen és esztetika ellenes divatot is, ha az már *általánossá* és szinte *kikerülhetetlenné* vált — csakhogy a „különcz“ elnevezést kikerüljük — *mérséklettel* ne kövessük, de hogy oly rabjai legyünk a divatnak, mint a hogy az itt nálunk Budapesten *divat*, hogy oly módon „haladjunk“ a korral és divattal, hogy *épen ennek következtében* veszítsük el szabad akaratunkat, mondjunk le ízlésünkről, egyéniségünkről és *egy* közös formára szabott, chablonszerű jour-alakokká váljunk, ez ellen én igazán a nők világa, különösen pedig az *unitárius* nők világa érdekében protestálok.

Mert eltekintve attól a rettenetes költsékezéstől, valamint családunk és embertársaink iránti kötelességeink elmulasztásától, mely a *túlságos* divatszeretettel okvetlenül vele jár s nem egy családnak okozta már minden tekintetben vesztét, teljesen elenyészteti az *önálló* egyéniséget is. Mert hiszen, ha csak a *külső*: az öltözet, a haj színe és viselete lenne a divatnak alávetve! De ezekkel együtt észrevétlenül a divat rabja lesz a *lélek* is. Ugy köszönünk, úgy gondolkozunk, beszélünk és *azt* beszéljük, a mit a *többség*: a mit a legújabb divat szab élénk. *Divatból* jövünk össze, divatból le nem tesszük a legfűtöttebb szobában sem kalapunkat, keztyűnket; theát iszunk, ha még úgy szeretjük is a kávé. Kanállal esszük a tortát és villával a fagylaltot, hogy mire mi „laikusok“, kiknek csak ritkán van idejük és alkalmuk a modern élet szokásait tanulmányozni, nagy nehezen végre betanuljuk e furcsa szabályt, épen a *megfordított* módja jön a divatba! Nem csoda, ha egy egy kötelességszerű jourról haza érkezve, önkéntelenül kiszalad szájunkból ez a rossz vicz, hogy vajjon hát „szabad“ országban élünk-e csakugyan?!

Nem festő előttünk, ki nem lilaszin fákat és zöld eget fest és megnézzük, sőt dicsérjük mi nők a legtriviálisabb szindarabot is, ha az divatos ujságyszamba megy. Hogy fejlődjék így az ízlés, az önálló ítélő képesség, műérzék ha egyéniségünket a divat kedvéért egy *közös* mintára formázzuk és egy ilyen *formába öntött* lélek miképen tudjon szabadon emelkedni, hogy szerezzen tágabb látkört magának, különösen pedig, hogy tudja így elérni a keresztény gondolkodásmódnak azon magaslatát, melyet már tőlünk nőktől is megkíván a XX. száz?

Hogy tüzzünk ki magunknak magasabb czélokot, ha lép-ten-nyomon a *saját magunk* által felállított korlátokba ütközünk és így mi magunk támasztunk legtöbb akadályt a *nőemánczi-pátio* útjába is!

Vagy mit szólnánk mi ahhoz, ha a férfiak összejöveteleik, gyűléseik alkalmával pl. *csak* kamaslis cipőkkel vagy csak oldalt választott hajjal egyszer csupa smokingban, máskor *csakis* térdig érő kabátban jelennének meg, a divat engedélye szerint választva meg még szivarjaikat is! Vajjon elhinnők-e ezeknek, hogy *komoly* törekvéssel *komoly* munkát terveznek? És meg-lennénk-e nyugodva a haza, a tudományok, népnevelés, egész-ségügy stb. sorsáról, ha vezető szerepet játszó férfiaink *ezek* közül kerülnének ki?

Hasznosaknak és szükségeseknek ismerem el a divatlapo-kat nagyon sok szép és célszerű dologra nézve — de rendki-vül károsnak és veszedelmesnek tartom bennök azt a rovatot, mely egy sereg külső szabályt ír elő az amugy is üres szabá-lyokat kedvelő asszonyoknak. Kiszabja nekünk *mikor, meddig és hova* — *mit* szabad felvennünk; *hogyan* és *mily eszközökkel* *mit* együnk. *Mi módon* (!) és *meddig* gyászoljuk halottainkat és *mikor, hol, mily foku gyászszal* szabad először társaságban meg-jelennünk!!

Ezek már szerintem veszedelmes, *lelket* ölő dolgok. Külön-ben is ez a módszer úgy tűnik fel előttem, mint némely orvos-nak az a szokása, hogy nem *magát* a *betegséget* gyógykezel, hanem csak a tünetekre fekteti a súlyt s *gyökeres* gyógyítás helyett folyton ezeket *kezeli*.

Olyan irodalomra, olyan lapokra volna nekünk asszonyok-nak szükségünk, melyeknek terjedése folytán lassanként ele-nyésznének ezek a most még mindennapi kérdések: hogy öltöz-zem ha barátnőmhez megyek, hogyan fogadjam rokonaimat és mivel vendégeljem meg őket; miképen gyászoljam szeretteimet és a gyász miatt mikor mehetek színházba! Mert ezekre nem a *szerkesztő*, hanem egyedül a *szív és lélek* van hivatva felelni! De hogy azután ezek *jól* és *helyesen* feleljenek meg e kérdé-sekre, ehhez már a szerkesztők és írók csakugyan nagy mérv-ben hozzájárulhatnak!

De főképen arra taníthatnának meg bennünket, hogy ne mindig a külső routine és szabályszerű öltözködés szerint ítéljük meg és mérlegeljük embertársainkat, hanem fogadjuk őket szívesen, ha talán egy kissé ügyetlenebb, félszegebb modorral állítanak is be társaságunkba, csak hamisítatlan tiszta szívet hozzanak magukkal. Bocsássuk meg barátnőinknek ha pld. a mostani nagy melegre való tekintetből a szabálytól eltérőleg csak egy blouse-ban vagy könnyű kerti kalapban teszik meg látogatásaikat, mert határozottan nem áll az az állítás, melyet divatlapomnak legutóbbi számában olvastam, hogy *tiszteletlenséget* árul el az a nő, a ki nem tetőtől talpig egy szövetből való „visit-toilette“-ben teszi látogatását!

Én nem tudom belátni mi tiszteletlenség lenne abban, ha egy tiszta, csinosan megvart, kifogástalan rendességű, házi vagy délelőtti ruhában teszszük meg bizalmas látogatásainkat, *épen ez által* mutatva meg, hogy *bízunk* ismerőseinknek valódi barátságukban és mi is hasonló őszinte baráti bizalommal és szeretettel *tiszteljük* meg házukat!

Valamint, a divatlapok utasításaiban még azt sem tudom megérteni, hogy miért kell nekünk ma máshogy teríteni, máshogy tálaltatni, mint tavaly ilyenkor. Miért *kell* a gyümölcsöt *csak* asztalkendőre szervírozni, a sört *csak* leves előtt, a dinnyét pedig okvetlenül közetlen leves után adni, mikor mindezeket azelőtt sokkal természetesebben és czélszerűbben csináltuk.

Keresztény szempontból tekintve pedig én előttem rettenetesen cinikusnak és szomoruan komikus dolognak tűnik fel az a tény, hogy mialatt a nép a folytonos növekvő nyomorral és kenyértelenséggel kénytelen küzdeni, mi a divatos és etiquette-szerű étkezésről és annak legraffináltabb változatairól szinte egy *külön irodalmi ágat* teremtünk!

Ha csak ezen szabályok követelése által mutathatnák ki műveltségünket és világban való jártasságunkat, akkor ez ránk nézve nagyon szomorú dolog volna!

Csodálatos hogy a *nagy, fontos és komoly* dolgokban oly nehezen fogadja el a világ az újítást, a haladást nehogy valahogy a „kegyelet“-en csorba essék, de amint haszontalan kicsiségekről, aprú jelentéktelen szokásokról van szó, rögtön az újítók mellé áll!

Ezeket kívántam én mai közleményemben, röviden elmondani, mert meg vagyok arról győződve, hogy e kis lapnak olvasói bocsátják meg leghamarabb a divat-tudósításnak ezen különös módját.

Hadd legyen nekünk *unitárius* nőknek mindenben ez a jelszavunk: *kevesebb* forma, kevesebb szabály és külsőség de *több* szív és lélek, mint a mit a nagy többségnél tapasztalunk!

Perczelné Kozma Flóra.

Epigramma.

Ha bánt a nő csak úgy szeszélyből,
S gunyt úz belőled könnyü szerrel,
Ha merre jár, nyomában tüske kél,
És összevész akár ezerrel,
Bármint leszólják úton útfelen
Oh ha tudod, hogy egyet hűn szeret,
Ne mond, hogy szívtelen!

Amaz, nézd csak, mily nyájas, édes,
Megsimogat szeme s szavával,
Virágot szór a merre jár-kél,
S hódolt tábort ragad magával.
— Nem érted-e e hü-hó mit jelent?
Százat ámit és egyet sem szeret,
Kerüld a szívtelent!

Pap Domokos.

Uri nők.

Nehéz kérdés, pedig legtöbbször azt hiszik, hogy magokban tisztában vannak azzal, kit lehet úri nőnek, úri hölgynek, ladynek nevezni. Legtöbb nő magából indul ki és azt hiszi, hogy az úriasság azzal kezdődik, ha ő nem jár bekötött fővel, nem végez úgynevezett durva munkákat, nem áll szóba, (legalább is nyilvános helyen) olyan nőkkel, a kiket nem tartanak nagyvilágiaknak. Én azt mondom, hogy ezt a nehéz kérdést ilyen fölfogással nem lehet megoldani. Legelőször is azzal tisztában kell lenni, hogy a munka, a komoly foglalkozás, nem hogy lealacsonyító volna, hanem éppen fölemelő. A ki a munkás nőt nem akarja magával egyenlőnek látni, rendesen a cselédjével hasonlítja össze magát.

Hogy valaki úri nő-e vagy nem, azt nem kell bizonyítgatni, azzal, hogy nem vesz a kezébe a boltból egy kis

csomagot, nem hozza be a konyháról az ételt. Az igazi nő jellemvonása azzal kezd kitűnni, hogy a háztartásban, a vendégfogadásban, a gyermek-nevelésben, megtudja állani helyét. Vajjon nem a tökéletes nő mintaképe-e az a feleség, a ki nem enged beteg férje mellé fogadott ápolónőt, hanem maga végzi az ápolást. Vagy az a ki gyermekét maga dajkálja, mert nem akarja megengedni, hogy a kis ártatlant nevetlen, durva kezek érintsék.

Egyszer egy anya nagy zavarban volt, mert a két gyermeke mellett levő dadát elkérték egy szegény beteg anya ápolására. A gyermek hozza volt szokva, hogy mindennap kivi-gyék kis kocsiájában az utcára.

A kis pesztrára nem merte bízni, s egy pár napra idegent nem fogadhatott. Sajnálta volna, hogy abban a szép időben a kedves buba egész nap otthon üljön. Nem sokáig habozott hát, felöltöztette a kicsikét, maga is felöltözött s a pesztrát maga mellé véve, hogy ha elfárad reá bizza, kivitte a bubát a parkba, s pompásan meghordozta. Sok „óh“ és „óh“ s más hasonló megjegyzés kísérte ezt a szokatlan dolgot, sugdostak is egyet-mást, de többre nem mertek menni, mert tudták, hogy ez az uri nő nem ok nélkül tesz ilyesmit.

Ezekből az esetekből az tűnik ki, hogy az urinő lehet szakács, dajka, ápoló, nyomdász, művész, vagy társalkodó, de azért mindenki úri nőnek fogja tartani, a kinek a szavára lehet adni. Azt a bizonyos valamit, a mi egy nőt úri nővé tesz, s a mi az ő jellemén, magaviselésén, mozdulatán, megjelenésén s egész valóján meglátszik, azt nem lehet eltitkolni, vagy elfeledni. Az ilyen nőnek nincs miért féljen attól, vajjon mit fognak mondani az emberek. Az úri nő maga csinálja a divatot, s nem majmolja.

Egy amerikai.

Unitáris nők külföldön.

Legszebb és legüdvösebb dolog az lenne, ha a magyar és külföldi unitárius nők találkozhatnának olykor-olykor és elmondhatnák egymásnak gondolataikat. De mielőtt ez bekövetkeznék ismerkedjünk egymással, keressük az alkalmat itthon, találkozzunk a saját honleánytársainkkal.

A következő őszön a Dávid Ferencz Egylet közgyűlése sokakat össze fog hozni. Nőink bizonynyal szép számmal fognak megjelenni.

Buzdítás és tanulság okáért egy pár dolgot megismertetünk külföldi testvéreink munkaköréből.

Az amerikai unitárius nők Nemzeti Szövetségének van egy „Havi Tudósítója“ melyben beszámolnak egymásnak az elvég-

zett munkáról. A mult közgyűlésen határozták, hogy egy évben legalább egyszer a vidéken vagyis nem Bostonban gyűlnek össze. A jelentésből látjuk, szegény egyházakat segélyezett, hogy templomukba székeket vegyenek, olvasó könyvtárakat állítsanak.

Márczius hónapban, a forgalom következő volt. Az irodát Bostonban meglátogatta 77, érkezett 63 levél, 20 csomag; küldöttek 35 levelet, 23 levelező-lapot, 65 értesítést. A könyvtárból kölcsön kiadtak 13 könyvet, kicseréltek 12 lapot, küldöttek 24 csomagot stb. a forgalom száma 1475.

Rendkívül érdekes munkája a Társaságnak: *vigasztaló levelek küldözése*. Egy kis újságban leveleket adnak ki, melyekben a betegeknek, távol levőknek, szegényeknek, szolgálatban levőknek, vidámitó és kellemes szavakat mondanak.

Tanítókat segédkönyvekkel igyekeznek ellátni. Kis könyvtárakat állítanak össze s azokat elküldik egy másik helységben levő taghoz, ki aztán kikölcsönzi olvasásra. Midőn a könyvek visszakérülnek ismét más helyre küldi. Ilyen vándor könyvtár most 43 utazik 1377 könyvvel. Egyik titkár azt ajánlja, hogy e könyvtárakba kellene tenni a rendes olvasmányok mellé egy szakács-könyvet, egy szótárt és egy atlaszt is.

Azt tapasztaltuk, hogy a vándor könyvtárak czélszerűbbek, mint a kölcsönkönyvtárak. A szétszórta élő hivek közé a lelkeszek juttatják el az olvasmányt. Midőn körutra mennek, egy néhány könyvet magukhoz vesznek s a hol kívánják az olvasmányt ott hagyják. Onnan azután tovább küldik másoknak. Nagyon szívesen veszik az így nyert olvasmányt a munkás telepeken.

Fiatal leányok és fiatal emberek a kiknek kevés alkalmuk volt iskolába járásra, számosan folyamodnak olvasmányokért, tankönyvekért és levél útján való felvilágosításért.

Ugyanabból a lapból, a melyből a fönnebbi híreket átvettük a következőket olvassuk: az Unitárius Nők Egyesületének elnöke egy rendkívül lekötelező levelet kapott dr. Boros Györgytől, kire az Egyesületnek számos tagja emlékezik. B. ezt írja: Érdeklődéssel kísérem munkásságukat s úgy szólva szemmel látom, hogy növekedik jó hatása mindenütt. Értesitem, hogy ebben az évben a magyar unitárius nők is szélesebb körű s az eddiginél nyilvánosabb munkássághoz fogtak. „Nők Világa“ czim alatt lapot indítottunk. Az ámerikai lap részleteket közül Perczelnének „Unitárizmus és a Nők“ cz. cikkéből. Dr. Boros tovább így nyilatkozik: „Bizvást remélem, hogy nőink új munkakörbe léptek“: s végül kéri: „Mondják meg mi ad önöknek annyi erőt és bátorságot oly sok munka végzésére az egész

országokon keresztül. Mondja el, hogy teljesítik nők a rájuk bízott feladatokat. Mutassa meg, hogy az önök papnéi, hogy felelnek meg a rájuk váró feladatnak. Megvagyok győződve, hogy szavát örömmel fogják hallgatni magyar nőink kivétel nélkül.“

Az Amerikai Unitárius Nők Egyesületének elnöke Boros Györgyhez intézett válaszában értesíti, hogy levelét a New-Yorki gyűlésen fölolvasták s nagy érdeklődéssel hallgatták. Egy hangu határozattal megbízták az elnököt, hogy válaszoljon rá és fejezze ki a magyar unitárius nővéreinkhez a legszívélyesebb üdvözlőket s legjobb kívánságukat munkájuk sikerére és a „Nők Világa“ felvirágzásáért. Az elnöknő végül ezt írja:

„Szeretetre és lelkesültségre van nekünk szükségünk, ha sikert akarunk érni. Mindenkiel ismertessük meg Istenről és Emberről alkotott fogalmainkat, mert ezen az uton olyan valláshoz jutunk, melyben a szív és a lélek teljes összhangban tudnak élni. Abból az idézetből, a melyet szíves volt közölni velem (unitárius nők) azt látom, hogy én sem izenhetek egyebet a magyar nőknek. A mi reményünk és lelkesedésünk ugyanaz. Habár sok ezer mértföld választ el, az idegen nyelvüektől, közel vagyunk mi egymáshoz lélekben, a mely egyesít a közös munkában, mint dolgozótársakat. Szívélyes üdvözlőlet.“

Brooklyn, 1902. ápril 22.

Low C. Emma.

Ne csókolódzatok.

Ezen rövid, de okos és figyelemre érdemes cikket a következő sorok mellett kaptuk:

Én ugyan nem vagyok unitárius, de azért hűséges olvasója vagyok az Unitárius Közlönynek, melynek minden szava az emberek nemesítésére és hasznára törekszik, én is ezen célból irtam ezen apróságot, és engedelmével elküldöm tisztelt szerkesztő úrnak azon kéréssel, hogy olvassa át, és ha érdemesnek tartja, vagy a lap szellemével nem ellenkezik, adja ki becses lapjában. Ime adjuk!

Az olvasó különösnek, vagy legalább is szokatlannak fogja találni, hogy fiatal ember ilyen tanácsot ad embertársainak, de én nemcsak fiatal ember, de egyúttal orvos is vagyok, még pedig gyermekorvos, és rövid működésem alatt már is sokszor fordult elő, hogy a gyermeknek, melyhez hívtak, torok baja, köhögése, náthája, sebes szája sat. volt, holott az anyja mondaná szerint nem hülhetett meg, végre eszébe jutott, hogy a vendég, ki náthás volt, megcsókolta, más esetben a játszótársnak sebes volt a szája, sőt el kell mondanom egy borzasztó esetet is.

Éjjel hívtak egy két éves gyermekhez, én persze először is a torkára néztem, és igen gyanusnak találtam az esetet. Megnéztem az anyát, apát, cselédekét, sehol sem találtam semmi bajt, végre sok vallatás után kisült, hogy a szomszéd cseléd volt ott és az össze-vissza csókolta a gyermeket, a cselédet áthívtam és a torkába néztem, azután megértettem mindent.

Először is az anyákhoz fordulok tehát és arra figyelmeztetem őket, hogy szigorúan tiltsák meg a dajkának a gyermek csókolását, idegent pedig ne is engedjenek hozzá közelíteni; tudom én, hogy gondos anyának a gyermeke soha sincs a konyhában vagy cselédszobájában, de őrizték őket a vendégtől is, mert fájdalom, sok embernek van az a rossz szokása, hogy mindenkit összecsókol, nem gondolván arra, vajjon kellemes-e az annak? A gyermekek ugyan kézzel-lábbal ellenkeznek, de nagy ember kénytelen eltűrni ezen izléstelenséget, mely vidéken és kisebb körökben még a fővárosban is előfordul.

Különös! Az emberek, legfőképp a nők mindenben, szeretik utánózni a divatot, a külföldit. Nem lehet oly izléstelen divat vagy szokás, hogy követőkre ne találna nálunk, miért, hogy éppen a hasznost és jó ízlést nem követik? Tanulják az angol nyelvet, viselik az angol szabásu ruhákat, csak a józan szokások kerülnek ki figyelmüket. Az angol és amerikai nem csókolódzik, csak kezét szorít, egy amerikai nő sohasem bocsátaná meg férjének, ha mások előtt megcsókolná, az által megalázná őtet, mert a szeretet nem tűr tanukat, az a házi szentélybe való

Egy ismerősöm ezelőtt néhány évvel kiment Ámérikába, az idén bejelentette rokonainak, hogy haza jön pár hétre, elhozván magával feleségét is, de tudván az itteni szokásokat, figyelmezteti őket, hogy nejét ne csókolják meg, mert az nagyon visszatetszenék neki, és őket műveletleneknek tartaná.

Valóban ideje volna ezen elavult, izléstelen szokással szakítani, a mely annyi szerencsétlenséget, legjobb esetben kellemetlenséget idéz elő és a mostani világban nevetséges is. Önkéntelen eszembe jut egy régi költőnek (ha nem csalódom Riskó Ignácznak) e szép kis költeménye:

Ha társnőd ajkira ajkad simul,
Keblemben a harag villáma dúl,
S oly soká nem tudom felejteni,
Hogy lehet csókokban enyelgeni?
S miért szokás azt úgy pazarlani?
Mi nekem annyira szent, angyal!

Orvos.

Mivel ékítsük templomainkat?

Szokásban volt régebben, hogy a halotti koszorukat a templomban aggatták fel s még mindenféle művirág csokrokkal, díszekkel éktelenítették a falakat, szószéket, orgonát, urasztalt, holott Isten házába csak élővirágdisz illő, melyet gyakran lehet felfrissíteni és a mely szemre, lélekre egyaránt üdítőleg hat. Egyházi főhatóságunk régóta elrendelte e mesterséges virágdiszek eltávolítását s azt hiszem, ez mindenhol meg is történt. A hol még esetleg nem hajtották végre, ott igyekezzünk befolyjni, segédkezni, hogy semmi ilyen szemsértő, lehangoló tárgy ne zavarja szépérzékünket buzgolkodás közben. De nemcsak az eltávolításban segédkezzünk, hanem azután is vigyázzunk, hogy soha többé efféle disz be ne kerüljön a szent hajlékba. Ezek helyett minden vasárnap és ünnepnapon tegyünk friss élővirágcsokrot, koszorut az urasztalra, szószékre stb. a tavaszi, nyári, őszi időben télire pedig, mikor más nyíló virág ritka, el is fagy ha betennők, kössük ezeket fenyőből, örökzöldből, babérból vagy más olyan *élő virágból*, mely állja a hideget és nem hervad el gyorsan. Így és csakis ezekkel ékítsük az unitárius templomot.

Raffaj Irma.

Célia.

— *Egy nő az Oczeán szigetén.* —

A kolozsvári Maria Dorothea Egyletben tartott felolvasás.

Emerson azt mondotta: „Mindnyájunkban vannak olyan források, a melyekből még nem meritettünk“.

Mi is mindnyájan tudjuk, vagy legalább érezzük, sejtjük, hogy bizonyos hajlamaink lappanganak, a melyek megerősödve eredményeket mutathatnának föl.

Keressük a természetet, keressük az embereket, mivel lelki ösztönünk — ha szabad e szót használni — jelzi, hogy az emberek szellemi forrásából talán kielégíthetjük lelki szomjúságunkat. Egy ily forrás meglevenit, meggyógyít és fölfedezi saját lelkünk ismeretlen tehetségeit.

Hogy én most egy idegen nőt és pedig ámerikait óhajtok bemutatni t. hallgatóimnak, kizárólag az ő nagy lelki tehetségében van magyarázata.

Celia Thaxternek, leány nevén Lughton Celiának nevezték.

Egy gyönyörű juniusi napon, az Északamériakai Boston egyik külvárosába voltam hivatalos. A villamos hálózat tömkelegéből egy csöndes kis utczába jutottam. Bizton haladtam végig a számokon. Egy hatalmas kökerítés következett. Benn

magasra emelkedik a gondosan kezelt zöldgyep; a tulipán táblák elnyilóban, a virágos bokrok tikkadtan lihegték a forró melegben.

A kapu egy gyorsan emelkedő köutra nyílt. Már a harmadik lépcsőnél egy hatalmas vörös-bikk lehajló ágai köszöntöttek. Sehol semmi hang.

Még a villamosok zaja is csak messzi távolból hallszik. Azt hittem, most semkit sem lehet otthon találni.

Midőn a szép kert közepén emelkedő, kastélyszerű amerikai faház homlokzata, a nagy fa árnya alól kiszabadult, széles tornácza egyik szögletében, hol a szeillő édesdeden lengedezett, a sűrű árnyékban, magánosan ülő nőt pillantottam meg. De Normandie asszonyiságot. Egy-két másodpercz múlva már túlvoltunk az üdvözlésen. Hangja oly kellemes, szavai a befejezett miveltségű hölgyé, termete magas, nyúlánk Arczán a teljes boldogság, a jól töltött élet kedves emlékei. Csak fehérbe játszó sima fürtjeiről lehetett észrevenni, hogy ő már a kis unokák édes mosolyával táplálkozik

Ismerősként fogadott. Már többször látott és hallott a megelőzőleg lefolyt gyűléseken. Én csak ezután ismertem meg őt és lelki világát. Ebben a világban egy felséges emléket, egy hű barát emlékét őrizte.

Egyszer a De Normandiené szobájába ültünk. Élénken beszélgettünk sok mindenről. Egy képen akadt meg szemünk együtt, egyszerre.

Őn nem is gondolja kit lát most. Egyik kedves barát-nőmet. Meg sem tudom mondani ki volt ő. Nagyon érdekes, nagyon bámulatos élete volt.

Egy pillanatig nem tudtam tájékozni magamat. Azt hittem önmagáról beszél. Annyira hasonlított hozzá az a fehérbe öltözött nő egy virágmező közepette

Megtudtam, hogy egykori kedves, jó barátja Celia. Megtanultam felőle sokat, szépet, meglepőt, szokatlant. Előtte élt, mozgott. Őt bűvölte akkor is. Hozzá beszélt szép, hosszú meséket arról a sok csodaszép virágról és egy hosszú életről, melynek párja nincsen.

Csak öt éves volt még Celia. Értelmes, okos, bájos kis leány, mint egy fehér liliom. Voltak édes, jó testvérei, volt játszótársa sok, de csak volt, mert édes atyja megharagudott erre a háládatlan világra és mindent, mindent elküldött hazulról és elvitte őket is mind.

Egy reggel midőn fölébredett a kis leány, egy teljesen idegen kis házban, idegennak talált mindent. Kinn az ajtó előtt egy-egy félig száradt bokor, letarolt fű, repülő homok, aczél-

kemény sziklák és viz, semmi egyéb. Idővel megtudta, hogy ők az Oczeánban, egy elhagyott kis, vad, árva sziget csoportján vannak és onnan soha többé vissza nem mennek, mert atyja nem akarja látni az embereket többé soha, édes anyja pedig egy szó nélkül, némán, szívesen marad itt, mert édes atyja úgy kívánja.

Nagyon sok idő mult el míg a kis Celia megtudta merre kell néznie, hogy legalább képzelhesse hol maradtak a régi kedves játszótársak. És elnézett mélán, szótlanul bele a mérhetlen messziségbe és nem látott semmit, csak egy idegen, ismeretlen új világot, pedig a rövid uton csak tíz mérföldre volt az ország.

A szigetet Celia később: „On the Isles of Shoals”: apró szigetcsoportnak nevezte el, mert egy néhány kisebb, nagyobb, jobbára kopár, értéktelen szigetből állott, melyekkel a mivelt világ lakói soha sem törődtek. Nem volt ott semmi olyan emberi alkotás a mely vonzóvá tette volna. Természeti szépsége is kevés volt, mert egy része terméketlen futó homok más része szikla, a többi ösvadon.

Boros György.

(Folytatása következik.)

Perczel Ferencsné Kosma Flóra önga szíveskedett megígérni, hogy a DFE. őszi közgyűlésén felolvasást fog tartani. Ez uton sokaknak fog teljesülni az az óhajtasuk, hogy az Unitárius Nők világának ezen szellemes írónőjével megismerkedhessenek. Ő nagysága utóbbi levelében jelzi, hogy leányai nagyban dolgoznak a Nők Világa érdekében. Ők is kézi munkát fognak beküldeni a nyár folyamán.

A Nők Világa javára adakozni szándékozók száma még mindig növekedik. Kolozsvárról, és a vidékről többen jelezték, hogy készülnek. Közelebbről beküldött adományok: Kádár Berta, Korond fali ujságtartó, Kádár Ilonka, Korond, női kizitaska, Miss Minns Angliából aquarell festmény, Fangh Erzsébet, Kolozsvár, himzett tálcza-terítő. Kérjük mindazokat a kik a Nők Világa érdekét szívoeken hordozzák, küldjék be adományokat, akár valamely munkát, akár pénzt. Az eddig együtt levő sokféle szép tárgyból ítélve olyan becses kiállításunk fog lenni, a mely mint látványosság is vonzani fog. Lapunk zártakor értesültünk, hogy Sándor Ella és Ilona, Sándor János igazgató leányai két szép tájképet festenek erre a célra.

TARTALOM: Konez Judith. (Arcképpel.) Boros György. — A divatról Perczelné Kosma Ferencz. — Epigramma. Pap Domokos — Uri nők Egy amerikai. — Unitárius nők külföldön Low C. Emma — Ne csókolodzatok. Egy orvos. — Mivel ékítsük templomainkat. Raffaj Irma. — Célia. — Vegyes.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt.

NŐK VILÁGA.

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAPJA.

FŐMUNKATÁRSÁK: FANGHNÉ GYUJTÓ IZABELLA, PERCZELNÉ
KOZMA FLÓRA, RAFFAJ IRMA.

A magyar nő.

A magyar férfi és nőnem között eleitől fogva olyan viszony volt, melyet más népeknél alig találhatni fel. A mi elődeink nem rabolták nőiket, mint a mausok és rómaiak; nem tették rabszolgákká, mint más keleti népek; nem emelték magok fölé, mint az északiak, hanem édes testvérekként magok mellé állították, rendeltetésekhez mért jogokban részesítették, a viszonyos kötelezettség, szeretet és tisztelet szeliden vonzó kapcsaival fűzték magukhoz: *feleség* volt a magyar nő édes neve, mintegy kifejező azon magasztos fogalmat, mely egy nemzetnél sem létezik, hogy ő férjével együtt tesz egy egész lényt, hogy ők külön-külön az életnek örömét és gondjait csak *felében, s egészben együtt ketten* hordozzák.

Gr. M. I.

Több tért a nőknek!

A gagyai templom felszentelése alkalmából Gálffy Kálmán kereszturkőri felügyelő gondnok, főpásztorunk tiszteletére egy féuyes ebédet rendezett. Ez ebéd alkalmával, midőn a háziasszonyt, mint ősei vallásos buzgóságának, egyházunk meleg szeretetének örökösét felköszöntettem, sajnálatomat fejeztem ki a miatt, hogy nem őt választhattuk egyházkörünk gondnokának, mire szeretve tisztelt püspökünk, közbeszólásként megjegyezte, hogy *ő lett volna az első, a ki e választást megerősíti.*

A gondolatot, hogy egyházunk kormányzó testületeiben nők is vehessenek részt, sőt kardinális hivatalokba is választhatók legyenek: nem a fejr asztal áldásai, a vidámabb, bizalmasabb kedélyhangulat, s nem is az asztalnál elnöklő háziasszony kedvessége s mindenre kiterjedő figyelme ébresztette fel bennem. Rég tépelődöm én azzal, de őszintén szólva, nem mertem előállani vele Félttem a kinevettetéstől. Azonban a főpásztori kegyes és megtisztelő közbeszólás, valamint az akkori illustris asztaltársaság kedvező hangulata felbátorított, hogy a röpke pillanat hevében felvetett eszmét „Nők Világa“ kedves lapunkban nagyobb közönség elibe vigyem.

Nem emlitem, hogy a keresztény vallás a szeretet vallása, szeretetben pedig a női szív a leggazdagabb; nem fejtegetem azt a különben mindenki által ismert tényt, hogy a názáreti Jézus által hirdetett igazságoknak úgy a mester életében, mint halála után legkézségesebb elfogadói a nők voltak, sőt a fel-támadás, a halhatatlanság eszméje, az örök élet hite, nők nélkül lelkünkben talán nem is vert volna oly mély gyökeret; azt is mellőzöm, hogy az apostolok szent munkájukban segédekül nemcsak diakonuszokat, de diakonisszákat is választottak; csak unitárius egyháztörténetünkre vagyok bátor a figyelmet fel-hívni; bizony annak csaknem minden lapján sranybetűkkel láthatjuk feljegyezve a női szív lángoló vallásos buzgóságát, áldozatkészségét, s legyünk igazságosak, valljuk meg nyíltan, hogy az egyházunk érdekében, férfiak által véghezvitt, legra-gyogóbb tettek is, buzgó nőink kezdeményezésének, szelid be-folyásának köszönhetők.

A nők köztéren való szereplésének, tagadhatatlanul és nem minden alap nélkül sok ellensége van, és sok igazság van abban, hogy a nő hivatása boldogítani és boldoggá lenni, s e két cél a házi tűzhely mellett csendes családi körben valósítható meg. A felvetett eszme azonban ez elvvel nincs ellentétben. Az egyház a nőnek második családja, s midőn ebben munkál-kodik, munkálja akkor szűkebb körü családja boldogságát is. Itt nem foly az érdekek nagy harca, nem ellenségek, de hit-rokon testvérek állanak, nem szemben, hanem egymás mellett, nem egymást megsemmisíteni, de egymást Istenben való bizo-dalomban esősítve, felemelni és boldogítani; itt nem foly a hiuság vására, nem a fényelgésben, hizelgésben, egymás kicsinylésében, lenézésében, hanem alázatosságban, áldozatkészségben, önzetlen munkálkodásban és szeretetben kereshető az elsőség.

Élő példa erre a már 18 év óta oly szépen munkálkodó s napról-napra virágzó Dávid Ferencz Egylet. Mennyivel ride-gebbek többi egyházi gyűléseink! S ha a DFE-be fényt, gyön-gédséget, buzgóságot s kicsiny eszközökkel nagy eredményeket vittek be nőink, miért ne hozhatnók be ezeket a nőkkel együtt többi gyűléseinkbe is? Jézus a női nemet addigi rabszolgai állapotából kiszabadította, felemelte, a férfiival egyenlővé tette, s mi keresztény férfiak Krisztus követői, miért ne tehetnők őket egyházi téren is velünk egyenlő ranguakká. Hiszen Isten országa terjesztésére ez egy óriási lépés lenne!

Sőt többet mondok. *Nyissuk meg a theologiai tanfolyamot is a nők számára.* Egy pályán sem váltak be annyira a nők, mint a tanítói pályán. A papin még inkább bevélnének, ez hivatásuknak leginkább megfelelne. Buzdítani, az áldozatkészsé-

get ébresztetni, betegeket, szerencsétleneket szeretettel vigasztalni, kicsoda alkalmasabb, mint a nő? A vallás inkább a szív dolga, mint a főé. A nő pedig egészen szívből, szeretetből van alkotva. Olvassa el csak bárki Perczel Ferencznének „Unitárizmus és a nők” című a budapesti DFE-ben tartott felvételét, meggyőződhetik arról. Az unitárizmusról pap még nem zengett szebb apotheosist. Aztán e kérdés megoldásával, a mellett, hogy szegény, de művelt nőink részére egy új keresetforrás nyílnék meg, meg lenne oldva ama sok aggodalmat okozó kérdés is: miként lehetne a papi pályát ifjainkra vonzóbbá tenni?

A kérdést felvetettem. Bármi lesz is a sorsa, engem megnyugtat a tudat, hogy igaz meggyőződésből tettem.

Székely-Keresztur.

Barabás Lajos.

Falusi gondolatok.

Attól félek, hogy az érdemes szerkesztőség az ilyen falusi olvasóktól nem vár levelet, vagy olyasmit.* En mégis megírok valamit, a mit gondoltam immár sokszor.

A mint itt látom, hogy mások, t. i. más felekezeti nők mit csinálnak, csak azt csodálom, hogy mi miért vagyunk olyan élehetetlenek. Az igaz, hogy én egy szegény özvegy asszony vagyok. Hónapjára egy néhány korona segílyt kapok az egyházunk pénztárából. Az Isten fizesse meg, mert igaz, hogy nem sok, de mégis olyan jól esik. A mellett egy parányi kis vagyunkám nekem is van. Azután én mindig szerettem dolgozni. A dolog nem szégyen senkinek. A kis veteményesemet én ásom, kapálom. Egészen jól esik nekem.

Hát itt gyomlálgatva gondolom, én Istenem, mégis milyen furcsa, hogy a mostani fiatal leányok olyan keveset gondolnak Istennel. Jól látom én, hogy némelyik egy cseppet sem tud szégyelni. Ugy beszélnek, olyan ledér módjára viselik magokat, hogy az én koromban elsülyedtünk volna a szégyentől. Ennek az az oka, hogy mind elkaptak a nagy városokba, rákaptak a ropogós czipőre, a selyemkendőre, s sok egyéb nem székelyes dologra. Ennek tudom rossz lesz a vége. De ezt nem kellene bevárni, s tán a rendes papnék segíthetnének is rajta valamit, ha utána néznének. Hozzám hasonló özvegy papnéra már nem hallgatnak.

Én úgy gondolom, még hallgatnának a szép szóra. Ha a papné kikérdezné, mit dolgoznak, mivel foglalkoznak s ilyesmit. Ha különösen megtudná, *szóltak-e olvasni és mit*, s azután

* Biztosítjuk a tiszteletes asszonyt, hogy a legszivesebben látjuk akár minden alkalommal.

Szerk.

megmondaná, *mit olvassanak*, tudom jó hasznát vennék. A szé-
kely leány akárhányszor megveszen a vásáron olyan hitvány
dolgokat, a mik nem neki valók. Ha a papné adna nekik valami
jó olvasni valót, reá kapnának. Tudom én, mert próbáltam.
Úgy gondolom, hogy a Nők Világáról némely faluban még tán
három leány sem hallott, mert a papné nem mondotta meg.
Arról sem tud egyik is semmit, hogy most a Nők Világára
gyűjtenek, pedig mindenik adhatna egy szöttes valami egyszerű
dolgot, vagy egy néhány fillért.

Azt ajánlanám a Nők Világa jó barátainak s kívánom, hogy
minden igaz unitárius nő az legyen, a papnék mondják meg a
hozzuk tartozó leányoknak s az asszonyoknak is, adjanak va-
lamit a Nők Világára s mondaná meg, hogy ő összegyűjti s
felküldi. Ha az én időmben ilyen dolog lett volna, én megpró-
báltam volna. Most talán nem veszik rossz néven tanácsomat.

Tisztelettel

Egy özvegy papné.

A nőről.

Sokan írtak a nőről és mint egy költői lelkületű férfiú
kifejezte:

„A női szív mély mint a tenger,
Mely iszapot és gyöngyöt terem.
Van-e, ha még oly bölcs is ember,
Ki azt mondhatná: ismerem.

És én mégis gyenge tollammal ismertetni akarom a női
szívet, a mint magam elé képzelem, a mint a körülöttem levő
női szivekből megismerni tanultam. Mindnyájan ismertünk éle-
tünkben egy igaz női szívet.

Az anyát ki ne ismerné, azt, a ki képes feláldozni életét
is gyermekeért, a kinek gyöngéd természete a legnagyobb erő-
szakkal képes szembeszállani, ha gyermekéről van szó, azt, a
ki éhezik és szomjazik, tür hideget és fáradságot, csak hogy
gyermekét táplálhassa. Legszebb meséje az anyai szív mélysé-
gének és igaz szeretetének a következő: Egyszer volt egy fiú,
a ki gonosz társaságba kerülve, részegen tért haza özvegy
anyjához, ki már ágyban várta egyetlen fiát. Az anya kért és
könyörgött fiának, hogy ne dorbézoljon, tönkre teszi őt is,
magát is. A fiú azonban az alkoholtól elvadulva, fejszét ragad
és leüti anyját és vadságában kiveszi az anya szívét. Azonban
a bűn miatt lelke megzavarodik és az ifjú magához ragadva a
szívet, kirohan a házból és rohan a sötét utcákon végig, meg-
akadva, elesik. Ekkor a szív így szól hozzá: megütötted magad
édes fiam? Ilyen az anyai szív.

Nagyanyám már csak emlék lelkemben, de szép emlék ; még most is látom az ő szelid arczát, dolgos kezét és eszembe jutnak azok a kellemes órák, melyeket ő vele töltöttem. Szeretett engem és én is szerettem őt, szeretett, mert fia voltam leányának, én pedig, mert anyja volt az én édes anyámnak. Az én édes anyám Mily kár, hogy nem vagyok költő. Az tudja azt a költői lelket igazán festeni. Egy Petőfi, Endrődy, Pósa tudnak arról igazán, őszintén írni. Ha egy napi fáradságát tekintjük az anyának, mit gyermekeiért kifejt, láthatjuk azt, hogy az ő gyenge szervezete azért képes arra a munkára, mert a szív ad erőt rá. És ezzel még nem éri be, kétszer, sőt többször akkora a testi munkánál a szellemi, az a gondoskodás, mit kifejt gyermekeiért az anya. Tekintsük az anyát a bölcső mellett, vagy beteg gyermeke ágya mellett, vagy tanuló gyermeke vizsgáján, egyformán láthatjuk azt a mély szívet, mely női szív. Azonban a női szív szépsége nemcsak az anyában nyilatkozik meg. Ki tudna tisztelettel nem gondolni egy szerény, önérzetes fiatal leányra, ki munkálkodik úgy eszével, mint kezével és lelkesedik szép eszmékért. Van a világtörténelemnek sok nő alakja, vannak írók, művészek, sőt hadvezérek és királyok is, de azt hiszem, nincsen kedvesebb női aiakja, mint Izabella királyné. Sokszor elnézegettem azt a képet, melyen a török követek előtt kis fiát, a *mi* János Zsigmondunkat szoptatja. Eltűnnek szemem elől a követek, eltűnik Fráter György alakja, eltűnik Izabella fejéről a korona és előttem áll a nő, az anya, a ki táplálja gyermekét. Ilyen a nő, én legalább ilyennek látom és azt mondom, hogy a férfi legszebb jutalma egy igaz női szív.

Ujvári László.

Celia.

Hej, de a kis gyermeknek játszótárs kell, az ifjunak barát és vetélytárs, a meglett embernek gondolat, terv és eszme, a mely kiegészítse lényét, betöltse szívét és elméjét! Robinson ráakad Péntekre, megismerkedik a vadakkal és társaságukhoz csatlakozik.

Celia megismerkedik a virágokkal, kövekkel, csigákkal, madarakkal, a tengerrel. A kis leány leginkább a tengerpart mindig újjuló tarka-barka kincseivel szeretett foglalkozni. A tenger ismeretlen, mély kebeléből mindennap újabb füvek, virágok és a növényzetnek egészen új világa nyílt meg szemei előtt. Minden nap többet ismert meg. A minek nevét meg nem tudhatta maga látta el névvel. Egy néhány év múlva nem volt egyetlen bokor, sem szikla, sem fa vagy virág, a melyet Celia

ne ismert volna. Ugy tekintette az egészet, mintha mind az övé lett volna s az ő gyönyörűségére.

Mindennek új világot, új szint, új szívet, életet, éneket, beszédet teremtett. Az élő lények mintha megokosodtak volna, az élettelenek mintha megelevenedtek volna körülte.

Celia a sok vad, nyers, zavart, durva mindenből kezdett szép, kedves és vonzó dolgokat elévarázsolni.

Nemcsak megismerkedett nevökkel, szokásaikkal, sajátágaikkal, hanem arra is rájött, hogy lehet szaporítani és tökéletesíteni. A kis ház környéke lassan-lassan egy kedves kertté alakult át, nagyobbára s csaknem teljesen a kis Celia keze alatt.

Mi volt tanítója? Az anyai szeretet, a kiterjedt magas ég, a megmérhetlen iszonyu tenger, a társ nélküli magány és a korlátot nem ismerő szabadság. A tengernek beszéde, a virágnak nyelve, a madárnak zenéje, a természetnek költészete van: gazdag, fölséges, emberi és isteni, csak szem, szív és szellem kell hozzá, a mely lássa, érezze és áthassa, felölelje magát!

Celia házi nevelésben részesült. Anyja mivelt lelkű nő, atyja tehetséges és képzett férfi, kinél az ambitio és az akaraterő meglepő volt mindenkire, midőn kiszakította magát az embervilágból, azért, mert hivatalában mellőzték. A két fiu testvér is tudott szeretni, épen mint Celia, de még sem tudták betölteni az ő lelke kis világát.

A szigetre, vetődött egy-egy halászcsalád, néha veszedelmes tengeri kalandorok is.

Kis leány volt még, midőn egy májusi hideg napon a tengeren, veszélyes sziklák közelében meglátott egy hajót. Szörnyű vihar volt. Minden pillanatban lehetett várni, hogy a hajó mindenestől semmivé lesz „Nem volt kedves látvány az az aránytalan küzdelem, melyet a dühös Oceán menedéknélküli pusztáján folytattak. Mily tehetetlenül borultak a vitorlák egyik oldalról a másikra . . . Némelyiknek bizonyosan van felesége, vannak gyermekei is — így gondolkozott a kis Celia! Mily szörnyű éjszakájok lesz azoknak. Hiába néznek ki a sűrű sötétségbe. Még azt sem fogják megtudni, vajjon azok a gyarló kötelek szolgálnak-e még, vagy a tenger elnyelte mindenestől. Nem csodálnám ha a szegény nők haja megféhéredett volna reggelig, midőn a nap megmutatta, hogy az a kis pontocska még mindig ott himbálódik a nagy tengeren“ . . .

Hányilyen jelenetet látott, és mindazok mélyen bevésődtek emlékébe. Egyszer egy összetört hajóról a szigetre vetődött egy norvég család, azután ismét egy másik. Szíve öntudatlanul kezdette vonzani Celiát a szigetekeken itt-ott lakó családokhoz.

Oly igazán velök tudott érezni, mikor a szegény asszonyok és gyermekek kigyültek a tenger partjára és várták a hajót és a mikor már kezdettek bizonyosak lenni, hogy az övéiket látják, és a mikor a sok sirástól amugy is elgyöngült szemök előtt, a váratlanul elékerült zápor elzárta a csónakot, a tengert s még az eget is, az ő szeme is megtelt könnyel, szívébe olyan mély szeretet, oly nagy rokonszenv fészkelődött ezek iránt e szegény emberek iránt, hogy azt lehetetlen kifejezni. Ők a szegény hajós gyermekek is fölismerték, s mint a vékony sodronyszál az erős mágnesacélhoz, úgy hozzá tapadtak Celiához mind

Ő maga fejezte ki ezt a viszonyt leghivebben, midőn később egyik leánybarátjáról ezt írta: Mit is tudnék én tenni ezen a világon Bernsten Mina nélkül. Remélem, hogy ő velem lesz akkor is a mikor meg halok.“

Bernsten Mina a szigeten megtelepedett norvég hajós leánya volt. Benső barátság fejlődött ki a két leány között, mely egész életökben megmaradt. Celia Minával és a sziget elhagyott, szegény gyermekeivel kezdett foglalkozni. Mindig és mindenben azt kereste, hogy mit tehetne értük. Ha betegek voltak ápolta, gyógyította, mert ő még arra is rájött, hogy némely betegségnek orvossága található ott a szigeten. Aztán anyja is szívesen járt kedvébe.

A házonkívül is, de a házban is szeretett foglalkozni mindennel. Értett mindenhez.

Mintha a virágoktól eltanulta volna hogyan öltözködni, ő lett magának ruhakészítője. Munkája mindenkit meglepett, mert a színeket senki sem tudta oly fölségesen alkalmazni.

Mint ifju kis leány sugár természetű, inkább gyöngye mint erős, mint meglett nő, erőteljes.

A kis leány füрге, élénk, mintegy pintyőke. Egész lelkéből tudott nevetni. A nő kimért, csöndes, s inkább komorságra hajló.

A kis leány tengeri csigákat fűzött össze s karját meg nyakát azzal diszította. Oly egyszerűen és természetesen beszélt, mint a hogy a fülmile énekel, mialatt nagy szemei élénken forogtak minden irányban, mert ő mindent meglátott a mi csak körülte történt. Nemcsak lelkét hanem testi erejét is tudta nevelni, mert ő mindent, de mindent fölhasznált és kimerített a mi csak hatalmába került. Mindennel sokat foglalkozott, minden kis dolog fölött sokat tépelődött, oly annyira, hogy talán a túlfeszített lelkimunkásság következtében, haja már ifju éveiben megöszült, de oly izléssel tudta föltüzni, hogy viruló arczát még bájosabbá tette.

A hosszú tél adott legtöbb gondot Celiának. Ekkor vola

teljesen magára és lelke forrásaira utalva. Ekkor, a mikor a tomboló vihar zajában ment pihenőre és abban is ébredett föl. A kis sziget körül a tengernek minden mozdulata jobban érezhető volt mint a rendezett partokon. A téli és tavaszi hónapokban nagyon sok megrázó jelenetnek voltak tanúi.

Minő látvány! Irja egy vihar után. A nagy vitorlás ott hevert a parton szétzúzva, s mint egy tojáshéj, kettőbe szakadva. Első vége meredten az égfelé állott, szilánkokba szakadozott gerendái az égbe meredtek. A legvastagabb szálfák úgy szétváltak törve mint a pozdorja, a végük úgy elporladozva mint az elégett szivar vége. A vitorlák az egész parton szétszórva akkora darabokban mint egy-egy zsebkendő, és az egész sziget úgy tele fenyőforgácssal mintha valamely óriás az egész szigetet fölakarta volna gyűjtani velök. Nyolcz hajós szétzúzva morzsákra. Iszonyodva gondoltam arra, hogy egy-egy eltört láb, eltorzult arcz, idomtalan kar akad szemem elébe. Kötelek, lánczok, rudak, horgok, vasdarabok félig eltemetve, összekuszálva a part fővényével... Egy pocsolyában egy szürke mellény összegyűrve, felső részén két kiálló gomb, mint egy hulla szemei. Ilyet nem lehet elképzelni!

Ennyiféle hatás és mind a legnagyobb szélsőségben csapongva, növelte a kis Celia lelkét.

Serdülő leány volt még midőn egy missionárius kereste föl a sziget lakóit. A Celia szülői kellett hogy szállásba fogadják. A kis vadvirág, ez a merészen szállongó sirálymadár, ez a fésledező sziklai rózsabimbó, megbüvölte az ifjut. Az ifju pap úgy gondolta, hogy majd ott a nagyvilágban, az ő gondos nevelése alatt meg fogja ismerni, elfogja sajátítani a társadalmi fogásokat. Feleségül kérte és Celiából Thaxterné lett Newtonville-ben, Bostontól nem messze.

Épen olyan vad, ismeretlen és ijesztő volt az a benépesült föld, mint egykor a sziget. Férje szerette volna oktatni, idomítani, de a könyveinek és hivatalának élő komoly férfi és a természet vadvirága, a ki szerette a szellőt, a vihart és a madárdalt, igen messze távol állottak egymástól. Célia nem tudott olyan lenni, a milyenek mások voltak. Őt nem tudta más nevelni magán kívül, de ő csakhamar megteremtette a maga világát. Három kis fiu és a muzsák lettek első barátai.

Egyszer — maga sem tudta hogy — dalra kelt ajka és egy kedves kis költemény lett az egyszerű énekből. Lowell költő kezébe került az első vers s azonnal, egyetlen betűváltoztatás nélkül kiadta. Legalább gondolatmenetét megkísérlem visszaadni:

Sötétek a halmok, gyorsan tűnik el a nap,
Utolsó sugári édesen mosolygnak vissza,
A szárazföld kebelén hosszan kanyargva
A kis folyó gyorsan a tengerbe szalad.

Oh boldog folyócska, ha énis veled mehetnék,
Oh epedő szív, mely csöndes nem lészel soha,
Oh sovárgó szem, meredten néző a halomra,
Pedig neked csak a sima tenger menedék.

Légy csöndes! Nézd mennyi virág és madárdal itt.
Szépség, illat, minden mit szem s fül kívánhat,
Minden pompája egész nap tiéd a nyárnak
És az életnek sok örömét ki nem mondhatni,

Nemis hálátlan. Csak álmodja e szív
Mily szép lehet az alkony ott messze,
Ott hol a halász aggódva hallgat a neszre,
Ott hol a sirály habok közt repülve sir.

Ott hol az arcot tengeri illatu víz áztatja,
Ott hol izgatva hallgatjuk dereglyék czubbanását,
Hol az evezők zaja, a szél siró sívítási
A messzi távolból, mind nevemen hív.

Oh föld, érjen bár a te meződ dala az égig,
Dicsőítve zengvén, *csak egyre vágyom én csak,*
Te reád tenger morajja, hullámok zaja
Melyek fölséges dalt teremtve, a partot verik.

Epesztő vágya gyakran teljesült. Az édes anyai szeretet, lelkének, lényének dajkája habok, bokrok, sziklák, madarak mind oda vonzották s legtöbbször az egész nyarat, néha, anyja ápolására még a telet is ott töltötte.

Az újvilág, a mivelt társadalom és az emberek hatása nagyon gyorsan ébresztgette föl még rejtőző sok szép tehetségét. Egyik férfi ismerőse így jósolta meg jövőjét: ő nem fél s ezért képes lesz megtenni bármit is.

Már a szigeten, még mint ifju leány megmutatta, mennyire nem fél ott, a hol ismeri a helyet s még az elemeket is. Egy este nagy vihar jött. Várta a postacsólnakot. Tudta, mily könnyen veszély érheti a sziklák között. Celia minden habozás nélkül elhatározta, hogy a mit lehet, segítni fog. Felöltözött, lámpát gyújtott és a félelmes sötét éjszakában kiült a partra és tartotta a lámpát, mert remélte megpillantják a halvány kis fényt s tudni fogják, merre evezzenek.

Az újvilággal is szembe nézett. Csakhamar belátta, hogy a társadalom olyan mint a tenger, melyben lakásunk és környezete egy sziget. Celia földezte ez új tenger titkait.

Egyszer, csak úgy váratlanul, mint valami égi sugalomra, megnyílt fülében a *zene* titkos, bájos érzése. Az érzés öntudattá nőtt és alig képzelhetni valakit, a ki tökéletesebben tudta volna élvezni a zene művészi szépségeit. Egy későbbi levelében írja: A mikor lejttem ide (a szigetre), olyan levert voltam, a milyen soha... De az ég egy zenészt küldött ide, a ki Beethovent játszott nekem reggel, délben és este, egész nyáron és meggyógyította beteg lelkemet, mint a hogy a legkitünőbb idegerősítő, meggyógyítja a testet. Egy hétre jött, de hat hétig maradt és bár nem szándékozott játszani, s bár én sem kértem soha, kitalálta mily nagy élvezet nekem és órák hosszat eljátszott minden nap. Ki sem mondhatom, milyen élvezet volt. De az alatt egyszer is meg nem állottam, egész nyáron át dolgoztam. Mialatt a zene tartott, mialatt az emberek ki- és bejártak, én állandóan festettem és élveztem a zenét.

Ugy van. Celia festő is lett. Hogy és mikor? Csak úgy a hogy zenész. Egyszer azt tapasztalta, hogy az ő keze alól a természet papírra varázsolva kerül ki.

39 éves korában írja egy barátjának: „Hallotta-e hogy hozzá fogtam a festéshez — vagyis, a hogy én nevezem: birkózom a művészettel“, — a szó legnyersebb értelmében. Ez az erdei repkény levél, melyet e lapon lát, természet után van festve. Igaz, hogy nem nagyon jó, de reményleni lehet, hogy jobb is lesz. Ugy-e ön is így gondolja. Oh mondja! Most egyébre gondolni sem tudok. Szeretnék mindent lefesteni a mit látok. Minden levélnek, minden ágnak, minden szíromnak, fűszálnak, bokornak, gyomnak, világnak új bája van, pedig azt hittem, teljesen ismertem mind. Egészen új világ nyílt meg előttem.

Egyik férfi barátjának is elküldötte egy kis festményét már az első héten. Egy piros levél volt, melyet egy köre simulva látott meg. Lemásolta úgy a hogy tudta. „Nem nagyon jól — írja levelében — mert még nem vett leczkét a rajzból, s természetes, hogy az ember egyszerre nem lehet tökéletes. De örvendjen neki, mert olyan gyönyörűség, olyan élvezet lesz majd a komor napokban

Később nagyobb dolgokat, egész tájképeket is festett. A tájkép mellékalakjai sok gondot adtak. A messze eltünő hegyek, a lenyugvó nap, a tenger hullámai, a bokrok, mind könnyen mentek, de a bokor mellett ülő leány arcza, keze, karja már nagy gondot adott, nehéz volt.

Észrevétlenül növvő nagy erejével, széleskörű ismeretével,

kezdetta maga körül vonzani minden nagy szellemet, minden kitűnő embert. Költők, művészek, írók, tudósok, emberbarátok legjava, szerencséjének tartotta, ha közelében lehetett.

Rendkívül sokat olvasott. Minden irányba, a hol csak nagy és szép gondolat termett, az ő lelke útát találta. Az útleírások egészen magukkal ragadták, főleg ott, hol a természet festik Ruskin művét „a nagy festőkről“ a családban együtt olvastuk: néha egészen bele merülünk a bámulatba, néha egészen kitör belőlünk a nevetés, midőn türelmetlen gúnyját olvasuk. Mászor elragad a tisztelet, oly remek rajzát találjuk benne az igazi művészetnek.“

A könyveket csak úgy falja föl; de soha sem magának. Dantet, Shakespearet, vagy akárkit is olvas, nem sajnálja az időt, kiírja a legszebb részeket és elküldi barátainak, hadd élvezzék. Viszonzásul örömet veszi, ha átolvasásra megküldik neki az új könyveket.

Bármely jellemvonását szemléljük, mindenik vissza vezet a természethez. A barátai közé csak olyanok juthatnak be, a kiket szeret. Olyan volt mint a kis gyermek. Ha valakinek arcza első pillantásra nem tetszett meg, attól elhúzódott, mint a gyermek.

A ki az érzelem és gondolat világának ezen legfelsőbb köreibek látja Celiát, azt gondolhatná, hogy nem lehetett jó családtag, nem kellett neki az olyan munka, a mi a nők általános nagy többségére vár. Bámulatosnak vagy hihetetlennek mondjam-e — de ő ebben is kiváló, mondhatni példányszerű volt. A kicsi Johnn gyermekek anyai örömmel szemléli s úgy írja le barátjának: hogyan mászkál le a lépcsőn, hogy megy a tehénhez, hogy bukik rá a bokorra, hogy van összekarcolva keze, lába; meg aztán hogy mulat ezen az apa, anya és nagyanja.

Celiát nem hozza ki sodrából, ha a szigeten nyaral beteg anyja kedvéért s ha vendégei vannak és családja nincs. Főlkél 6 órakor s a mellett, hogy mindenik ételt izletesen elkészíti, kedvencz művészi hajlamainak is enged.

Nem képzelhető odaadóbb gyöngédség, mint a milyennel beteg anyját ápolta. Nem törődött ő még azzal is, hogy nem sokat tud festeni, csak segítsen szenvedő anyjának. Szegény édes anyjának ő volt egyedüli ápolója. „Szemeim kimerültek a sok virrasztástól és sirástól. Kedves, szép anyám hanyatlík és mi kétségbe vagyunk esve.“ Ugy érzem, hogy nekem is vele együtt kell mennem. Olyan az ágyán mint egy angyal, susog a zöld mezőkről és kezünket keresi és áldását morzsolja és mosolyog ránk úgy a hogy senki e világon nem tud mosolyogni.“

Anyja meghalt. Nem mérlegeljük fájdalmát, de az egészen

rávall, a mit a drága halottal mivelt. Tiszta fehérbe öltöztette, s azután párnáját behintette skarlátpiros geraniummal, arany-sárga chrysanthemummal, vérpiros rózsákkal. Ő elég fehér, hogy mérsékelje a virágok ríktó színét, s így milyen szép! Ne hoz-zátok ide azokat a hervadt helyotrop-okat, sem azokat a félig elnyilt tea-rózsákat. Ez nem az ők helyük. Elég szépek a ma-gok helyén, de nem itt a halott mellett! Olyan virágok kellenek ide, a melyekben élet, melegség és vidámság van. Ezek találának az én anyámhoz. Ő ezeket szerette.

Atyja mellé temettette a szigeten. A sirt is a legszebb élő virágokkal hintette, ültette be.

És azután következett a sziget átvarázslása a legszebb, a legvonzóbb helylyé. A mit az anyja és ő szeretett, mindaz töké-letesülve jelent meg a virág-táblákban, az utak szélén, az abla-kokban, mindenütt. Ezután a sziget a jó barátok bucsujáró helye lett. Itt találkozott minden jeles ember.

Celia a sok munkában nagyon kimerült s miután férje is egészen váratlanul elhalt, egy hosszú kirándulást tett Európába, főleg Olaszországba. Nem szólunk arról, milyen hatása volt rá a modern élet központjának, Párizsnak s a művészet hazájának Olaszországnak.

Visszakerült s a gyermekek, barátok, majd a kis unokák és a virágok és a sziklák, meg a tenger zugása, növénye, ma-darai és e festészet meg a zene között élt tovább a tisztelet, szeretet áradatában.

Utolsó éveiben sokat foglalkozott a vallással. A vallásos érzés, minden érzelmek között leginkább tökéletesít. Semmi külső előny, születés vagy családi összeköttetés, sem a jól mi-velt izlés, sem előkelőség, sem a legkitünőbbekkel való társal-gás, sőt még a szeretet is, a mely nem emelkedik föl a vallá-sos érzés magaslatára, nem adja meg a léleknek azt a gyöngéd és magasztos ihletet, a milyenre az égiekkel társalogni tudó léleknek szüksége van.

Most már egészen összeolvadt lelkében az ég és föld minden szépsége. Az ő ezer virága, melynek mindenike élő nyelven szólott, az ő madarai, melyek oly bátrak voltak, mert aunyira szerették. hogy szobáiba berepültek, s mikor kiment mint a méhek körül zsongták, az ő számtalan festménye, a melyek között elmerült — mind együtt voltak, úgy a hogy nemes, nagy lelke megteremtette.

„Ki sem mondhatom, milyen szép itt, milyen kedves itt lenni. Olyan csendes, olyan mennyei, oly üde, oly sokat ígérő. Egész nap dolgozom — írja 1894 ápril havában s többnyire mindig künn, és mennyi kellem van mindenben. Nem könnyű, mert sok a munka, de én szeretem . . .

A 60 évhez közeledik s épen olyan, a milyen 16 éves korában volt: tele lelkesedéssel.

Szigetjéről könyvet irt. Abból láthatni, mily gyönyör, mennyi pompa van a Celia szigetén. Abból tanulhatni meg igazán, milyen a tenger. Levelei, melyekből ez a rajz készült, élete utolsó napjáig kísérik. Barátai, könyvei, mind ott voltak körülte. 1894. júliusának egy délutánján gyönyörködtek egy művész festményein, hallgatták a Celia olvasását s azután Celia lefeküdt és elaludt örökre. Ugy temették el, a hogy ő eltemette volt édes anyját, virágok között, virágok közé.

De Normandie asszony, a ki e nagylelkű nőt fölfedezte előttem, ott volt a temetésen, ő hintette a virágot a sirba, a koporsóra, és most ő is, a többi barátok és barátnők, idegenek egész serege minden esztendőben ellátogat a Seoals szigetre. Új angliának nincsen oly divatos nyaraló helye, mint a Celia szigete.

A Celia szelleme ott lebeg a fák, bokrok, virágok között, mert mindenki tudja, hogy ő teremtetten oly széppé, kedvessé s gazdaggá az egykor kopár, műveletlen, lakatlan vad szigetet.

A szép nyaraló tavába, a csöndes tenger tükrébe tekintünk

és alattunk és felettünk

Es bennünk is a meny volt,
szívünkben szent tűz lángolt.

Soha ahhoz hasonlót nem láttam, nem élveztem a milyen egy ily szigeten az emberek szelleme, szíve, szava. Mindenki átadja magát az ég és a tenger mennyei hatásának. Itt mindenki közelebb érezi magát a világegyetem nagy szívéhez. Itt az ég és a föld együtt tükrözi vissza a végtelen törvényt, mérhetlen szépségét. Itt mindenki jobbat és szebbet tud gondolni és mondani, mert itt a kopár szikla, a láb alatt rejtőző kis virág, s még a szokatlan éneklő veréb is hozzájárul a magasztos érzelmeket teremtő összhanghoz.

Ők azt hiszik, hogy a ki egyszer a Celia szigetére megy soha többé nem lesz köznapias, türelmetlen, igaztalan, mert ott minden gonosz indulatot lecsöndesít a tenger, egyik napon némaságával, másik napon velőtrázó morajjával.

Én azt hiszem a mit Celia tapasztalt, hogy a földnek az a kis része a melyen mi együtt egy helyen vagyunk akár mint család, akár mint társadalom, nem egyéb egy kisebb, nagyobb terjedelmű szigetnél. Először vad, durva, inkább pusztító, mint építő. Sokszor bántalmazza vihar, szélvész, fagy és jég. Én azt hiszem, hogy a mi szigetünkön is szépülnek, nemesülnek a virágok, édesedik a madarak dala és tökéletesedik az

emberek szive. Én azt hiszem, hogy a mi nőink között is vannak sok szépre képes Celiák, ohajtom, hogy ez a halvány kép az Oczeán szigetének bámult Celiájáról, ébressze föl azokat a nemes tehetségeket, a melyek arra vannak hivatva hogy ezt a mi világunkat is szebbé, tökéletesebbé és boldogabbá varázsolják.

Vége.

Boros György.

Herkulesfürdői levél.

Derült, vidám reggelre ébred a fürdő. Bearanyozza a kelő nap az óriási hegyek ormait, melyek szeliden tartják ölükben Istennek e csodás teremtetését, melynek elragadó szépségében annyi hatalom, annyi megfizethetetlen erő rejlik.

Arany sugarak játszanak a Cserna habjai között, mely festői tájon, hatalmas szikláktól körülvéve kanyarog, helyeuként meleg, kénas forrásokat véve fel, melyeknek már annyi ember köszöni egészségét. Istent dicsőítő, hatalmas zene száll a tiszta, illatos légbé, figyelmeztetve az embereket, hogy siessenek Istennek hálát adva, használni az erősítő, egészséget visszaadó vizet. Csöndet, nyugalmat lehel itt minden. Az emberek vidáman, nyugalmasan igyekeznek e pihenésre szánt időt eltölteni, s a fiatalságnak, mely szorakozni jött ide, szintén kellemes és test-edző multságokat nyújt Herkulesfürdő. De milyen véghetetlenül szomorú benyomást tesz az emberre, ha e festői szép, tökéletes kép keretében, többnyire vidám, gondtalan emberektől körülvéve, egy-egy, betegségtől elgyötrött teremtetést lát kerekesszékén lassan tovaördülni; halvány, beesett szemű embereket, kiket nem tud fölvidítani a napsugár, kik agyonfáradva a szenvedéstől, talán az élettől is, merev tagjaikkal csöndesen, mozdulatlanul ülnek hónapok, talán évek óta.

Csak egy van, mi őket az élethez köti, mi elhozta e helyre s végre mi halvány mosolyt csal néha az elfakult szemekbe, a reménység, e jótékony isteni adomány, hogy hátha találunk itt az ők fájdalmukra is balzsamot. Sokszor már nagyon halovány, kialvófélben ez a reménysugár.

Nem szabad elcsüggedni. Ime mindjárt egy példa reá. Bájos fiatal leány, ki anyjára alig támaszkodva, biztos léptekkel, mosolyogva sétál a rózsákkal szegélyezett utakon.

Emlékszem, elnéztem sokszor hosszan, szánakozva, mikor idejöttünk, alig pár hete. Itt ült szegényke a rózsafák mellett kerekesszékében órák hosszáig. Halovány arczával s elmerengő szomorú szemeivel olyan volt, mintha hervadó, letépett testvére lenne a feje fölött mosolygó rózsáknak. S most milyen boldogan sétálgat!

De vessünk egy pillantást a fürdő legélénkebb pontjára, a gyógyteremre. A társas élet azért olyan élénk Herkulesfürdön, mert a gyógyterem összehozza a közönséget, mely külön csoportokban szórakozik itt reggeltől a késő éjjeli órákig. A fürdőközönség nagyobb részét a magyarok, németek s kivált a románok teszik. Esténként katonazene mellett tánczol a fiatal-ság bostont, s a mi a magyarok legújabb diadala, gyakran csárdást zendítenek rája, mit mindnyájan együtt, lelkesen tánczolnak a magyarokkal.

De hagyjuk a zsufolt, fülledt levegőjű gyógytermet, menjünk a csillagos ég alá s élvezzük Herkulesfürdőt ilyenkor este, mikor a legideálisabb, legszebb. Mikor a hegyek mistikus sötétségét fényes Szent-János bogárkák zavarják meg, melyek nesztelenül röpködnek a fák, a sziklák között, a susogó Cserna fölött, mint egy-egy hirtelen letünő csillag.

A fürdőtelepet tündéri fénynyel borítják a villanylámpák, s a park utjairól vidám nevetés hallszik.

Zene, virágillat és költészet mindenfelé.

Pákey Edit.

Az emberi nem a jóltevők és gonosztevők két osztályába sorozható. A második osztály nagy terjedelmű, az első maroknyi.

Emerson.

Hogyan készül a gombostű?

Olvasóink tudni szeretnék, hogyan készül a gombostű? Jól van, elmondjuk, a mit tudunk felőle.

Egy gépnek szilaj, falánk kis része huzza a sodronyt, melyből a tű lesz. Lecsip belőle egy percz alatt mintegy 1400 darabot és ez így foly szüntelenül s a mint lecsipi az egyes darabokat, egy homoru felületű makacs kis kalapács ráüt a sodrony végére háromszor, a lecsipett darabocska a kalapács homoru részében gömbalakot vesz fel és ekkor felfordítja a fejére s a fogai közzé ragadja, oldalvást egy csatornába fekteti, hol az emeltyük és rugók villámgyorsasággal meghegyezik a gombostüket, majd pedig lehullatják egy fiókba.

A gombostüket azután kifényesítik s két igen érdekes gép simára csiszolja. Egy másik automata féltuczetenként hosszában egymás mellé rakja vagyis osztályozza és egy tökéletes szerkezetű gép felfüggeszti a tüket gombjuknál fogva, átbocsátja egy átluggatott lapon egy papírra, hol a munka befejezést nyer.

Oly tökéletességre van vive ez a kis gép, a mely különben a varrógéphez nagyon hasonlít és azzal csekkenem egyenlő nagyságu, hogy az emberi kéz ügyességét a lehető legnagyobb mértékben megközelíti.

A Nők Világa ügye.

A Dávid Ferencz Egylet a jövő őszi közgyűlésen, ujonnan megindított női lapja alapjára sorsjátékot fog rendezni. A tervezett sorsjáték iránt általános nagy érdeklődés mutatkozik, a mint látszik abból, hogy a Nők Világa olvasói már is nagy számu, igen kedves és értékes tárgyakat küldöttek be:

Raffaj Irma Ujszékely: point lace nyakkendő, point lace kötény.

Ürmössy Jenőné Béré: festett fatányér, kulacs (fafestés.)

Ferencz Gyuláné Gyalu: kalotaszegi varrottas terítő, tálcakendő (lapos himzés), himzett kis terítő.

Boros Györgyné Kolozsvár: jegyzőtábla (bőrmunka), kis doboz (fafestés), faláda festve (magyar stíl.)

Kádár Berta Korond: fali ujságtartó (taplómunka).

Kádár Ilona Korond: kézitáska (taplómunka.)

Göncz Jolán és Zsuzsika Szt.-Miklós: 6 drb. házi szőtt törülköző.

Tályainé Némethy Ida és Némethy Emma M.-Vécs: terítő (kalotaszegi varrottas), terítőcske (sima himzés).

Móricz Jolán I. oszt. polg. isk. növ. Kolozsvár. asztalfutó (selyemhimzés).

Veress Sándorné Gyéres: plüsh, keretbe foglalt fali kép (festéssel kombinált himzés).

Veress Olga I. el. oszt. Gyéres: terítőcske (keresztthimzés.)

Még nagyon sokan tettek ígéretet. A sorsjegyeket közelebbről kibocsátja a D. F. E. Választmánya.

TARTALOM: A magyar nők. Gr. M. I. — Több tért a nőknek. Barabás Lajos. — Falusi gondolatok. Egy özvegy papné. — A nőről. Ujvári László. — Célia. Boros Gy. — Herkulesfürdői levéi. Pákey Edit. — Hogyan készül a gombostű. — A Nők Világa ügye.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt.

NŐK VILÁGA.

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAPJA.

FŐMUNKATÁRSÁK: FANGHNÉ GYUJTÓ IZABELLA, PERCZELNÉ
KOZMA FLÓRA, RAFFAJ IRMA.

A „Nők Világa“ kézimunka sorsjátékáról.

Kedves olvasóim, ismerik ugy-e azt a szép legendát az öt kenyérről és két halról, a mivel — mikor Jézus kivonult a pusztába, hogy a népet szent dolgokra oktassa — a tanítványok az egész, egybegyűlt sokaságot megvendégelték, úgy, hogy senki éhen nem maradt?

Ezt a legendát juttatja eszembe a mi kézimunka sorsjátékunk. Egyik szerkesztőtársunk, egy kedves fiatal leány pendítette meg legelőbb is ezt az eszmét s kezdetnek mindjárt be is küldötte egy pár csinos kézimunkáját.

És erre a szép kezdetre, minden külön felkérés nélkül, kezdtek beérkezni a szebbnél-szebb, értékes kézimunkák. Már is együtt van mintegy hetvenöt darab és érkeznek naponta a küldemények. Közelből, távolról siet meghozni ajándékát agg és ifju, gazdag és szegény. A kilenczven éves öreg asszonytól az elemi iskolás lánykáig képviselve van a beküldők közt minden korosztály. A távol nagy Magyarország, a főváros és szűkebb kis hazánk, városunk lányai egyaránt buzgólkodnak, hogy adományaikkal el ne maradjanak. Sőt még a távol Anglia egy festőművész leánya Miss E. Minns is, Lear király szikláját ábrázoló csinos aquarellel, kívánt hozzánkvaló rokonszenvének kifejezést adni. Sőt más vallásuaktól is kaptunk szép tárgyakat.

És találni abban az érdekes kis gyűjteményben mindenből, a mit női kézimunka elnevezés alatt ismerünk, a finom tűfestéstől, porcellán-, selyem- és fafestéstől, a szép kiállítású diszmunkák minden fajától elkezdve az egyszerű vászonhimzésig, otthon szőtt terítőig, kendőig. Nőinknek a házi- és műipar minden ágában való jártasságáról teszen tanubizonyságot ez a diszes kis kiállítás, a melyet addig is, a mig az utolsó napokban a Gál és Molnár urak szivességéből a nagyközönség számára való közszemlére is kiállítunk, bárki megnézhet Boros György ur Rózsa-utca 2. sz. házánál és lakásán, hol a szives háziasszony a legnagyobb készséggel megmutogatja a kézimunkákat az érdeklődőknek.

A mint már említettem, mi nem szólítottunk fel a munkálkodásra, adakozásra külön-külön senkit sem. szabad akaratára bíztuk mindenkinek, akar-e részt venni sorsjátékunkban, vagy nem. Erkölcsei kényszert gyakorolni senkire sem akartunk.

De annyit mégis megkoczkáztatunk ezekben a sorokban, hogy általánosságban felkérjük vallásfelekezetünk asszonyait, leányait, járuljanak hozzá adományaikkal sorsjátékunkhoz s buzdítsák másvallásu barátnőiket is a közreműködésre. Bármely kis adomány, egyszerű kis munka, egyformán kedves ajándék nekünk, egyforma szivességgel fogadjuk és egyenlő köszönettel nyugtázzuk.

Hetvenhétnél már több együtt van, a továbbira még nagyon sok helyről birunk ígéretet s ha jelen soraim is vezetnek egy kis eredményre, bizton remélhetjük, hogy a kellő időre együtt lesz az egész száz is, hogy sorsjátékunk sikerét biztosítsa.

S ha ez bekövetkezik, rajtunk is betelik az öt kenyér és két hal legendája, mi is nagy sokaságnak nyújtunk majd — ha nem is testi, de szellemi táplálékot, mert hiszen a mi célunk is az, mint a tanítványaival a puszta vonuló Jézusé, hogy oktassuk, tanítsuk, érdekes, erkölcsnemesítő olvasmányban részesítsük a *mi népünket*, az asszonyokat, leányokat.

Fahgné Gyujtó Izabella.

A Dávid Ferencz-Egylet „Nők világa” sorsjátékára küldött tárgyak:

Point lace nyakkendő	Raffaj Irma, Ujszékely.
Point lace kötény	„ „ „
Festett fatányér	Ürmössy „Jenőné, „Baré.
Kulacs, fafestés	„ „ „
Kalotaszegi varrottas terítő . . .	Ferencz Gyuláné, Gyalu.
Tálczakendő, laposhimzés	„ „ „
Himzett kis terítő	„ „ „
Jegyzőtábla, bőrmunka	Boros Györgyné, Kolozsv.
Kis doboz, fafestés	„ „ „
Faláda, magyaros festés	„ „ „
Fali ujságtartó, taplómunka . . .	Kádár Berta, Korond.
Kézi táska taplómunka	Kádár Ilona, Korond
6 drb házi szőtt törülköző . . .	Göncz Jolán és Zsuzsika, Szt-Miklós
Kalotaszegi varrottas terítő . . .	) Tályainé Némethy Ida és
Terítőcske, sima himzéssel	) Némethy Emma, M.-Vécs.
Asztalfutó, selyem himzéssel . .	Móricz Jolán, Kolozsvár.
Falikép, festéssel combinált himzés	Weress Sándorné, Gyéres.

Terítőcske, keresztthimzéssel . . .	Weress Olga, Gyéres.
Vánkos, selyem festéssel . . .	Perczel Flóra, Budapest.
Írómappa, selyem festéssel . . .	" " " "
Terítő, gobelin himzéssel . . .	" Mártha és Judith Bpest.
Horgolt mohair kendő . . .	Nagy Piroska, Kolozsvár.
Vánkos, rámamunka . . .	Fábry Hermin, Budapest.
Tüpárna rámamunka . . .	" " " "
Törülköző, tűfestés . . .	Máthé Juliska, Énlaka.
Díztál, porcellánfestés . . .	Boros Ella, Kolozsvár.
Két fali tál, olajfestmény . . .	Stolcz Adolfné, N.-Kikinda.
Kék plüsch vánkos, himzéssel . . .	Stolcz Natalka.
Két terrakotta váza . . .	özv Putnok Domokosné, Mezőség.
Himzett tálcaterítő . . .	Fangh Erzsébeth, Kolozsv.
Milieu, keresztöltés . . .	Pessy Jánosné, Budapest.
Tálcakendő, lapos himzés . . .	Pessy Mariska, Budapest.
Kis terítő, ajour himzés . . .	Gyöngyössy Berta, Kolozsv.
Házi szövött tálcakendő . . .	" " " "
Kis terítő, keresztthimzés . . .	" " " "
Horgolt pénzerszény . . .	Boros Irénke, Kolozsvár.
Brassai Sámuel relief-szobra . . .	Boros Györgyné, Kolozsv.
Himzett terítő, klöpli csipkével . . .	özv Árkosi Lajosné "
Horgolt terítő . . .	özv. Fehér Mártonné "
Aquarell festmény . . .	Miss Minns, Anglia.
Vánkos, gobelin-öltés . . .	Bokross Helena, Varsolcz.
2 db háziszőtt törülköző bogozott rojtjal . . .	özv. Dimény Sándorné, H.- Szt.-Pál.
Háziszőtt asztalterítő . . .	Pál Ferenczné, Oklánd.
Terítő, lapos himzéssel . . .	Kovács Irén, Kolozsvár.
Faldísz, selyemhimzés . . .	Ferencz Zsuzsa, Kolozsvár.
Kanapépárna, selyemfestés . . .	Sámi Anna, Kolozsvár.
Millieu . . .	Ferencz Józsefné, Kolozsv.
Millieu, ajour és aranyhimzés . . .	Bakó Etelka, Uj-Székely.
Himzett kötény . . .	Mózes Ilonka, Kolozsvár.
Asztalfutó himzéssel és horgolt csi- p-kével . . .	Mózes Erzsi, "
Zsebkendőtartó, lapos hiuzés . . .	Farkas Anna Kolozsvár.
Millieu, lapos himzés . . .	Mikó Juliska, Abrudbánya.
Háncs fonású szék . . .	Kis Ilona, Vargyas.
Millieu, ajour himzés . . .	Iszlai Etelka, Kolozsvár.
Kistáska bőrből, szijakkal . . .	Kandó Mária, Budapest.
Asztalfutó, selyemhimzés . . .	Bodnár Erzsi Kolozsvár.
Asztalfutó, tűfestés . . .	Nyiredi Gézané, Kolozsv.

Ezek a dolgok természetesen az egyházi főhatóság körébe tartoznak. Mi nők kevésbé folyhatunk be az építésben. A meglevőket éppen nem alakíthatjuk át; de belsejét tisztán tartani, a berendezést összhangba hozni, külső kerítését rendezni és közeléből eltávolítani mindent, mi nem oda való és illő, ez a mi hivatásunk és kötelességünk.

Éppen mint a legegyszerűbb lakást ügyes női kezek tün-dérpalotává tudják alakítani, úgy tehetjük és kell tennünk templomaink belsejét is csinosná, szemnek tetszetővé, áhitat keltővé a maga fenséges egyszerűségében.

Mindig a viszonyokhoz alkalmazkodva s az adott körülmények határain belül, elveinknek megfelelőleg csinosítsuk, takarítsuk és diszitsük Isten házáat.

Fájdalom elég alkalmunk van tapasztalni, mennyire visszatevő, mikor egy templom szürke a portól, falain sűrűn csüngnek a fekete pókhálók, ablakai homályosak a rárakódott piszoktól. Habár építészeti szempontból a legkifogástalanabb is az épület maga, lehangol, ha elhagyatott, nincsen jó karban tartva, nem takarítják. Önkéntelenül azt gondoljuk, hát nincsenek ez egyházközségben nők, a kik gondot fordítanak e megszentelt hajlékra is? Mert ne gondolják kedves olvasóim, hogy ez csak a belső emberek családjai körébe tartozik. Mindnyájan, mi hitbuzgó nők, kötelesek vagyunk segédkezni e munkakörben nekik, vagy ha lelkészünk nőtlen, magunk gondoskodjunk. Világiak és egyházhoz tartozók egyformán tagjai vagyunk szent vallásunknak.

Terjesszük ki tehát figyelmünket templomunkra. A mint mondtam fennebb, mindig a viszonyokhoz alkalmazkodva, tapintatosan fogjunk hozzá a munkához. Szószéket, karzatot, padokat, ajtókat, ablakokat, urasztalt hozzunk összhangba legalább a festéssel. Közadakozásból, vagy egyesek adományaiból lássuk el a szószéket, urasztalt csinos takaróval, vagy a meglevőket tartsuk tisztán, jó karban. Az uri szent vacsora kiszolgáltatásához szükséges kellékek szintén legyenek gondoskodásunk tárgyai, s habár azok inkább a gondnok felügyelete alá tartoznak, vigyázzunk, nehogy alkalomadtán visszatetszést keltsenek. Ünnepe napokon diszitsük fel virággal, de mindig csak élő virággal, mesterségesen készített mindennemű virágdiszt mellőzzünk, különösen a halotti koszorúkkal ne engedjük diszteleníteni a falat. Ezek eltávolítása különben a főhatóság által régen el van rendelve, de akárhány helyen oly nagy akadályokba ütközik, hogy nem hajtják végre; de még újabbakat is raknak be. Hát ez is idáig még a nők makacsságán és értetlenségén szenvedett hajótörést, s fájdalom nem is mindig a korlátoltabbakén.

Majdnem mindenütt kerítés veszi körül a templomot s az ezen belül levő kis terület, az ugynevezett czinterem, fűvel, bozóttal van benőve. Pedig milyen szép, ha át van alakítva csinos virágos kertté, ellátva széles ösvényekkel, a hol a hivek begyűlve már harangozás alatt — a mint a legtöbb helyen szokásban van — gyönyörködve pihenhetnek.

Talán sokan megvalósíthatlannak tartják ez ideát. Azt gondolják, hogy a nép úgy sem kimélné, szentségtelen kezekkel megrongálná.

Az ilyenek megnyugtatóására megmondom, hogy én már megpróbáltam, még pedig sikerrel, hogy miképpen, azt is közlöm.

Tekintetbe véve a hely fekvését, magamban megcsináltam a tervet, s tavasszal a konfirmáló gyermekek segítségével átalakítottam csinos diszkertté. Ők segitenek az ápolásban addig, míg két év múlva egy másik csoport konfirmál, s így felváltják majd egymást s fenntartják kis kertünket mindaddig, míg lesz konfirmálandó és egy buzgó vezető nőink között.

Pár évig bizony volt elég kellemetlenségem, mert különösen az asszonynépség gyakran megdézsmálta a virágokat, de sikerült végre szép szóval, fenyegetéssel oda hatni, hogy most a kerítésen belül mindent oly sérthetetlennek tartanak, mint magát a templomot.

Országos törvény szabályozza, hogy a templom közeléből minden eltávolítandó, mi az istentiszteletet zavarhatja. Mégis hány helyen van pl, a korcsma közvetlen közelében vagy átellenben? És megtűri úgy az egyházi, mint a világi hatóság.

Rajta hát hölgyeim! Ez irányu kötelességünknek is tegyünk eleget, mert higgyék el, a kinek Isten háza szent, az Isten és emberek előtt kedvelt.

Raffaj Irma.

Hogyan töltik az angol nők szünidejüket?

Annyiféle és olyan változatos módja van annak, a hogyan a mai angol nők tölthetik szünidejüket, hogy mindazt leírni e kis czikk keretén belül lehetetlenség. Most, midőn a nő lerázta magáról rabbilincseit, mely a multban oly hosszú ideig lekötötte, majdnem minden tere a mulatságnak nyitva áll előtte és annyi választani való között abban áll a nehézség, hogy hol és hogyan lehetne a lngkellemesebb szünidőt élvezni.

A modern nő (a szó valódi értelmében) a helyett, hogy himző rájája fölé hajolna, vagy kis ölebének gondozásában lenné

gyönyöreit, a természet élvezése és szellemi munka közepette olyan életet él, mely változatokban, élvezetekben gazdag, melylyel egyszersmind egészségét és boldogságát munkálja, a milyent ős anyja soha sem álmodott a jövő leánynemzedék sorsául.

Az angol nő szüniejét rendszeren julius vagy augusztusban élvezi és természetesen viszonyaihoz képest különböző módon. Ila a férjes nők osztályához tartozik és népes családnak anyja, a családapa kíséretében valamely kellemes fürdőhelyre viszi gyermekeit, a hol a tenger közelében vesz ki lakást. Ott négy vagy hat hétig valóságos paradicsomban élnek a homokos parton, a hol kastélyokat lehet építeni és színes kagylókat gyűjteni, a hol a kék tenger lágy hullámai játszadoznak a kis meztelen barna lábcskákkal. Oly végtelen nagyok gyönyörei a gyermekek fürdőzésének, az örömek, melyek egy egyszerű lapáthoz és csolnakhoz fűződnek. Nem csoda, ha az anya, ki közelökben ül munkálkodva vagy olvasva, újra fiatalnak érzi magát és szívesen megállítaná a gyorsan haladó napokat, melyek az elkerülhetetlen hazatérést vonják maguk után.

A magános nőnek sokkal nagyobb gondot ad a szünidő kérdése. Egyéb vonzó mulatságokon kívül, vagy körutat tesz bicziklin egy-két jó barátnőjével, vagy valamely angol vagy skót vizgyógyintézetet keres fel, vagy Schweizba vagy Norvégiába rándul ki egyikével azon bámulatosan szervezett kirándulási társaságoknak, mint a Polytechnic stb.

Ha az utóbbit választja, aránylag kevés költséggel egy párt lehet tölthet a kies vidékű Luzernben, hol a kényelmes pensionból naponként kellemes kirándulásokat tesznek és a hol tagja lévén egy családi társaságnak, bő alkalma van új ismeretség kötésére, mely sok esetben élethosszig tartó barátsággá fejlődik.

Egy pár szót kell szólnunk az angol és skót vizgyógyintézetekről, melyek napjainkban oly nagy pártolásban részesülnek. Ezek rendszeren valamely szép fekvésű, festői tájakban gazdag és jó levegőjű vidéken találhatók, gyakran gyógyforrások szomszédságában, melyek sok beteget vonzanak e helyre. De a látogatók tömege nem csupán betegekből áll, sőt ellenkezőleg az ilyen helyek a multság és élet központjai. A fiatal elem soha sem hiányzik onnan. Séta, kocsizás, bicziklizés, tennisz és croquet napirenden vannak és estvéként rendszeren akad egy-egy vállalkozó szellem szindarabok, élőképek, hangverseny és táncz rendezésére. Egyik legkitűnőbb módja a szünidő töltésnek a szervezett házi társaság, t. i. a háziasszony kibérel egy nagy butorozott házat néhány hétre Walesben, Franciaországban, Hollandiában vagy bárhol és csoportonként fogadja a vendégeket, kik egyenlően vi-

selik a költséget. Ily módon aránylag csekély összegért sokan élvezetes időt tölthetnek rokonszenves társaságokban. Az ilyen összejövetelek nagyon üdvösök azért is, mivel itt a vallásos elem összeegyeztethető a napi gyönyörökkel.

*

Ezt a cikket a Miss Tagart társaságának egyik tagja írta lapunknak. A fordításért Kovács Irén kisasszonynak tartozunk köszönettel. Miss Tagart bámulatos kitartással fáradoz azon, hogy az olyan nők és férfiak, a kik egész évben elvannak foglalva hivatalukban, nyáron üdülhessenek. Ennek köszönhetjük a mult évi kirándulást. Még egy másik tudósítást is kaptunk, melyet később közlünk.

Szerk.

A *Dávid Ferencz Egylet sorsjátéka* a Nők Világa számára, a melyre kedves nőink oly sok becses tárgyat küldöttek be, október 25-én este fog megtartatni a Dávid Ferencz Egylet estélyén. Óhajtanád, hogy az érdeklődők és érdekeltek minél nagyobb számban részt vegyenek. Ez nagyon elő van segítve azzal, hogy egy jegy csak 50 fillér. Sorsjegyek kaphatók Kolozsvárt, a Választmányi tagoknál és a titkárnál, Rózsa-utca 2.

A sorsjáték iránt érdeklődők egy levelezőlapon értesítsék a rendező bizottság elnökét: Boros Györgynét (Kolozsvár, Rózsa-utca 2. sz.), hány jegyet óhajtanak átvenni eladásra s azonnal megküldjük a kívánt mennyiséget. Az egyleti együttműködésre és általános buzgóságra most nagy szükség van. Nőink ezen a téren is mutassák meg buzgóságukat.

Egy szegény kis leány. Tizenhárom éves lehet. Apja egy pár évig unitárius pap, később hivatalnok volt, régen elhunyt, anyja teljes szegénységben növelte fel gyermekét. A népiskolában valami keveset tanult volt írni, olvasni. Az anyja is közelebbről elhunyt. A szegény leánykának még csak ruházat sem maradt. Most Kolozsvárt egy üzletben alkalmazást nyert. Egy papnövendék sziveségből begyakorolja az írásba, olvasásba és számolásba. A télire nincsen semmi néven nevezendő ruhája. Ha a jó emberek megszánják szegényt, nagy jót tesznek vele. A segély küldhető szerkesztőségünkbe, szívesen eljuttatjuk az árvának.

TARTALOM: A „Nők Világa“ kézimunka sorsjátékáról. Fanghné Gy, I. — A Dávid Ferencz Egylet „Nők Világa“ sorsjátékára küldött tárgyak. — Templomunk és környéke. Raffaj Irma — Hogyan töltik az angol nők szünidejüket?

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt.

NŐK VILÁGA.

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAPJA.

FŐMUNKATÁRSOK: FANGHNÉ GYUJTÓ IZABELLA, PERCZELNÉ
KOZMA FLÓRA, RAFFAJ IRMA.

A „Nők Világa“ kézimunka sorsjátékáról.

Az öt kenyér és két hal legendája — melyet multkori czik-kemben, a mi kézimunka sorsjátékunkra vonatkozólag — felhoztam, fényesebben bevált, mint a hogy remélhattuk volna. Legvérmesebb reményeink száz tárgyig mentek és ime három darab hijján 200 nyemreménytárgy érkezett be. A kis kezdet tehát impozáns arányokat öltött, az öt kenyér és két halból sokan laktak jól. 197 sorsjegy tulajdonossa jutott szép és értékes nyereményhez, a mi páratlan eset a sorsjátékok világában.

Leirhatatlanul impozáns képet nyújtott, mikor a kézimunkák két előkelő üzlet kirakatában kivoltak állitva s folyton nagy közönséget vonzottak oda, hogy a szingazdag, igazán meglepő látványban gyönyörködjék. Hát még mikor az egész együtt volt kiállitva csinos, izléses elrendezésben az unitárius kollegium tornatermében a sok szebbnél-szebb, szemet, szívet gyönyörködtető kézimunka, a mely elkezdve az olajfestésű képeken, le a kis horgolt, vagy varrottas terítőcskéig mindent magában foglalt, a mi női kézimunka czímen »a Nők Világában« ismeretes. Azok számára, a kik jelen nem lehettek sorsjátékunkon, igyekszem annak egy halvány képét iderajzolni az olvasóra bizva, hogy azt tetszése szerint kiszínezzé magának s nem félek attól, hogyha képzelete kissé merész szárnyakon csapong is, a valóságot messze tul-szárnyalja.

A terem egyik falát — melyre az ifjuság diszzászlaja omlott alá, ez a remek lobogó, a mely szintén unitárius leányaink áldozatkészségéről tanuskodik — olaj- és vízfestésű képek, festett disztálak, himzett faldiszek borították, alattuk hosszú sorban a kanapé párnák sokasága vonult el, himzéssel, festéssel, persa és keretmunkával, csinos, divatos összeállításban. A terem egész széles-

ségét elfoglaló hosszú asztalon aztán a terítők, futók, kézitáskák, csipkemunkák és más disztárgyak leirhatatlan nagy sokasága volt a legnagyobb gonddal elrendezve, hogy a szem belefáradt míg azt mindkétfelől végig nézte.

S nekünk, unitárius nőknek büszkeségtől dobogott a szívünk, látva »a mi népünk«-nek ezt a rendkívüli áldozatkészségét. Azok a nők, a kik rövid pár hét alatt módot nyújtottak arra, hogy az új főiskola fiatalságát az alá a pompás zászló alá sorakoztassák, azok a nők, a kik minden külön felszólítás, minden személyes pressio nélkül ennyi szép és értékes munkával járultak hozzá ügyünknek, a »Nők Világá«-nak gyarapításához, azok még idővel más áldozatokat is fognak hozni vallásos céljaink előmozdítására, a mit mi azzal igyekezzünk meghálálni, hogy a »Nők Világá«-ban úgy a jelenben is, mint a jövőben érdekes, szívet gyönyörködtető, lelket nemesítő olvasmányt nyújtsunk.

Igyekezzünk, törekedjünk hát vállvetve ezélunk felé, közös áldozattal, közös munkálkodással.

És ezzel — köszönetet mondva mindazoknak, a kik oly készséggel siettek segítségünkre célunk elérésében — befejezem közleményemet azzal a kis, de hatásos jelszóval, a mely már annyi nemes ügyet segített diadalra és bizva a jövő közös sikerében, azzal búcsuzom kedves olvasónőinktől, hogy: Előre!

Fanghné Gyujtó Izabella.

Percselné Kosma Flóra, a Budapesti Dávid Ferencz Egylet büszkesége, a DFE. estélyen felolvasást tartott ily czímen: »Unitárius nők világa«. A felolvasó egyénisége, hódító szerénysége és magas miveltsége mindenkit előre elbájozt; felolvasása az egész nagy sokaságot bámulatba ejlette. El lehetett mondani minden túlzás nélkül »soha még nő így nem beszélt.« »Ez a modern unitárizmus profétanője.« Ilyen még csak kilencz kellene és meghódítaná ez országot az igaz hitnek, a cselekvő szeretetnek és a tiszta unitárizmusnak. Az unitárizmus nagy előnyeit, kiváló szépségeit, a társadalom és az avult vallásos nézetek hiányait erősebb igazsággal mostanában nem ecsetelte toll. S azonkívül a gyönyörű női hang csengése, mindent átjáró érzése, lebilincsel, elhatárolásra birt és magával ragadott.

Unitárius nők világa.

— Felolvasás a Dávid Ferencz Egylet Estélyén. —

Midőn azon megtisztelés ért, hogy ezen felolvasásra lettem felszólítva és próbakép először irtam le felolvasásomnak czimét, őszintén megvallva, kissé gondolkodóba estem az „unitárius“ jelző felett. Hát még mi is *felekezetekre* osszuk a lelkek világát, mintha bizony a mai felvilágosodott korszakban szabad lenne különbséget tenni unitárius, katolikus vagy református nők világa között és nem éppen mi unitáriusok lennénk arra hivatva, hogy ne *válaszfalakat*, hanem minden tekintetben *egységet* hirdessünk!

De éppen enuek a töprengésnek lett az a következménye, hogy újból és újból leírtam a nekünk oly sokat jelentő kedves „unitárius“ szót, mindig jobban meggyőződve arról, hogy ennél tágabb fogalmu, a felvilágosodottságot és korszellemet jobban kifejező jelzőt úgy sem találhatnék sehol; mert az én felfogásom szerint itt nem az *elnevezés* ered a *felekezettől*, hanem inkább a mi áldott vallásunk van abban a kellemes helyzetben, hogy ezen, korunknak megfelelő *egység* hirdető nevet méltán megérdemli.

Ha tehát én *unitárius nők világa* czim alatt az *unitarizmust* jelölöm ki, mint vezető csillagunkat, minden törekvésünknek, cselekedeteinknek egyedüli zsinormértékét és az *unitárius szellem* terjesztésére buzdítom nőinket, akkor szerintem nem a sokszor és méltán elítélt *felekezeti szellemet* szolgálom.

A mai liberális világban, ha vallásról van szó, „szabad-elvű“ ismerőseim ajkairól rendesen háromféle különböző véleményt hallok. Az első vélemény azt hangoztatja, hogy a mai felvilágosodott korszakban vallással előhozakodni vagy éppen *foglalkozni*, egyáltalában nem szükséges, mert úgy sem veheti azt manapság komolyan már senki. A másik — szintén szabad-elvűnek tartott állítás — éppen megfordítva, egyformán figyelmünkbe ajánl *minden* vallást, nagylelkű liberálizmussal hangoztatva, hogy mindegy, akármelyiknek befolyása alatt állunk és neveltetjük gyermekeinket, a fő, hogy azt őseinkhez méltón, lelkiismeretesen megtartsuk és hűségesen kultiváljuk. A harmadik vélemény azoké a gondolkodó, de közönyös lelkeké, kik elismerik ugyan, hogy van egy felekezeteken felül álló, a lelkekben és szívekben lappangó *közös* vallás, mely észrevétlenül szétágazik az egész világon és a felekezeteknek önkéntelenül szétválasztó hatása ellenére, *egymáshoz* lánczolja, összeköti az érző művelt embereket, de megvan róla győződve, hogy miután ezt tudomásul vette, egyuttal már eleget is tett gondolkodó emberhez illő kötelességének; mert a nagy tömegnek, főképen

a *népnek*, úgy is egy, minél bigottabb, fenyegetőbb vallásra van szüksége, hogy legyen mitől félni.

Felolvasásomnak az volna tulajdonképeni célja, hogy próbáljam bebizonyítani, miszerint a kinek szívében lakozik ezen *egységet* hirdető, *egységet* előmozdító *egyetemes* vallás, annak kötelessége, hogy azzal ne csak magának, hanem embertársainak, különösen pedig elnyomott embertársainak *felemelésére* szolgáljon. S miután mi unitáriusok nemcsak szívünknek legrejtettebb zúgában *titokban* ápoljuk ezen, dogmáktól ment racionálisnak nevezett, de örök időkre szóló élő hitet, hanem büszkén, nyíltan, egy felvilágosodott kis gyülekezetet: *felekezetet* képezve, hangosan hirdetjük korunknak megfelelő liberális tanainkat, mi vagyunk első sorban hivatva arra, hogy ne csak papjaink, hanem mindnyájan, tehát mi *unitárius nők* is vallásunknak világosságot terjesztő ereje által szolgáljunk a közjónak.

Világért sem felekezeti térítést értek én ezalatt, csak olyan forma vágyat érzek, mint az a vándor, ki egyszerre a többitől egészen elütő magasabb, szebb és világosabb tájra érkezik, hol tisztább a levegő, melegebben süt a nap, egészségesebb a talaj és *sokkal szélesebb a szemhatár*, hogy ha belátja is, hogy örömeiben nem terelheti az egész emberiséget, nem szoríthatja az egész világot e kis édenkertbe, de legalább a *levegőjéből*, a *világosságából* szeretne észrevétlenül juttatni mindenhova, minden ember számára.

Sokszor kérdik tőlem más vallásu ismerőseim, rokonaim, hogy *más-e* hát csakugyan a mi levegőnk, *más-e* a mi világosságunk és ennél fogva van-e az unitarizmusnak csakugyan akkora tisztító és leformáló ereje, mint a hogy azt mi mindnyájan hirdetjük, és ha igen, vajjon van-e a magyar társadalomnak oly nagy mértékben szüksége ezen reformáló erőre, hogy még mi unitárius nők is, kiknek első sorban a konyhán és családjaink körében volna a helyünk, tüntetően vallásunk mellett harczolunk és minden áron annak szelleme által kívánjuk magunkat és környezetünket a divatos kórok ellen megóvni

Hogy milyen tiszta és világos eszméket hirdet a mi valásunk, azzal már régen tisztában vagyok, de hogy mily *befolyásoló erővel* birnak ezen eszmék a lelkek világára, arról csak a télen győződtem meg igazán. Hetekig foglalkoztak ugyanis a lapok egy oly esettel, melynek kimenetelére nagyon kíváncsi voltam és miután szerettem volna minél több embernek az erre vonatkozó ítéletét hallani, feltettem magamban, hogy a kivel csak találkozom, attól, feltűnés nélkül, megtudakolom véleményét. Miután úgy rokonságomnak, mint ismerőseimnek száma igen

nagy, természetesen képviselve vannak abban az összes számot tevő keresztény felekezetek.

Kérdőösködéseimnek eredménye az volt, hogy míg a többi kisebb vagy nagyobb mértékben orthodox egyházhoz tartozók *minden közös irány nélkül* egyéniségükhöz, társadalmi állásukhoz, műveltségükhöz mérten egyik így, másik amugy nyilatkozott, teljesen tekintet nélkül hagyva vallásuk szellemét — ezzel bizonyítva, hogy bizony ma már ezek nem nagy befolyással bírnak az intelligens lelkek világára — az *unitárius* ismerőseim, mintha csak összebeszéltek volna, *egyttől-egyig* mind *egy* irányu, még pedig a legliberálisabb és leghumánosabb feleletet adták.

Nagyon természetes, hogy ebből én azt következtetem, miszerint ezt az *egyöntetű* logikát, ezt a *közös* irányt, mely összeköti a *különböző* tehetségű, *különböző* nemű és társadalmi egyéneket, csakis vallásuoknak hatalmas befolyásoló erejének köszönhetjük, egy oly közös gondolkodásmódot teremtve számunkra, mely nemhogy veszélyeztetné *önálló egyéniségünket*, hanem azt mindinkább *kidomborítja* és *szabadabbá* teszi.

Mert míg a többi vallás *külön e célra készült* korlátokkal és különféle *bénító* hatások által kívánja egyesíteni az embereket, addig az unitarizmus éppen ellenkezőleg még az *emberi természetben gyökerező* minden ilyenmü hajlamot is kiűrtani igyekszik, *ezáltal* terelve hiveit a közös cél felé.

Miután pedig lépten, nyomon tapasztalhatjuk, hogy nem minden lélek érheti el minden vezetés, minden külső befolyás nélkül, vagy épen egy *ferde utmutatás* ellenére a gondolkodásmódnak azt a magaslátát, mely *cselekedeteire* nézve is mint egy *garantiát* szolgáltat, be kell látnunk, mily nagy mindenkor a szükség egy *megbízható* vezető erőre és milyen fontos, hogy mi unitárius nők is hiven ápoljuk körünkben vallásunknak felvilágosító szellemét.

Elég most is egy pillantást vetni társadalmunkra — akár fölfelé, akár lefelé tekintsünk — hogy tisztába jöjjünk azzal a ténnyel, miszerint a kereszténység ebben a mostani alakjában még mindig nem érte el azt a sikert, melyet Jézus vallásától méltán várhattunk volna és soha sem volt nagyobb szükség a mi vallásosságot terjesztő és *jellem fejlesztő* eszméinkre, mint éppen ma, a kereszténységnek XX. százában.

Midőn megfigyelem a nagy diszharmoniót, mely az emberek *vallásossága* és *gondolkodásmódja*, *cselekedetei* között létezik, önkénytelenül eszembe jut azon német tudósnak uti tapasztalata, ki egy kis német faluba érkezve s kíváncsi lévén a lakosságnak vallásos állapotára, kérdőösködéseire a következő feleletet kapta

az ottani plebánostól: „A mi a nép *vallásosságát* illeti, az ellen nem lehet a legcsekélyebb kifogásom sem, mert ennél *buzgóbb* és *áhitatosabb* hiveket kívánni sem lehetne, csak a *tolvajlásról*, *gyújtogatásról* és *erkölcstelenségről* tudnám valami módon leszoktatni.“

Bár ez egy kissé drasztikus hasonlat, de én mégis úgy érzem, hogy az egész mai társadalomra bátran alkalmazható. A templomok telve vannak imádkozókkal, a régi dogmákhoz még mindig *újak* lesznek csatolva, a közönség veti a keresztet, vagy zsoltárokat énekel, a felsőbb rétegekben pedig — élén az arisztocráciával — szinte sportszerűen üzik a vallásosságot, de valahogy az újságot gyermekeink szemei előtt ne feledjük, mert ennyi botrányt, rémhirt, sikkasztást, gyilkosságot nem olvashattunk, mint most, és soha jobban meg nem győződhattunk a társadalom minden rétegének rohamos elzüllesztéséről, mint éppen ma. Soha jobban *kasztokra* nem oszlott társaságunk, soha nagyobb hajsza nem volt a gyors meggazdagodás, üres czim, rangok, kitüntetések elnyerése után, soha nagyobb értéke nem volt a születési előnyöknek és soha nagyobb nyomor, elkeseredés és zúgolódás nem uralkodott a nép között, mint éppen ma, a valóságos kultuszok idejében

Ebből csak világosan lehet következtetni, hogy nem egy különböző korlátokat, különböző válaszfalakat, dogmákat hirdető kereszténységre nem „egyedül üdvözítő“ kiváltságokat osztogató egyházakra és hitformákra volna ma szükség, melyek még jobban *osztályozzák*, még jobban szétválasztják, elidegenítik az amugy is ellenségeskedő embereket egymástól, hanem a mi *egységet* hirdető és *békességet* terjesztő humánus keresztény hitűnkre.

A mai békétlen anarchista világban nem egy szeszélyes, boszuálló Isten kell a népnek, ki a mindeunapi munkát is *boszúból* és *büntetésből* méri a szegény emberiségre, hogy ezen tanítás következtében azt egy egész életen keresztül *átok*-nak tekintsük, hanem éppen az unitarizmus szelid Istene, ki még a nehéz munkát is *felémelésünkre* és *vigasztalásunkra* nyújtja.

Ma a szocziálizmus elkeseredett harcrai közepette, midőn a nép elfoglalt és ellenséges szemmel néz minden megközelíthetetlen polcz felé, nem egy elérhetetlen távolságu, magas podiumon ülő csodás Krisztusra volna nekünk szükségünk, ki majd egyszer eljövendő ítélni elevenek és holtak felett — hogy talán még ő is protekciókat osztogasson — hanem éppen a mi egyszerű, szegény szülöktől született *ember* Jézusunkra, ki *éppen az által* segíti legjobban hordozni keresztünket, mert *tudjuk*,

hogy *ugyanugy* született, *ugyanugy* küzdött, töprengett és szenvedett, mint többi szegény sorsossa, és mégis — szívében hordva az isteni kijelentést — *szeretettel* és *békességet* hirdetve, *bizalommal* haladt nehéz útján előre. Ki megmutatná, ugy a magasban levőknek, mint az elcsüggedt nép előtt, hogy bizony világra szóló megváltó munkát végezhet még a jászolban született ember is, ha hűséges fia az Istennek! És misztikumokból kibontakozott természetes alakja *felemelné* végre az emberfogalmát azon alantos színvonalból, a melybe az orthodox tanok iparkodnak azt még ma is lenyomni, szinte természetesnek deklarálva ez által az emberiségnek mindig gyarlóbb és tehetlenebb voltát!!

Nem a világtörténelemnek, nem a tudományos világnak, hanem első sorban a *nagy közönségnek* és a *szegény népnek* volna *jussa* ehhez a mi ember Jézusunkhoz, valamint az egész felvilágosító és jellemfejlesztő vallásunkra, nem annyira az önmagától is helyt álló, kiemelkedő szellemi embereknek volna szükségök, mint épen a *leggyengébbeknek* és ügyefogyottabbaknak, kikkel egy vagy más tekintetben egy is mostohábban bánt a sors!

A mi világosságot terjesztő vallásunk tehát éppen *népünkre* nézve a legnagyobb áldás. És ha az orthodox vallások feltűnő hanyatlásuk daczára még ma is bírnak annyi befolyásoló erővel, hogy a *korszellem*, az *általános haladás* és *felvilágosodottság ellenére* még a *legfelsőbb* körökben is meglátszik egy bizonyos tekintetben azoknak *bénító* hatása, csak feltételezhetünk a mi folyton izmosodó egészséges vallásunkban annyi *ébresztő* erőt, hogy viszont képes legyen az *egyszerű népnél* is egy bizonyos foku intelligentiát előidézni.

Az igaz, hogy a közvélemény azt tartja, hogy bűn a népet tudatlanságából, hiszékenységéből felébresztteni, mert az már neki valószínűleg *predestinálva* van. De tudja az Isten miért, én mindig megborzadok, ha ilyesmit *keresztény* ajkokról hallok. Vajjon mit szólna ehhez a beszédhez a mi Jézusunk, ki éppen a *népből* választotta ki embereit és első sorban *azokat* nevelte, azokat oktatta, sőt azokra bízta az ő világosságot terjesztő tudományát is.

Hiszen a nép intelligenciája nélkül lehetetlennek is tartom a nemzeteknek bármily téren való boldogulását.

Hogy egyebet ne említsek, vegyük csak az egészségi viszonyokat. Ma péld. a tuberkulózisnak veszedelmes terjedése idejében, mennyivel könnyebb volna e veszedelmes kórnak útját állni, ha az orvosoknak kevesebb akadályokkal, kevesebb előítéletekkel kellene megküzdeni. Minél világosabb értelemmel bír egy nép, annál könnyebben lehet vele megértetni, hogy

bizony léteznek fertőző betegségek, melyektől óvakodni kell s nem történne meg olyan eset, hogy tekintélyes községekben megveréssel és kidobással fenyegetik az orvost, ha mer ragályos betegségek után fertőtleníteni.

Bőven tapasztalhatjuk, hogy a melyik embert *egy életen* keresztül valótlan mesékkal és csodadolgokkal befolyásolnak, az képtelen az egyszerű logikus tanácsot befogadni. Volt nekünk egy jó öreg szakácsnének, ki gyomorgörcsökben szenvedett, de minden igyekezetemmel sem birtam rávenni, hogy az orvosilag rendelt cseppeket bevegye, hanem minden egyes alkalommal *háttal* ült a küszöbnek és visszafelé mondta a Miatyánkat, a hogy ezt neki egy bucsura járó szomszédasszony tanácsolta.

Egyre jelennek meg tudományos értekezések magyar és külföldi professoroktól, hogy mi módon lehetne a kedvezőtlen egészségi viszonyokon javítani és mivel lehetne kapacitálni az alsóbb osztályokat is, hogy belássák az óvintézkedések szükségessé voltát, de az egyiknek sem jut eszébe, hogy mily abszurdum a tudatlan és vakhitben élő embertől azt kívánni, hogy teljesen fegyelmezetlen agya most *egyszerre* alkalmazkodjék a legmodernebb óvszabályokhoz.

Ha az unitarizmusnak világos nézetei a nép között is jobban terjednek és kipusztítani igyekeznek azon ellenszenveteket, melyeket a többi vallások merev dogmái akaratlanul is előidéztek egyes fajok és felekezetek ellen, nem fordul majd szegény hazánkban elő az a szégyenletes dolog sem, hogy a XX. században minduntalan ártatlan embereket hurczolnak a bíróság elé, mert azok a keresztényeknek „vérét veszik“ és nem történhetik meg az a komikus dolog sem, mint a miről én magam győződtem meg nem régen, hogy felháborodik a nép, midőn azt olvassa, hogy egy „őreg zsidó“ meggyilkolásaért éppen úgy ítél a bíróság, mintha bizony valami „érdemes keresztényt“ öltek volna meg.

Ezek, és még számtalan hasonló okok miatt tartom én szükségesnek, hogy a hányan csak vagyunk, még mi gyöngénők is értékesítsük valamiképpen a vallásunkban foglalt erőt és minden igyekezetünkben arra törekedjünk, hogy legalább a *mi* népünk, a *mi* társaságunk emelkedjék vallásunk által egy oly színvonalra, melynek következtében üdvös és befolyásoló hatással lehessen a más vallásu környezetre is, mert hiszen leirhatatlan az, hogy mennyi hátrány háramlik azáltal hazánkra, hogy a nagy közönség nem emancipálja magát az elfogult nézetek alól.

Természetesen minél nagyobb a terünk az unitárius szellemet körünkben fejleszteni, minél több lélekre van befolyásunk, annál nagyobb sikereket érhetünk el, annál teljesebb missiót végezhetünk. De senki közülünk nem munkálkodhatik oly áldáshozóan, mint lelkészeinknek, különösen pedig vidéki lelkészeinknek nejei, kik férjeikkel vállvetve iparkodhatnak a vidék népét, különösen annak asszonyait, leányait vallásunk szelleme és ereje által oly irányban befolyásolni, hogy azok magaviseletük, észjárásuk, erkölcsiségük által *kiemelkedve* a többi egyház hívei közül „gyümölcsseiről“ ismertessék meg az unitárizmusnak még mindig ismeretlen fáját.

En nem tartom magamat irigy természetűnek, temérdek asszonyi gyengeségem mellett ezt az egyet soha sem tapasztaltam. Barátnőim, rokonaim közül sokat látok nagyon magas, sokak által irigyelt polczokon. Örülök szerencséjüknek, de nem irigylem őket. Hanem *unitárius papné*, még pedig falusi papné igazán széretnék lenni.

Mennyi tér nyílik itt a mi áldást kilehellő vallásunknak *gyakorlatba* vitelére! Mennyire ki lehet e helyzetben az unitárizmusnak *kifogyhatatlan* kincseit aknázni, hogy azok a becsületesen tiszta eszmék, melyeket a férj vasárnaponként katedrájáról hirdet, a nép *életére* és *gondolkodásmódjára* javító és reformáló hatással lehessenek.

Igaz, hogy ez lehetséges legyen, nagyon közel ismeretségben kell lenni a helység népével, különösen ismernie kell annak majd minden asszonyát, leányát. Részt kell venni azoknak örömeiben, bánatában, ösztönözni kell őket a jókedvű munkára, iparkodni kell eltalálni azt a hangot, a melylyel lelkükhöz, szívékhöz legközelebb lehet férközni és így vallásunk szellemét, annak világos, *emberséges* tanait és nézeteit észrevétlenül átültethessék az egyszerű lelkekbe.

De hogy a papné ezen működése meg legyen könnyítve és nehéz feladatukban támogatásban részesüljenek; szabadjon nekem felvetni azon eszmét, miszerint szervezzék az unitárius községek nőpublikuma — élén a papnéval vagy tanítónéval — külön-külön egy oly kis „Nők világa társaságát“ vagy „munkakörét“, melyben hasznos kézi munka és felolvasások mellett *valódi unitárius szellem lenne ápolva*. A divatos jourok helyett tartott ezen kedélyes kis összejöveteleken bizalmasan megbeszélhetnék nőink terveiket, gondolataikat a nép nevelésére és ápolására nézve; kultiválhatnák itt az *unitárius irodalmat*, melyet ha nem acceptált is a magyar protestáns világ, legalább *mi* erősítsük és bátorítsuk magunkat általa. En az unitárius irodalomnál szebbet és felemelőbbet nem ismerek.

Össze lehetne kötni ezen déltáni összejöveteleket esetleg mindjárt a jótékonyság gyakorlásával is. Ezen kis körnek feladata lehetne még a szegények vagy betegek ápolása, ruházása, az iskolába nem járó gyermekek iskoláztatása; varrásra, kötésre, és a gyermekek, különösen a *leányok nevelésére és meg-
ővására* való jóakaró oktatás, valamint *hasznos és felvilágosító
olvasmányok terjesztése.*

Ily módon gondolom én, hogy az unitárius asszonyok nem csak *egyházuknak*, de még *házjuknak* is szolgálatára lehetnének.

De hogy eredményre is számíthassunk, vagy csak szerencsésen meg is kezdhessük munkánkat, ahhoz nemcsak Istennek segedelmét, nemcsak szeretett főpásztorunknak áldását, valamint buzgó nejének, a Dávid Ferencz Egylet alelnökének bátorítását, esetleg intő vagy figyelmeztető jóakarátát, egyházunk vezető férfainak buzdítását kérjük, hanem kérjük egyuttal, hogy *nőink* is — a távolságok daczára — *szeretettel és lelkesedéssel támogassák és erősítsék e munkában egymást.*

Ezen *egymás* támogatása, egymás szeretete és összetartása céljából és a mi apostolunk: dr. Boros György theol. dékán úr jóvoltából — ki magyar hazánkban már annyi üdvös és nemes unitárius ügynek volt szerencsés kezdeményezője és *fáradhatatlan* munkása — jelent meg ezen év február havában az első magyar unitárius női lap „Nők világa” czim alatt, mint az „Unitárius Közlöny” melléklapja.

Ez egy nagyon egyszerű külsejű, minden diszítés, felesleges sallang nélküli, tiszta fehér kis ujság, szinte *symboluma* annak az egyháznak, melyhez tartozik. Bizony a szecsessziós külsőkhöz szokott, divatos hölgyek, nem sok örömet lelnének benne.

Törekvése, hogy valamint külseje, úgy tartalma is minél természetesebb, minél világosabb, könnyen és egyszerre áttekinthető legyen, kerülve itt is a mesterkélt fogásokat, hogy valamint azon egyház, azon vallás, melynek kis lapunk is eredetét köszönheti, eltörölte belsejében a felesleges dogmákat, felesleges sallangokat, melyek csak az emberiségnek minél több és apróbb szétszakadásaira vezetnek, ugyanugy törölje ki ezen egyházát híven szolgáló kis lap a nők világából is azt a temérdek előítéletet, temérdek felesleges szabályt és formaságot, mely csak megbontja annak összhangját és képtelenné tesz bennünket a komoly munkára

Nagyon találóan jegyezte meg lapunk ismertetése alkalomával főmunkatársunk: Fanghné Gyujtó Izabella ő nagysága, hogy mindenféle más irányu magyar női lap van már régóta, csak éppen az ilyen szellemű hiányzott nagyon. Mert valóban

magyar női lapjaink két oly szélsőséget képviselnek, melyeknek egyike sem felel meg a kor kívánalmainak. Az egyik irány — a hogy azt, ha jól emlékszem, egyszer már meg is irtam — csak a divatnak, divatos szokásoknak és étkezéseknek, mulatások, színházak leírásának van szentelve. Szépirodalmi része is inkább ezen irányba tereli, folyton a figyelmet. A másik dicséretesebb irány bár keresztény lélekhez és szívhez szól, de tisztán az *egyoldalú* vallásosságnak és hitformák számára van fenntartva, csakis egy *kiszabott* irányban, *kiszabott korláton belül*, ismertetve az evangelium igazságait.

Pedig nekünk nem *felekezeti*, hanem *általános* igazságokra van szükségünk és ha a mi kis lapunk a *kornak megfelelő módon és utakon* oly szellemben hirdeti Jézus evangeliumát, hogy azt *egyformán* élvezheti a *katholikus, református*, sőt *zsidó* asszony is, akkor éri csak el igazán kitűzött célját és akkor lesz csak a szó legmagasabb értelmében *unitárius* „Nők világa“.

Arra kérjük tehát unitárius szívű asszonyainkat és leányainkat, hogy egyesüljenek velünk e kis lap által is, terjesszék azt a jó cél érdekében minél szélesebb körben, közöljék benne terveiket, gondolataikat, esetleg ellenvetéseiket, ha egyikünk vagy másikunk nézeteivel nem egyezik meg gondolkodásmódjuk, hogy legalább közelebbről megismerkedhessünk és így egyesített erővel iparkodjunk, hogy úgy lapunkat, valamint a felolvasásomban említett szerény, de buzgó működésünket egy oly nívaura emeljük, mely minden tekintetben megfeleljen unitárius eredetének.

Ez által bizonyítsuk be, hogy bár egyenként gyengék és erőtlének vagyunk, de azért lelkesedés és összetartás által mégis segítségére lehetünk egyházunknak; mert az a szellem, mely vallásunkat áthatja és jellemzi, egy *külön* kis világot teremthet számunkra is — az *unitárius nők világát!*

Perczelné Kozma Flóra.

A Dávid Ferencz-Egylet „Nők világa“ sorsjátékára küldött tárgyak:

(Befejező közlemény.)

Point lace gallér	Árkosi Lajosné, Kolozsvár.
Vörös bársony terítő, horgolt disszel	Kis Jenőné, H.-Szt.-Pál.
Posztó takaró selyem himzéssel . .	Özv. gr. Bethlen Gergelyné, Kolozsvár.
Tálczakendő negatív himzéssel . .	Nagy Lenke, Kolozsvár.
Point lace milieu	Fekete Gáborné „

Milieu, selyem himzéssel	Bodolla Gáborné, Székely- Udvarhely.
Szőnyeg (kereszt himzés)	Almay Saliné, Kolozsvár.
Tálczakendő, lapos himzés	Barabás nővérek, Kolozsv.
Divánpárna (csomózás)	Demeter Dénesné, H.-Ka- rácsónfalva.
Képkertet, horgolt munkával	Demeter Dénesné, H.-Ka- rácsónfalva.
" "	Demeter Dénesné, H.-Ka- rácsónfalva.
Point lace gallér	Abrudbányai Ervinné Ko- lozsvár.
Fali ujságtartó lapos himzéssel	Kozma Rózsika, Kolozsvár.
Tálcza kendő (horgolás)	Vinkler Adél
Virágváza (kőalak)	Br. Kemény Gézáné, "
" porcellán	" " "
Fali tál dombormű	" " "
" "	" " "
Majolika czésze	" " "
" "	" " "
Virágtartó famunka	" " "
Hamutartó (kagyló)	" " "
Gyufatartó (porcelán alak)	" " "
Tálczakendő magos himzéssel	" " "
Kredencz takaró szélhuzással	Ajtay Jánosné, H.-Almás.
Terítő, selyemhimzés	Hantz Jánosné, Kolozsvár.
Kefetartó, lapos himzéssel	Bőjtke Lenke, "
Ridicule, himezve aranynyal	Zsakó Istvánné, "
Pennatartó, posztómunka	" " "
Levelezőlapartartó, posztómunka	" " "
Lámpaernyő papírból	Kelemen Juliska, Maros-Vá- sárhely.
Kis terítő, horgolás	Kelemen Juliska, M.-Vásárh.
Terítő, selyem himzéssel	Ürmösi Margit, Szt-Gericze.
Kefetartó, lapos himzéssel	György Róza, Ikland.
Tálcza terítő lapos himzéssel	" " "
Kis terítő	Özv. Simó Jánosné, N.-Ajta.
Milieu horgolással	Szentpáli Irma, "
Munkakosár horgolással	Kántor Margit, Gyalu.
Takaró, selyemhimzéssel	Jakab nővérek, Bethlen.
Tálcza (égetett fafestés)	Árkossy Livia, D.-Szt-Márt.
Kefetartó, kalotaszegi himzés	" " "
Tálczakendő	" " "

Gyümölcstakaró horgolás	Kiss Istvánné, V.-Szt Iván.
Kanapépárna, lapos himzés	Sinczki Juliska, Kolozs.
Tálczakendő, keresztthimzés	Németh Istvánné, Toroczkó.
kalotaszegi himzés . .	"
Asztalfutó, régi kalotaszegi himzés .	Botár Istvánné, " "
Lámpatálca, aranyhimzés	Mikó Tilda, Abrudbánya.
Ujságtartó, lapos himzés	Benczédi Gergelyné, Kolozsvár,
Párna, csipke behuzattal	Kimpel Flóriánné, Torda.
Ujságtartó, lapos himzés	Dr. Pálffy Gyuláné " "
Asztalfutó, keresztthimzéssel	Varga Ila, " "
Szender párna	Gegesi Samuné " "
Selyem takaró, applikációval	" " " "
Horgolt gyerekreklí	Ajtay Mariska " "
Posztóterítő lapos himzéssel	Solymossy Emilia " "
Kanapé-védő selyemfestés	Barla Erzsí, " "
Takaró kalotaszegi selyemhimzés . .	Czakó Ilona " "
" " " " " " " "	Czakó Eszter " "
Zsebkendő tartó, lapos himzés . . .	Varga Dénesné, " "
6 drb. pohár alá tányér, horgolás .	Székely Juliska, " "
Törülköző, tüfestés	Székely Ilona " "
Tálczakendő, keresztthimzés	Ajtay Juliska " "
Milieu, ajour munka	Derzsi Károlyné, " "
Kanapé-védő, selyemhimzés	Lörinczi Dénesné " "
Tálczakendő, magyar himzés	Székely Rebi, " "
Virágváza, rococco alak	" " " "
Porcellán, mp.	" " " "
Nagy virágváza, chrisanthenekkel .	Tóth Olivérné, " "
Tálczakendő, lapos himzés	Dr. Jancsó Ödönné, Nagy-Enyed.
Fogas, bársonyfestés	Dr. Jancsó Ödönné, Nagy-Enyed.
Milieu, horgolással	Székely Margit, N.-Szeben.
Kézeltartó doboz, lapos himzés . .	Székely Mózesné, " "
Milieu, kalotaszegi selyemhimzés . .	Éjszaki Mariska, Kolozsvár.
Kanapé-védő hosszúöltéssel	" Sáríka, " "
Asztalfutó, száröltés és keresztzem	Gvidó Ilona, D.-Szt-Márton.
Diványpárna, kalotaszegi varrással	Gvidó Béláné, " "
Horgolt, terítő	Molnár Kata, " "
Butor-védő, horgolás és himzés . .	Ürmössy Róza, " "
Asztalfutó, szálhuzással	Barra Lajosné, H.-Almás.
Házi szőtt kisterítő	" " " "

talon. Meg volt számozva olyan sorrendben, a milyen sorrendben beérkeztek. Az első számú nyereménytárgyat az első kihuzásnál kikerült sorsjegy nyerte és így tovább.

25-én, a húzás estéjén nagyszámu közönség gyűlt egybe, Voltunk vidékiek is. A fényesen sikerült koncert volt a bevezetés. A papnövendékek énekkara kétszer énekelt nagy hatással. Majd Ürmösi József és Kelemen Sándor duettezték Iszlai Géza harmonium kíséretével. Gál Miklós elszavalta Rédiger Géza lelkesítő költeményét »A magyar nőkhoz.«* Az est fénypontja Perczelné Kozma Flóra asszony felolvasása volt »A nők világáról.« Mindenki elolvashatja lapunkban, de arról a lelkesült elragadtatásról, melyet e felolvasás idézett elő, csak halvány fogalma lehet a jelen nem voltaknak. Sikere nagyságát legjobban mutatja a főt. püspök úrnak nyomban elhangzott köszönő szavai közül az a kijelentése: »Azt gondoltuk, rég lejárt az a drága idő, mikor próféta nők is voltak, de im a régiek megújultak, *nő profétánk* van újból,«

Ezután elővették a sorsjegyek számaikt tartalmazó ládát, melyet mindenki szeme láttára bontott fel a hatósági kiküldött. E közben egy mellékasztalnál elhelyezkedett az ellenőrző bizottság, a kik egyszerre két azonos sorsolási jegyzőkönyvbe vezették be a kihuzott sorsjegyek számát és nyert tárgyakat. A nyereménytárgyak asztalánál szintén elfoglalta helyét a két kiosztó és két ellenőrző hölgy. Egyik megbízott felolvasta sorra minden szám kihuzása előtt azt a tárgyat, melyet a kihuzandó szám nyerni fog, aztán a közönség köréből felszólított fiatal lányok felváltva kihuzták a számokat.

A sorsjegyek nagy részét a központban adták el, sok kelt el a vidéken is. Hogy kik nyertek és mit, az megtudható az alább közölt kimutatásból. Jó lesz különösen azoknak, kik sorsjegyeket árusítottak, figyelemmel kísérni az eredményt, hogy figyelmeztethessék azokat, kik esetleg nem olvassák lapunkat, vagy azokat a helyi lapokat, melyekben szintén közölve vannak a nyerőszámok. A nyerő sorsjegyeket be kell küldeni Dr. Boros Györgyné úrnőnek (Rózsa-utca 2. sz.), ki magára vállalta azok szétküldését.

Megnyugvással és nagy gyönyörűséggel kísértem az egész játékot. Nagy volt mindnyájunk bámulata a pontos és igazságos rendezésen. A D. F. Egylet választmányát illeti a dicséret és mindnyájunk hálája!

A milyen fényesen sikerült az estély első része, ép oly vídáman telt a második fele, a késő éjjeli órákba nyúló táncmulatság.

Raffaj Irma.

* Jövő számban közöljük.

A sorsjáték eredménye.

A Dávid Ferencz Egylet Nők Világa sorsjátékán kisorsolt nyerő számokat közöljük, megjegyezvén, hogy a nyereménytárgyak beérkezésük rendje szerint számoztattak 1—197 számmal. Tehát az első nyerő szám (1201) nyerte az 1. számú tárgyat, az utolsó (2015) a 197. számút. A nyerőszámok a sorsjegyek számai: 1201, 399, 2740, 1261, 434, 147, 1102, 892, 265, 1568, 2368, 1692, 550, 2790, 2344, 1626, 1867, 1524, 1071, 1528, 982, 689, 2742, 2413, 1924, 993, 2034, 2928, 979, 492, 53, 33, 1341, 1994, 1619, 2732, 2107, 1413, 210, 1170, 2989, 2780, 11, 1245, 2590, 1801, 2678, 2093, 1700, 364, 711, 104, 1349, 1616, 76, 2711, 151, 393, 1606, 1006, 513, 2300, 2915, 2760, 1521, 846, 1476, 350, 49, 880, 914, 1560, 684, 2853, 2619, 12, 2077, 969, 137, 2877, 428, 163, 499, 85, 673, 1803, 1197, 1121, 454, 821, 1936, 1636, 646, 2860, 2706, 227, 167, 2939, 1778, 2576, 471, 2513, 1301, 2119, 1294, 1970, 1259, 1148, 1949, 1826, 1427, 2632, 2945, 1919, 1797, 2637, 748, 2022, 1702, 927, 1997, 258, 956, 2445, 212, 2542, 1096, 2047, 697, 586, 2990, 132, 447, 47, 1861, 162, 814, 1960, 2522, 1401, 203, 2655, 1023, 165, 2673, 357, 972, 194, 2264, 2277, 2526, 1926, 2921, 669, 140, 2828, 2518, 1946, 2023, 1819, 2419, 246, 2728, 898, 1402, 836, 2554, 731, 402, 1471, 2842, 1146, 37, 773, 2231, 656, 2072, 1814, 1785, 1825, 1411, 1441, 808, 1425, 341, 1752, 2424, 812, 2202, 2201, 1780, 2118, 699, 2122, 2241, 2453, 2015. A nyeremények csak a sorsjegy beküldése után adatnak ki. A tárgyak elviteléről a nyertesek sziveskedjenek intézkedni.

A Nők Világa három főmunkatársa Fanghné Gyultó Izabella, Perczelné Kozma Flóra és Raffaj Irma Kolozsvárt a DFE. gyűlésén személyes ismeretséget kötöttek s a szó szoros értelmében kezét fogták a Nők Világa nemes munkájára. Hosszas értekezletet tartottak az Unitárius Közlöny szerkesztőjével együtt s megállították a jövő évi munkatervet. A Nők Világa az új évben minden második hónapban meg fog jelenni változatos tartalommal. Élvezettel szemléltük azt a buzgó lelkesedést, melylyel a három jeles nő belemerült a szép és nemes ügybe. Isten éltesse őket s segítse diadalra.

TARTALOM: A „Nők Világa” kézimunka sorsjátékáról. Fanghné Gy, I. — Unitárius nők világa. Perczelné Kozma Flóra. — A Dávid Ferencz Egylet „Nők Világa” sorsjátékára küldött tárgyak. — Az estély és sorsjáték lefolyása. Raffaj Irma. — A sorsjáték eredménye. —

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt.